

การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา: อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี

สำนักหอสมุดกลาง

โดย

นางสาวสุวรรณา มุ่งเจริญ

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา: อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

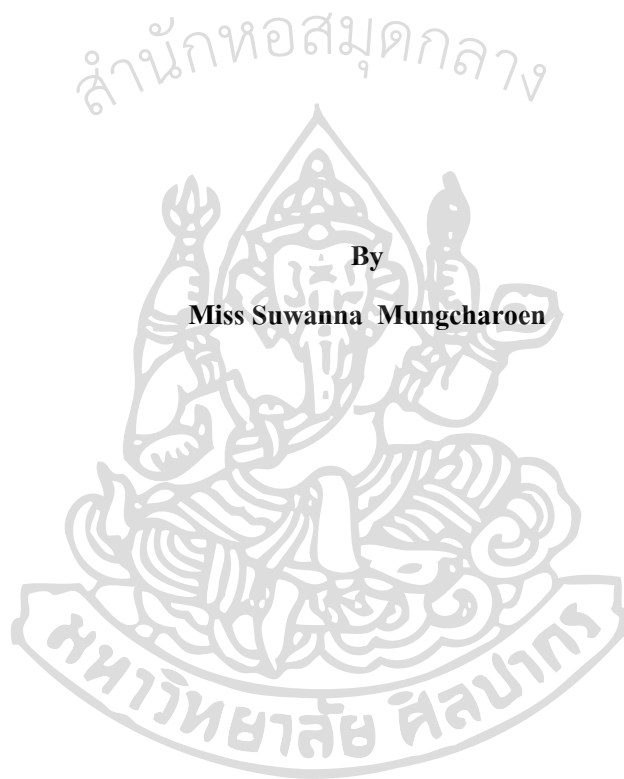
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2555

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**RELIGIONS TOURISM MANAGEMENT: A CASE STUDY AT
BODHISATTVA KUANYIN RELIGIOUS PARK PHETCHABURI PROVINCE**

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree
Master of Arts Program in Cultural Resource Management
Program of (cultural resource management)
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2012
Copyright of Graduate School, Silpakorn University**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา: อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี” เสนอโดย นางสาวสุวรรณา มุ่งเจริญ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารัทสนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

1. ศาสตราจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร์

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิก เลิศชาญฤทธ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ศาสตราจารย์สายันต์ ไพรชาญจิตร์)

...../...../.....

51112316: สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คำสำคัญ: การจัดการท่องเที่ยว

สุวรรณ มุ่งเจริญ: การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา: อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ : ศ.สายันต์ ไพรชาญจิตร. 107 หน้า.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยขอบเขตในการศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ท่องเที่ยวภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักท่องเที่ยว และกลุ่มเจ้าหน้าที่อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม โดยใช้การศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ มีการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์พูดคุยแบบกึ่งโครงสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ และการสำรวจพื้นที่ ถ่ายภาพประกอบการศึกษา

ผลการศึกษาในด้านอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาพบว่า อุปสรรคเกิดจากศรัทธาในศาสนาลดลง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดภาพทางศาสนาทั้งแบบศรัทธาจริง และแบบกระแสนิยมจากการประชาสัมพันธ์ ซึ่งนักท่องเที่ยวมักไปแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่มีการประชาสัมพันธ์ แต่หากการประชาสัมพันธ์ลดลงก็ทำให้นักท่องเที่ยวลดตามไปด้วย

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ที่มีต่ออุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ทำให้ผู้ศึกษาสามารถกำหนดแนวทางการจัดการได้เป็น 4 ประเด็น คือ

1. ควรมีการจัดการสถานที่ โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ความร่มรื่นของสภาพแวดล้อม ความสะอาด สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานให้ตอบสนองนักท่องเที่ยว
2. ควรจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ให้ประจำอยู่ตามจุดต่างๆของสถานที่ท่องเที่ยว
3. ควรจัดให้มีจุดจำหน่ายวัตถุมงคลเพียงจุดเดียว ที่บริเวณวิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เพราะนักท่องเที่ยวทุกคนจะมาสักการะขอพรที่จุดนี้
4. เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์ ทำให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักมากขึ้น เช่น จัดทัศนศึกษา ติดต่อหนังสือพิมพ์จังหวัด ติดต่อรายการโทรทัศน์ ซึ่งหากการประชาสัมพันธ์ได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น ย่อมส่งผลให้นักท่องเที่ยวมีความศรัทธา และสนใจการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเพิ่มมากขึ้น

การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2555

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ .....

51112316: MAJOR: CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT

KEY WORD : TOURISM MANAGEMENT

SUWANNA MUNGCHAROEN : RELIGIONS TOURISM MANAGEMENT: A CASE STUDY AT BODHISATTVA KUANYIN RELIGIOUS PARK PHETCHABURI PROVINCE. INDEPENDENT STUDY ADVISORS: PROF. SAYAN PRAICHARNJIT. 107 pp.

The objective of this study was discovering to the obstacles of religious tourism management and surveying tourists' satisfaction. The scope of this study was Bodhisattva Kuanyin Religious Park which is the religious tourist site. The population in this study was divided into two groups: the tourists and the officers of Bodhisattva Kuanyin Religious Park. The survey research was conducted and the data were collected from questionnaires, tape recording, interviews, area surveying, and photograph taking.

The outcome from this study reveals that the obstacles of religious tourism management are brought about by a decline in religious faith, resulting from an increasing number of religious tourism attractions. Therefore, the religious pictures caused by real and popular religious faith occur. Since tourists visit highly-promoted religious tourism attractions, a decrease in public relations can affect the number of tourists.

From the outcome of tourists' satisfaction survey in Bodhisattva Kuanyin Religious Park enables the researcher to specify the management approach into four aspects:

1. This religious park should be improved in terms of tourist sites, landscape, environmental serenity, and cleanliness. Basic public utilities should be constructed to serve tourists' needs.
2. The information staff should be available at the spots in this religious park.
3. Only one spot should be available for buying and selling charms and amulets. It should be located inside the Bodhisattva Assembly Hall, where all the tourists will pray and worship the image.
4. More channels of public relations should be provided so that tourist will learn more about this religious park. Some possible examples of the channels are organizing educational trips and cooperating with the local newspapers or television stations. The improvement in public relations, tourists will become more faithful and interested in religious tourism.

Program of Cultural Resource Management

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2012

Independent Study Advisors signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้คือ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิก เลิศชาญฤทธ์ ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำ และการตรวจแก้การค้นคว้าอิสระ อีกทั้งความรู้ในด้านวิชาการต่างๆ

ศาสตราจารย์สายนต์ ไพรชาญจิตร อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการค้นคว้าอิสระที่กรุณาให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ วิธีการวิจัย เครื่องมือในการวิจัย การตรวจแก้การค้นคว้าอิสระ ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการศึกษา รวมไปถึงความรู้ในด้านวิชาการต่างๆ มาโดยตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยเข้ามาศึกษาในสาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม

คุณสุชัย โกศลกิตติวงศ์ ประธานกรรมการบริหาร อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ที่ให้ความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตลอดจนให้คำแนะนำ คำปรึกษา แหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดระยะเวลาในการทำการค้นคว้าอิสระ

ด้านการเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากเจ้าหน้าที่อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี ในการให้ข้อมูลความรู้ รวมถึงช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดสถานที่เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่เคยอบรมสั่งสอนวิชาแขนงต่างๆ รวมทั้งนักวิชาการที่ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวทางวิชาการที่เป็นประโยชน์ ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า และนำข้อมูลบางส่วน ไปใช้ในการอ้างอิงประกอบการค้นคว้าอิสระ

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ คณะโบราณคดี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม ภาคพิเศษรุ่น 1 ที่เป็นกำลังใจ และให้การช่วยเหลือกันมาตลอด

ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ที่ร่วมเป็นทีมงานในการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว รวมถึงให้การสนับสนุน และช่วยเหลือตลอดระยะเวลาที่ลงพื้นที่เพื่อทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยว

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคงพันธ์ (อนันต์) คุณแม่จำเนียร มุ่งเจริญ ที่ได้ให้การสนับสนุนผู้วิจัย รวมทั้งเป็นกำลังใจที่สำคัญตลอดระยะเวลาการค้นคว้าอิสระฉบับนี้

สารบัญ

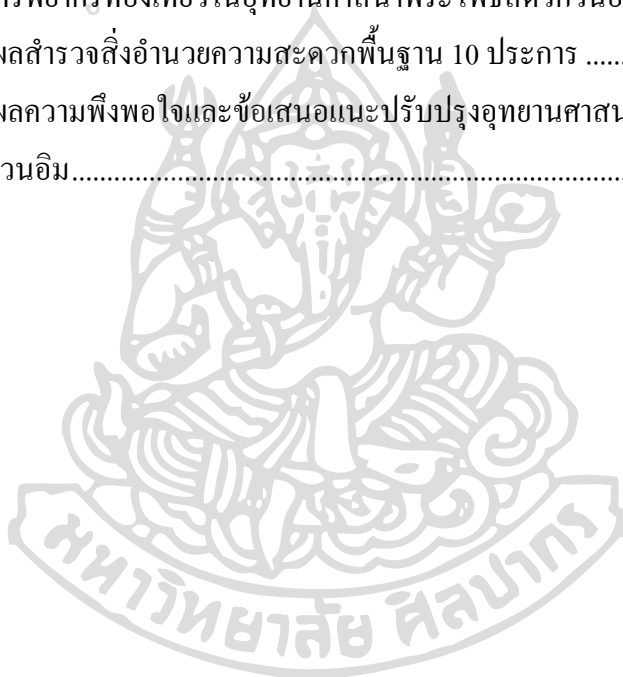
		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญตาราง	ณ
	สารบัญภาพ	ญ
	บทที่	
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
	สมมุติฐานการวิจัย	5
	ขอบเขตของการวิจัย	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
	นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2	เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	9
	แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ.....	17
	แนวคิดเกี่ยวกับสินค้าการท่องเที่ยวเชิงศาสนา.....	20
	แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	21
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
3	วิธีดำเนินการวิจัย	31
	ระเบียบวิธีการศึกษา	31
	ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา	31
	ประชากรผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง.....	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	33
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	34

บทที่	หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 35
	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่างๆ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม 35
	ผลวิเคราะห์ตอนที่ 1 ผลการสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 54
	ผลวิเคราะห์ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่..... 72
	ผลวิเคราะห์ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น และความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยว 76
	ผลวิเคราะห์ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน 84
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ..... 83
	สรุปผล..... 85
	อภิปรายผล..... 87
	ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้..... 88
	ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป 89
	รายการอ้างอิง 90
	ภาคผนวก 93
	ภาคผนวก ก แบบสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว 94
	ภาคผนวก ข แบบสำรวจตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ 96
	ภาคผนวก ค แบบสอบถามนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่อุทยานศาสนา พระโพธิสัตว์กวนอิม..... 98
	ประวัติผู้วิจัย 107

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สถิติจำแนกตามสาขาสถิติของผู้นับถือศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. 2548 แบ่งตามภาคต่างๆ ของประเทศไทย	2
2	สถิติจำแนกตามสาขาสถิติของผู้นับถือศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. 2548 ภาพรวมทั่วประเทศไทย	3
3	จำนวนศาสนิกชน จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ปี 2541.....	3
4	จำนวนศาสนิกชน จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ปี 2541 รวมทั้งประเทศไทย.....	4
5	ตารางแสดงการวิเคราะห์ SWOT	26
6	แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม.....	55
7	แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ	62
8	แสดงผลความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์ กวนอิม.....	79

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	15
3	ทฤษฎีแรงจูงใจ โดย Mr. Abraham Maslow	22
4	ถ้าเขามารถ.....	37
5	อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 72 พรรษา	37
6	อาคารบรมครู	38
7	แดนสิบสองนักษัตร	38
8	เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว.....	38
9	ศาลาบูรพาจารย์.....	40
10	แดนพุทธเกษตร	41
11	ลานปฏิบัติธรรม	41
12	แดนมิตรต่างดาว	42
13	แดนมหายานเต้า.....	43
14	แดนสุขาวดี	45
15	แดนห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่.....	45
16	แดนพราหมณ์-ฮินดู.....	46
17	แดนหุบเขาสีอริยสงฆ์	48
18	วิหาร ตี๋ จ่าง อ้วง.....	49
19	วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร	50
20	ครัววีไอพี	50
21	โรงบุญ	51
22	ลานพาวนาสันติภาพ	52
23	โรงเจ.....	52
24	หอสวดมนต์.....	53
25	วัดพุทธสวรรค์	53
26	ก๊อดเฮ้าส์	54
27	ประชาสัมพันธ์	54
28	เส้นทางการเดินทางมายังอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม.....	60

ภาพที่		หน้า
29	แผนผังการเดินทางภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม	61
30	ป้ายบอกทาง.....	69
31	ป้ายเครื่องหมายบ่งบอกมาถึงจุดท่องเที่ยว	70
32	ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว	70
33	ห้องสุขา	70
34	ร้านอาหารเครื่องดื่ม	71
35	ร้านจำหน่ายวัตถุมงคล.....	71
36	คำบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว.....	71
37	จุดที่เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้.....	72
38	บริการรถพ่วงรับ-ส่งนักท่องเที่ยว.....	72
39	รายชื่อคณะกรรมการอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม.....	73

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ผลการสอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวน.....	76
2	ผลการสอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา.....	77
3	ผลการสอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (ต่อ)	77
4	ผลการสอบถามวัตถุประสงค์การเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม.....	78
5	ผลการสอบถามวัตถุประสงค์การเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)	78

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมพักผ่อนอย่างหนึ่งของมนุษย์ วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในแต่ละบุคคลนั้นย่อมแตกต่างกันตามสภาวะลักษณะของแต่ละบุคคล ตามแต่ละช่วงอายุ สังคม เศรษฐกิจ แรงจูงใจและความต้องการ เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของตนในแต่ละระดับต่อการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่สามารถจับต้องได้ (Tangible) และจับต้องไม่ได้ (Intangible) ผลจากการท่องเที่ยวที่วนเวียนก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม “การท่องเที่ยว” (Tourism) จึงเป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้อธิบายศัพท์การท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวมิได้หมายความแต่เฉพาะเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์ดังที่คนส่วนมากเข้าใจกัน แต่การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ เพื่อการศาสนา เพื่อกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนการเยี่ยมชมเยียนญาติพี่น้อง นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงเป็นกิจกรรมรายใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่าธุรกิจท่องเที่ยวในทุกวันนี้เป็นธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกหากเทียบกับธุรกิจอื่น ๆ ด้วยกัน (นิคม จารุมณี, 2544: 1)

วัฒนธรรม (Culture) เป็นกระบวนการดับทุกข์ เพราะเป็นเรื่องการลดความเห็นแก่ตัวลดอัตตาตัวตนที่ท่านพุทธทาสเรียกว่า ตัวกูของกู ช่วยกำกับวิธีคิดให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของคำว่า “ส่วนรวม” และคำว่า “เรา” มากขึ้น ช่วยให้เราและเข้าใจว่า “ผม” “ฉัน” หรือ “กู” อยู่ในโลกนี้คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น สัตว์อื่น สิ่งอื่น และต้องอยู่ร่วมกันอย่างเมตตาไมตรีเอื้อเพื่อเกื้อกูล ทำนุบำรุงกันและกันให้เจริญพร้อมกันไปทุก ๆ คน พร้อมกันไปทุก ๆ ส่วน ทุก ๆ สิ่งอย่างไม่ฝืนกฎธรรมชาติอีกด้วยจึงจะดีทนดินาน (สาขันธ์ ไพรชาญจิตร, 2553: 8)

ศาสนา จัดอยู่ในหมวดวัฒนธรรมทางจิตใจ บำรุงความคิดทางปัญญา ซึ่งส่งเสริมความรู้ทางจิตใจให้่องงามสบายใจ (สามศาสนาและวัฒนธรรม, 2519: 101) ศาสนา คือ คำสั่งสอน การควบคุมกาย วาจาใจ การปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ความสามารถของจิตที่ทำบุคคลให้เข้าถึงสิ่งสูงสุดภายใต้ชื่อต่าง ๆ กัน, ศาสนา คือ ศีลธรรมซึ่งรู้สึกได้ด้วยความสะเทือนใจ ความรู้สึกเคารพ

เกรงขาม การบูชาสิ่งสูงสุดเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ และเป็นแนวทางดำเนินชีวิตเพื่อเข้าถึงสิ่งสูงสุดในอุดมการณ์ (สุวรรณ เพชรนิล, 2520: 4)

ประเทศไทยมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีผู้คนหลายเชื้อชาติที่ได้อาศัยอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ โดยดำเนินชีวิตตามแนวทางความเชื่อและความศรัทธาของกลุ่มตนเอง มีการแสดงออกในรูปแบบของพิธีกรรม ศาสนา การแต่งกาย สิ่งปลูกสร้าง อาหาร อาชีพ ที่สืบทอดกันจนกลายเป็นวัฒนธรรม (กรมสามัญศึกษา, 2541: 12) ประกอบกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น โครงการส่งเสริมตลาดท่องเที่ยวชุด 1 ไร่ 1 พระธาตุอีสาน 4 เมือง รุ่งเรืองตลอดชีวิต เพื่อสร้างสรรค์ท่องเที่ยวในแนวมิติใหม่ ให้ตอบสนองความประสงค์ของกลุ่มตลาดลูกค้า เชื่อมประสานความปรองดองของคนในชาติ และเพิ่มทางเลือกให้กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ ที่ประสงค์เสริมสร้างความเจริญทางจิตใจ ความเป็นมงคลให้กับชีวิต นอกจากจะเอื้อประโยชน์ด้านการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมแล้ว ยังจะมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเสริมสร้างสินค้าใหม่ทางการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์: 2553)

ตารางที่ 1 สถิติจำแนกตามสาขาสถิติของผู้นับถือศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. 2548 แบ่งตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

ภาค	ศาสนาพุทธ จำนวน	ศาสนาอิสลาม จำนวน	ศาสนาคริสต์ จำนวน	รวม จำนวน
กรุงเทพมหานคร - คน คิดเป็น %	6,461,049.00 96.67	156,696.00 2.34	65,847.00 0.99	6,683,592.00 100
ภาคกลาง - คน คิดเป็น % (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)	11,458,057.00 97.98	174,007.00 1.49	62,534.00 0.53	11,694,598.00 100
ภาคเหนือ - คน คิดเป็น %	9,046,254.00 98.92	13,517.00 0.15	85,567.00 0.94	9,145,338.00 100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - คน คิดเป็น %	15,729,808.00 99.10	5,059.00 0.03	137,340.00 0.87	15,872,207.00 100
ภาคใต้ - คน คิดเป็น %	4,206,960.00 69.19	1,864,102.00 30.66	9,548.00 0.15	6,080,610.00 100

ตารางที่ 2 สถิติจำแนกตามสาขาสถิติของผู้นับถือศาสนาในประเทศไทย พ.ศ. 2548 ภาพรวมทั้งประเทศไทย

ภาค	ศาสนาพุทธ จำนวน	ศาสนาอิสลาม จำนวน	ศาสนาคริสต์ จำนวน	รวม จำนวน
ทั่วราชอาณาจักร - คน	46,902,128.00	2,213,381.00	360,836.00	49,476,345.00
คิดเป็น %	94.80	4.47	0.73	100

ตารางที่ 3 จำนวนศาสนิกชนจำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ปี 2541

ภาคภูมิศาสตร์	ศาสนาพุทธ จำนวน	ศาสนาอิสลาม จำนวน	ศาสนาคริสต์ จำนวน	อื่นๆ จำนวน	รวม จำนวน
ภาคกลาง - คน	10,320,375	562,118	101,135	39,242	11,022,870
คิดเป็น %	93.63	5.10	0.91	0.36	100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - คน	3,925,713	100,949	102,283	2,097	4,131,042
คิดเป็น %	95.03	2.44	2.48	0.05	100
ภาคตะวันออก - คน	4,673,107	27,286	71,144	1,861	4,773,398
คิดเป็น %	97.90	0.57	1.49	0.04	100
ภาคเหนือ - คน	11,614,364	186,127	302,225	57,217	12,159,933
คิดเป็น %	95.51	1.53	2.49	0.47	100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ - คน	20,935,925	10,335	363,240	2,665	21,312,165
คิดเป็น %	98.23	0.06	1.70	0.01	100
ภาคใต้ - คน	5,665,396	2,333,418	51,573	16,392	8,066,779
คิดเป็น %	70.23	28.93	0.64	0.20	100

ตารางที่ 4 จำนวนศาสนิกชน จำแนกตามภาคภูมิศาสตร์ ปี 2541 รวมทั้งประเทศไทย

ภาคภูมิศาสตร์	ศาสนาพุทธ	ศาสนาอิสลาม	ศาสนาคริสต์	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
ทั่วราชอาณาจักร - คน	57,134,880	3,220,233	991,600	119,474	61,466,187
คิดเป็น %	92.95	5.24	1.62	0.19	100

จากตารางข้างต้นทั้ง 4 ตารางจะเห็นได้ว่าถึงแม้ประเทศไทย จะเปิดโอกาสให้ประชากร เลื่อนนับถือศาสนาใดก็ได้ตามความสมัครใจ แต่จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติปี 2548 พบว่าประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยร้อยละ 90 นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้น ประเทศไทยจึงถือพุทธ ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ที่ทำให้ชาวไทยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ช่วยกลมเกลียวจิตใจให้ ละมุนละไมอันก่อให้เกิดงานฝีมือ ศิลปะที่หลากหลาย เกิดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามสืบทอดกัน มากลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เป็นที่สนใจของชาวต่างชาติ จนต้องเดินทางมาเยี่ยมชม และให้ ความสนใจศึกษาพุทธศาสนาในบ้านเรา

จังหวัดเพชรบุรีก็เช่นกัน มีสถานที่ท่องเที่ยวเกี่ยวเนื่องในรูปแบบของวัฒนธรรมทางศาสนาอยู่ หลายแห่ง แต่หากจะพูดถึงความเป็นที่สุดก็คงจะไม่มีใครที่ไม่รู้จัก “อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์ กวนอิม” ตั้งอยู่ที่เลขที่ 40 หมู่ที่ 2 ตำบลพุทธสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 76170 มีพื้นที่ ประมาณ 180 ไร่ สิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งของสถานที่แห่งนี้ คือ พระแม่กวนอิมแกะสลักจากไม้ การบูรหอมจากประเทศจีนซึ่งสูงใหญ่ที่สุดในโลกและนับเป็นองค์ต้นแบบขององค์แรกของประเทศไทย เป็นปางที่แสดงถึงความเอื้ออาทรที่จะโปรดสัตว์โลกผู้อยู่ในห้วงทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์ด้วย พระมหาเมตตาบารมีอันหาขอบเขตมิได้ ผู้ที่กราบไหว้ขอพรด้วยจิตศรัทธาก็จะได้รับการประทาน พรและช่วยเหลือจาก เจ้าแม่กวนอิมอย่างแน่นอน ซึ่งความเชื่อ ความศรัทธาต่าง ๆ ถือเป็นวัฒนธรรม ในรูปแบบที่จับต้องไม่ได้ (Intangible)

เนื่องจากคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันเริ่มห่างวัด ห่างวัฒนธรรมประเพณีทางศาสนา ขาดความ เชื่อความศรัทธาในสิ่งที่จับต้องไม่ได้ ทำให้ไม่กล้าบาป เกิดการกระทำผิดในด้านศีลธรรมและ วัฒนธรรมประเพณี จึงทำให้เครือข่ายต่าง ๆ ทางศาสนา รวมถึงการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เริ่ม เข้ามามีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา เช่น การจัดกิจกรรมไหว้พระ 9 วัน การทำเอกสารประชาสัมพันธ์วัดต่าง ๆ ตลอดจนกิจกรรมทางศาสนาในสถานที่ต่าง ๆ มีการจัดการ แบบประสม มีการบริการทางธุรกิจ การรักษาศาสนสถาน สภาพแวดล้อม ตลอดจนการให้ความรู้ และคติความเชื่อเชิงศาสนาแก่นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ผู้วิจัยสนใจ

ศึกษานี้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยกลุ่มเอกชนผู้ที่มีความศรัทธาในพระแม่กวนอิม และพระอริยวงโส (พระอริยวงโส คือ ผู้เริ่มก่อตั้งสถานที่แห่งนี้) งบประมาณที่ใช้ในการจัดสร้าง นั้นมาจาก เงินทุนจากผู้ที่มีจิตศรัทธา และ จากการจัดการภายในเครือข่ายของสำนักอริยสังคี จ. เพชรเกษม 65 กรุงเทพฯ มิได้มีเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐบาล จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาข้อมูลและหาแนวทางการจัดการที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งอุทยาน ศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปประยุกต์เพื่อพัฒนา ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อศึกษาอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

จ.เพชรบุรี

สมมุติฐานการวิจัย (Research hypothesis)

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม มีเหตุปัจจัยส่วนบุคคลที่ แตกต่างกันได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา ความศรัทธา ความเชื่อเชิงศาสนา และนักเดินทาง ซึ่ง ความแตกต่างเหล่านี้ก่อให้เกิดแรงจูงใจและความพึงพอใจในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่าง กัน ความแตกต่างของนักท่องเที่ยวอาจมีผลทำให้ผู้จัดการแหล่งท่องเที่ยวพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง ศาสนาได้

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of study)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยแบบสำรวจ โดยมุ่งศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ. เพชรบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
  - 1.1 ถ้าเขามรก
  - 1.2 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษาฯ
  - 1.3 อาคารบรมครู
  - 1.4 แดนสิบสองนักษัตร
  - 1.5 เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว

- 1.6 ศาลาบูรพาจารย์
- 1.7 แดนพุทธเกษตร
- 1.8 ลานปฏิบัติธรรม
- 1.9 แดนมิตรต่างดาว
- 1.10 แดนมหายาน-เต้า
- 1.11 แดนสุขาวดี
- 1.12 แดนห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่
- 1.13 แดนพราหมณ์-ฮินดู
- 1.14 แดนหุบเขาสีริขสงฆ์
- 1.15 วิหาร ตี๋ จ่าง อ้วง
- 1.16 วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
- 1.17 คราววีไอพี
- 1.18 โรงบุญ
- 1.19 ลาดพาวนาสันติภาพ
- 1.20 โรงเจ
- 1.21 หอสวดมนต์
- 1.22 วัดพุทธสวรรค์
- 1.23 ก๊อคเฮ้าส์
- 1.24 ประชาสัมพันธ์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ได้กำหนดศึกษาครอบคลุมประเด็นทางด้านประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธา วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมและการพาณิชย์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมทางศาสนาสำหรับงานเทศกาลในสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

3. ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2553 – มิถุนายน 2554

4. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และผู้ที่จัดการดูแลการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่สามารถแสดงความคิดเห็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา คือ

4.1 เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

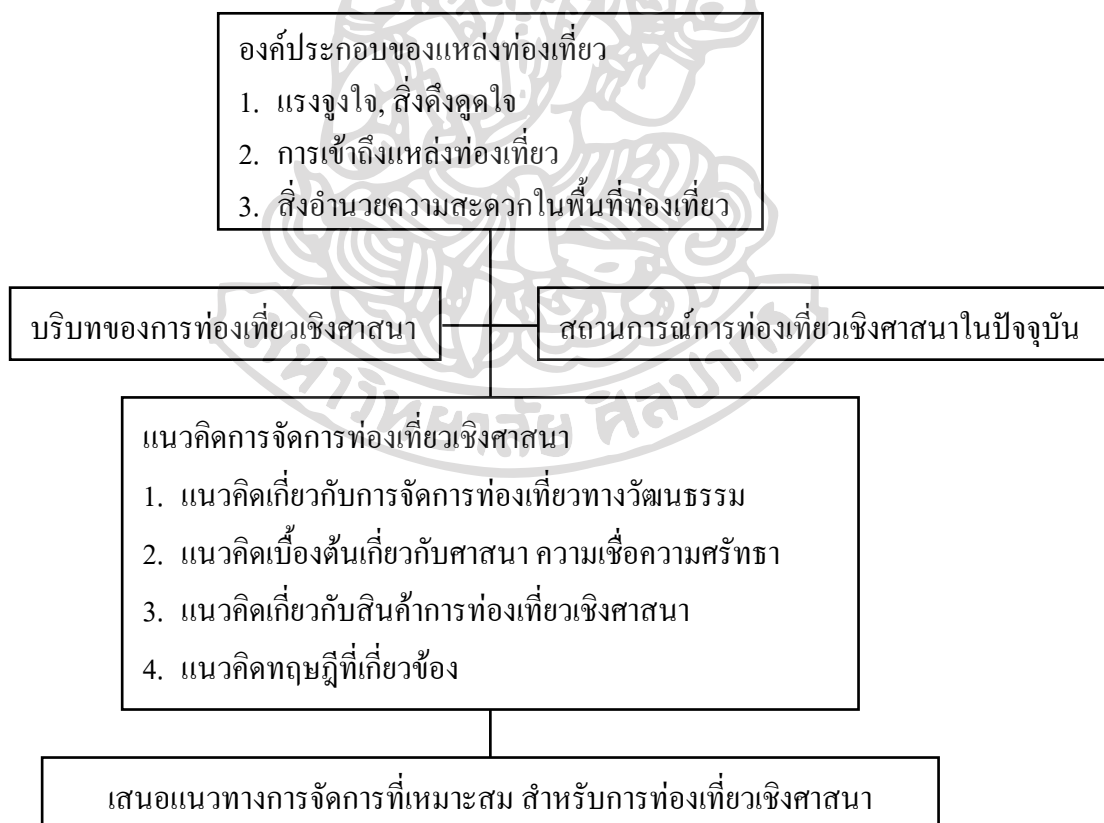
4.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected outcome)

1. สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนากิจกรรมวัฒนธรรมเชิงศาสนา
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ผสมผสานกับศาสนา และองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม โดยทำการศึกษาริบทพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร วารสารต่าง ๆ ทั้งจากการสำรวจพื้นที่ สำรวจกิจกรรมทางศาสนา การสัมภาษณ์เจ้าของพื้นที่ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลภายในอุทยานฯ ตลอดจนการใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยว แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะแนวทางจัดการพัฒนาในลำดับต่อไป

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ (Specific Vocabulary)

1. อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม หมายถึง อาณาเขตภายในสถานที่ที่เป็นมณฑลขนาด 180 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 40 หมู่ที่ 2 ตำบลพุทธสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 76170
2. การท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม หมายถึง การเดินทางเข้ามาชมภายในได้ตามอัธยาศัย หรือ การเที่ยวชมโดยใช้บริการรถพ่วงเพื่อไปส่งนักท่องเที่ยว ณ จุดขึ้น-ลงรถพ่วงที่โรงบุญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในอุทยาน
3. นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเที่ยวหรือบุคคลใด ๆ ก็ตามที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางใด ๆ ก็ตามที่มิใช่เพื่อการหารายได้ หรือ เพื่อชักจูงคนให้ไปนิยมชมชอบในด้านอื่น ๆ ที่มีใช้วัฒนธรรมเชิงศาสนา
4. ทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งปลูกสร้าง ศาสนสถาน ศาสนวัตถุ ตลอดจนวัตถุ มงคลที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ที่เป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทางธรรม ก่อให้เกิดความสุข ความสบายใจ และความเพลิดเพลินทางจิตใจ
5. การพัฒนา หมายถึง การจัดเตรียมรูปแบบและแนวทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เหมาะสม สำหรับอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ภายใต้ขอบเขตของวัฒนธรรมเชิงศาสนาที่สามารถตอบสนองเจตนารมณ์ของผู้ก่อตั้งและนักท่องเที่ยวได้ตามแต่สภาพทางสังคม
6. ศาสนา หมายถึง หลักธรรมคำสอน การให้รู้จักระวังในการประพฤติตนไม่ประมาท ตลอดจนลัทธิความเชื่อของมนุษย์อันแสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรม พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตาคำสั่งสอนในความเชื่ออื่นนั้น ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความสุขทางใจ การมีจิตใจเบิกบานสดชื่นแจ่มใส ความไม่ขุ่นข้องหมองใจ
7. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งทีแสดงความเป็นวัฒนธรรม เช่น ปราสาท พระราชวัง วัด โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณี วิธีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย ผู้ท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมา ความเชื่อ มุมมองความคิด ความศรัทธา ความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านสิ่งเหล่านี้
8. การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ประการ คือ ด้านกายภาพหรือภูมิทัศน์ ด้านแหล่งการเรียนรู้ ด้านอำนวยความสะดวกหรือการบริการพื้นฐาน ด้านความปลอดภัย และด้านการจัดการของกลุ่มบุคคลที่ได้ทำการจัดตั้งอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

บทที่ 2

เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จังหวัดเพชรบุรี โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
2. แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ
3. แนวคิดเกี่ยวกับสินค้าการท่องเที่ยวเชิงศาสนา
4. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นแนวคิดใหม่ที่พยายามจะออกจากกระแสการท่องเที่ยวที่เป็น Mass Tourism ที่คนจำนวนมากนั่งรถโค้ชคันใหญ่ มีคน 100-120 คน ไปลงที่ไหนสักแห่งแล้วก็สร้างความปั่นป่วน โกลาหลให้กับสถานที่นั้น ด้วยการถ่ายรูป ซื้อของที่ระลึก ทั้งเงินและคนมหาศาลในแต่ละวัน ได้สร้างผลกระทบมากมายให้กับชุมชน วิถีและวัฒนธรรมของผู้คน

จากการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นเรื่องของการเสพ การบริโภค การเบียดเบียนที่มีอิทธิพลมากในสถานที่ ๆ ไป สามารถเปลี่ยนหมู่บ้านเล็ก ๆ ให้กลายเป็นบาร์ เป็นร้านเหล้า เป็นช่องได้ในพริบตา สิ่งเหล่านี้เป็นด้านลบที่เกิดจากการท่องเที่ยวแบบ Mass ดังนั้น คนในหลายประเทศจึงพยายามหาทางออก และแสวงหาวิธีการในการท่องเที่ยวแบบใหม่ขึ้นมา เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ ไม่ทำลายสภาพแวดล้อม ไม่มีการซื้อขายวัฒนธรรมและชีวิตผู้คน ซึ่งนำเสนอมาในรูปแบบของ Ecological Tourism (การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) และ Cultural Tourism (การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม)

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จึงเป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นใหม่ หลังจากการท่องเที่ยวทั่วไปมีปัญหา หรืออีกนัยหนึ่งก็อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นความพยายามแสวงหาทางออก และสร้างความชอบธรรมให้กับการท่องเที่ยวที่กำลังประสบปัญหา โดยจะต้องทำการลงมือดังนี้คือ

1. ต้องเปลี่ยนการท่องเที่ยว (Tourism) เป็นการเดินทาง (Travel) ให้คนกลุ่มเล็ก ๆ สร้างภูมิปัญญาของกลุ่มไปศึกษา ไปดูตามความสนใจของตนเอง ในการเดินทางไปรู้จัก การเดินทางต้องเป็นโลกส่วนตัวไปอย่างเกรงใจ ไปอย่างเคารพต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน มีความสุขจากการเดินทางเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่การไปบุกรุกพิธีกรรมความเชื่อของชาวบ้าน หรือไปซื้อทุกอย่างที่ขวางหน้า

2. ต้องให้การศึกษา โดยเฉพาะกับเด็ก ๆ ให้เรียนรู้และเข้าใจการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพราะในโลกปัจจุบันนี้เราไม่มีทางเลือกหนีนักท่องเที่ยวไปได้ เพราะโลกมันเล็กและเปิดกว้างมากขึ้น การเดินทางสะดวกและผู้คนนิยมเดินทางกันมาก เราจึงควรให้การศึกษาแก่เด็ก ๆ และเยาวชนว่า เขาจะเผชิญกับสถานการณ์เช่นนี้ได้อย่างไร จะได้ประโยชน์และเกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันได้อย่างไร

3. เราต้องเรียนรู้ที่จะเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้าน ของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของเราเองด้วย เราต้องมีพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้มาเยือนจะละเมิดมิได้ เพราะหากเราไม่เคารพวัฒนธรรมของเรา นักท่องเที่ยวชาติอื่นก็ไม่เคารพเหมือนกัน (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2540: 8)

การท่องเที่ยว ไม่ได้เป็นอุตสาหกรรม แท้ที่จริงแล้วการท่องเที่ยวเป็นเพียงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเดินทางของผู้คน แต่ด้วยเหตุที่การท่องเที่ยวมีกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องมาก คำว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ถูกนำไปใช้กันอย่างกว้างขวางและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป โดยมีคำจำกัดความที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. เวลาว่าง (Leisure) หมายถึง เวลาที่บุคคลมีอิสระจากงานที่ทำประจำและสามารถที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองพอใจ มักใช้เวลาเป็นเครื่องวัด เช่น เวลาหลังเลิกงาน เวลาหลังจากทำงานบ้าน เป็นต้น

2. นันทนาการ (Recreation) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำในระหว่างเวลาว่างนั้น ๆ สามารถทำให้คนเราสดชื่นขึ้น มีพลังกาย พลังใจมากขึ้น กิจกรรมของนันทนาการมักจะกระทำในบ้าน หรือใกล้บ้าน เช่น การดูโทรทัศน์ การเล่นกีฬา เป็นต้น

3. การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง หนึ่งในกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระทำในเวลาว่าง แต่จะแตกต่างจากนันทนาการตรงที่เวลานันทนาการจะเป็นกิจกรรมในยามว่างที่มักกระทำที่บ้านหรือใกล้บ้าน ในขณะที่การท่องเที่ยวมักมีระยะทางเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจมีการพักค้างคืน และมีกิจกรรมนันทนาการยังจุดหมายปลายทางนั้นด้วย การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการท่องเที่ยวโดยมีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมความรู้ หรือมีประสบการณ์ในวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทนี้ จะอยู่ในรูปแบบที่ได้รับความรู้หรือ

ประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมจากแหล่งท่องเที่ยวในขณะเดียวกันก็มีความเพลิดเพลินอยู่ด้วย เช่น การมีประสบการณ์ด้านอาหาร ดนตรี การละเล่น การฟ้อนรำ และสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปเยือน (พลอยศรี โปราณานนท์, 2544: 41-47)

การท่องเที่ยว โดยทั่วไปแล้วหมายถึง ผู้คนหรือประชาชนที่ได้ไปเยี่ยมชมยังสถานที่หนึ่ง เพื่อการเที่ยวชมเมือง เยี่ยมญาติ เยี่ยมเพื่อน การพักผ่อนวันหยุดทั้งระยะสั้นและระยะยาว และอาจหมายรวมถึง บุคคลที่เดินทางไปเข้าร่วมการประชุมทางวิชาการทางการเมือง การประชุมธุรกิจ หรือเข้าร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ทางธุรกิจ ตลอดจนการเดินทางไปศึกษาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญ หรือไปทำการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยสามารถใช้การคมนาคมขนส่งได้ทุกรูปแบบ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังหมายถึง การเดินทางไปสู่สถานที่ต่าง ๆ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อการศึกษา การแลกเปลี่ยนทางศิลปวัฒนธรรม การประชุม การแสดง ธุรกิจและอื่น ๆ

ประเภทของการท่องเที่ยว หมายถึง การแบ่งหรือจำแนกประสบการณ์ในการท่องเที่ยว กล่าวคือ มีการจำแนกที่หมายปลายทางของทางการท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็นประเภทของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวได้ประสบเป็น 7 ประเภท ได้แก่

1. การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการ (Recreational Tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬา เล่นกีฬา แชน้ำพุ น้ำแร่รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลายจิตใจ ในสถานที่ต่าง ๆ เช่น ชายทะเล สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส ฯลฯ
2. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Intensive Tour) เป็นการท่องเที่ยวจัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เป็นสวัสดิการของหน่วยงาน และบริษัทห้างร้านต่าง ๆ เพื่อดูงาน การสันทนาการ โดยหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด
3. การท่องเที่ยวเพื่อชมประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานและโบสถ์เก่า ๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการเยือนอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหาร วังต่าง ๆ ชมการแสดงแสงเสียงเหตุการณ์เด่น ๆ ในอดีตกาล
4. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business Tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุมหรือพบปะกัน หรือการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ เข้าไว้ด้วย
5. การท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรม (Culture Tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัสวัฒนธรรม และในบางครั้งก็ได้มีการเข้าร่วมชมวิถีชีวิตเก่า ๆ ที่หาได้ยาก ของท้องถิ่นเก่า ๆ หรือท้องถิ่นที่มีความน่าสนใจ เป็นที่ดึงดูดความสนใจ เช่น เครื่องแต่งกายตามประเพณี การเรียงระบำพื้นบ้าน การแสดงทางศิลปะ หัตถกรรมโบราณต่าง ๆ ฯลฯ
6. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic Tourism) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสังเกต เห็นได้จากการ แสดงออกทางวัฒนธรรมและแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์

ซึ่งมีความหมายรวมถึงการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน การเข้าร่วมพิธีความเชื่อทางศาสนาต่าง ๆ

7. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Tourism) มีลักษณะคล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ แต่เน้นสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าที่เน้นชาติพันธุ์มนุษย์ เน้นการกลับคืนสู่ธรรมชาติ และการชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นที่พิภพ ซึ่งรวมทั้งการถ่ายภาพ การเดินทางไกล การปีนเขา การล่องเรือเล็ก การตั้งแคมป์ ฯลฯ

นักอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้จัดรูปแบบการท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้คือ

1. การท่องเที่ยวแบบบันเทิงและการกีฬา (Sport and Entertainment Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจในแต่ละกิจกรรมนั้นเป็นพิเศษ เพื่อความพึงพอใจ ความสนุก สานานตื่นเต้น รื่นเริง บันเทิงใจ ที่มุ่งเน้นการบริการที่เหมาะสม

2. การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติเพื่อหาความเพลิดเพลิน เสาะหาความสนุกสนานตื่นเต้น และพักผ่อนหย่อนใจ

3. การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (Business and Convention Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวของกลุ่มนักธุรกิจ และผู้มีวัตถุประสงค์เพื่อติดต่อธุรกิจ หรือเพื่อประชุมส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์หรือสินค้าต่าง ๆ ก่อนการประชุมมีการจัดรายการท่องเที่ยวอาจเป็นรายการทัศนศึกษา หรือหลังการประชุมมีการจัดรายการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

4. การท่องเที่ยววัฒนธรรม (Cultural Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งโบราณคดี ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน งานประเพณีวัฒนธรรม วิถีชาวบ้าน และสถานที่ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้เกี่ยวกับสภาพสังคม และวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้น (อุดม เศษกิจวงศ์ และคณะ, 2548: 47-49)

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่มุ่งเดินทางไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ตลอดจนได้รับความรู้จากการศึกษา ความเชื่อ ความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม เพื่อแสวงหาประสบการณ์ใหม่ ๆ อันประกอบด้วยการเรียนรู้ การสัมผัส การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามของวัฒนธรรม คุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของกลุ่มชน ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่างสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางด้านของงานศิลปะ สถาปัตยกรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกาย การบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีตประเพณี ล้วนแต่เป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมขึ้น แนวคิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดีทั้งภาครัฐ

และภาคเอกชน ในด้านของความตระหนักถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงก่อให้เกิดกระแสหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้

1. กระแสความต้องการของชาวโลก ให้เกิดจิตสำนึกการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสนี้ความต้องการของประชาชนทั่วโลก ให้เกิดการสร้างจิตสำนึกในแง่การอนุรักษ์ต่อสิ่งแวดล้อมระดับท้องถิ่นจนถึงขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอนุรักษ์ระบบนิเวศเพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพเอาไว้

2. กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว เป็นกระแสนี้ความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวที่ต้องการได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวมากกว่าความสนุกสนานเพลิดเพลินอย่างเดียว และเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ๆ

3. กระแสความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระแสนี้ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเป็นหลักประกันให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และชุมชนท้องถิ่นยอมรับในผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้ที่เหมาะสม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 284)

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตัวเองอย่างเข้าใจในสรรพสิ่งของโลกที่ไม่สามารถแยกตัวออกจากกันได้ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ฉะนั้น การจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ด้านดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น อันประกอบด้วยสิ่งดึงดูดใจ 10 ประการคือ

- 1.1 ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ที่ยังปรากฏให้เห็น
- 1.2 โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานต่าง ๆ
- 1.3 งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิมในท้องถิ่นและสิ่งปลูกสร้าง ผังเมือง ซากปรักหักพัง
- 1.4 ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้น งานแกะสลัก
- 1.5 ศาสนา รวมถึงพิธีกรรมต่าง ๆ ทางศาสนา
- 1.6 ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ มหรสพต่าง ๆ
- 1.7 ภาษาและวรรณกรรม รวมถึงระบบการศึกษา
- 1.8 วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย การทำอาหาร ธรรมเนียมการรับประทานอาหาร
- 1.9 ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน ขนบธรรมเนียม และเทศกาลต่าง ๆ

1.10 ลักษณะงานหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีการนำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น

2. องค์ประกอบด้านกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการศึกษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

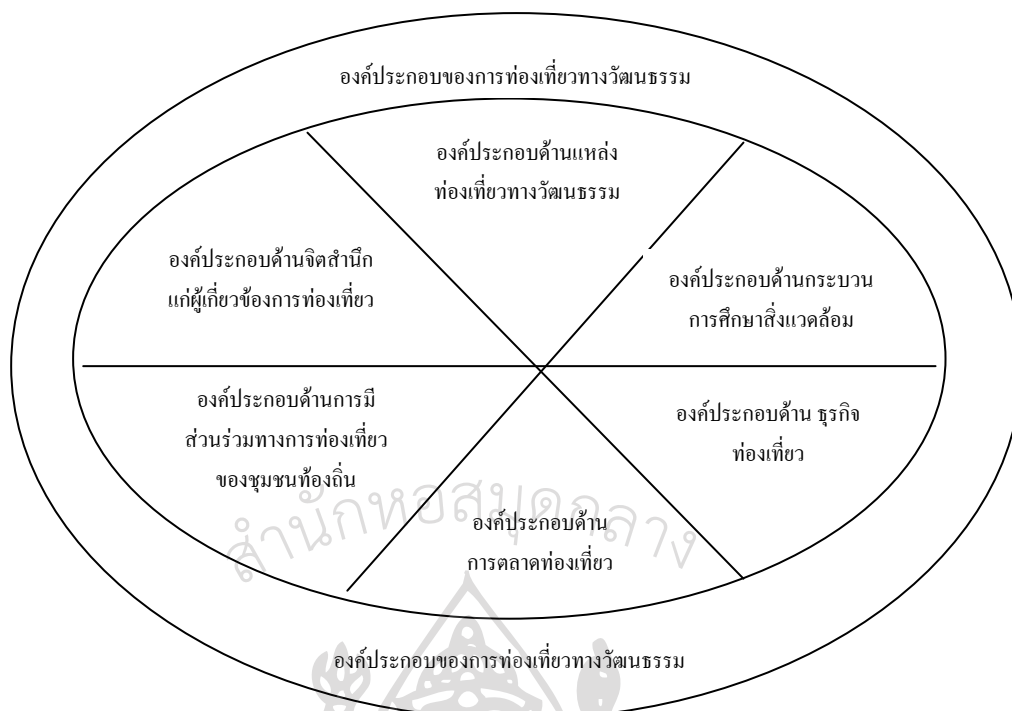
3. องค์ประกอบด้านธุรกิจท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการทางการท่องเที่ยว โดยผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และได้ผลตอบแทนในกำไรสู่ธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษา อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านการตลาดท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการตลาดท่องเที่ยวคุณภาพ โดยแสวงหานักท่องเที่ยวคุณภาพให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพื่อให้ นักท่องเที่ยวคุณภาพได้รับรู้และประสบการณ์จากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างพึงพอใจ อีกทั้งช่วยอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมนั้น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือจัดการการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบ และได้รับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านการสร้างจิตสำนึกแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่ต้องคำนึงถึงการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องทางการท่องเที่ยวแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยมีการให้ความรู้ และการสื่อความหมายในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความรัก ความหวงแหนทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

เราสามารถนำองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมทั้ง 6 องค์ประกอบ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น มาสร้างเป็นรูปภาพประกอบเพื่อให้เข้าใจง่ายและชัดเจนขึ้น (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548: 288-290)

ภาพที่ 2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

คณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว ในวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยว ร่างแผนยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์และมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552-2555 โดยกำหนดองค์ประกอบพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ทางธรรมชาติ เช่น ป่าเขา น้ำตก ชายหาด ชายทะเล เป็นต้น หรือประเพณีศิลปวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สวนสนุก พิพิธภัณฑ์ อนุสรณ์สถาน ศาสนสถาน วัด เป็นต้น

2. ที่พัก (Accommodation) หมายถึง สถานที่พัก โรงแรม บังกะโล รีสอร์ท ในแหล่งท่องเที่ยวสถานที่เหล่านี้ดำเนินการลงทุนก่อสร้างโดยภาคธุรกิจและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการประสานงานร่วมกันโดยสมาคมโรงแรมไทย

3. โครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคมขนส่ง (Infrastructure & Logistics) เป็นองค์ประกอบหลักที่อำนวยความสะดวกในการเดินทาง เป็นการคมนาคมขนส่งทั้งจากภายนอก

ประเทศ และการเดินทางภายในประเทศ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่น ทั้งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกระทรวงคมนาคม

4. องค์กรที่จัดบริการท่องเที่ยว หมายถึง บริษัทนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ ที่เป็น ผู้รับผิดชอบในการจัดนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการโดยภาคเอกชน

5. การบริการทางการท่องเที่ยว ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวอีก ประเภทหนึ่ง ซึ่งได้แก่ การอำนวยความสะดวกด้านระเบียบพิธีการเข้าเมือง การอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว การบริการจัดจำหน่ายสินค้าที่ ระลึก การให้บริการข้อมูลข่าวสาร ภัยพิบัติ และแหล่งบันเทิง และการบริการด้านร้านอาหาร

6. การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวทางในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาประเทศไทยด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังเช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ด้วยสื่อทุกชนิด การจัดงานส่งเสริมการขายทางการท่องเที่ยว (ร่างวาระแห่งชาติว่าด้วยการท่องเที่ยว, 2552-2555: 25)

ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมอื่น ๆ ก็ต้องใช้บุคลากรในการดำเนินการทั้งนี้ การจัดการทรัพยากรบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารจัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ พิจารณามูลค่าที่อยู่ในสังคม เพื่อดำเนินการพิจารณาสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคล ที่มีคุณสมบัติ เหมาะสมเข้ามาในองค์กร และขณะที่บุคคลเข้ามาในองค์กร ได้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาข้าราชการให้ เกิดการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ สุขภาพการและสุขภาพจิตดีในการทำงาน รวมถึงแสวงหาวิธีที่ ทำให้สมาชิกในองค์กรดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (พะยอม วงศ์สารศรี, 2534: 12)

การจัดการทรัพยากรบุคคล หมายถึง การจัดคนลงทำงานในตำแหน่งที่เหมาะสมกับ ความสามารถของบุคคล ในเวลาที่เหมาะสม จัดค่าตอบแทน สวัสดิการและสิ่งแวดล้อมในการ ทำงานที่จูงใจ ทำให้บุคคลแสดงศักยภาพในตัวออกมามากที่สุด และเจริญเติบโตไปในองค์กรได้ สูงสุดเท่าที่ความสามารถของแต่ละบุคคลจะอำนวย (จิตตินันท์ นันทไพบูลย์, 2551: 1)

การวางแผนกำลังคน (Manpower Planning) เป็นกระบวนการกำหนดหรือระบุความต้องการกำลังคน รวมทั้งการที่จะทำได้มาซึ่งกำลังคนตามที่ต้องการ เพื่อการปฏิบัติงานตาม วัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้ ความสำคัญและวัตถุประสงค์ของการวางแผนกำลังคนได้แก่

1. เพื่อใช้กำลังคนที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ได้ผลงานที่น่าพึงพอใจและมีการพัฒนาบุคลากร
3. เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการจ้าง (จิตตินันท์ นันทไพบูลย์, 2551: 78)

ค่าตอบแทน (Compensation) หมายถึง ค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ที่ให้กับลูกจ้าง อาจเป็นในรูปของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ค่าตอบแทนที่ได้รับเป็นการแลกเปลี่ยนกับการทำงาน

องค์ประกอบของค่าตอบแทน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ส่วนผสมค่าตอบแทน (Compensation Mix หรือ Take Home) คือค่าตอบแทนโดยรวม ซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ค่าตอบแทนคงที่ (Fixed Compensation) เป็นค่าตอบแทนที่ได้เป็นประจำ สม่ำเสมอ ทุก ๆ ช่วงเวลาในรูปของค่าจ้างรายวัน รายเดือน

2. ค่าตอบแทนผันแปร (Variable Compensation) เป็นค่าตอบแทนแปรผันไปตามตัวแปรต่าง ๆ เช่น แปรตามผลประกอบการ แปรตามผลงานแต่ละบุคคล โดยจะมีสูตรที่แน่นอนในการคำนวณค่าตอบแทน เช่น การแบ่งผลกำไร การจ่ายเบี่ยชยัน

3. ค่าตอบแทนโดยอ้อม หรือผลประโยชน์ หรือสวัสดิการ (Welfare) คือผลประโยชน์ตอบแทนที่ไม่ได้ในรูปตัวเงิน และไม่ได้ให้อย่างสม่ำเสมอ เช่น ที่พักที่มาทำงาน อาหารที่มาทำงาน รถรับ-ส่งในการมาทำงาน

4. สิ่งที่ดีมากับตำแหน่ง (Requisition หรือ Pack) เช่น รถประจำตำแหน่ง ห้องทำงาน เลขานุการประจำตัว เป็นต้น (จิตตินันท์ นันทไพบูลย์, 2551: 127)

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนา ความเชื่อ

แนวคิดความหมายของคำว่า “ศาสนา” ที่ใช้อยู่ในภาษาไทย เป็นคำมาจากภาษาสันสกฤต เมื่อศึกษาถึงที่มาโดยละเอียดแล้วจะพบว่ามีความหมายหลายประการคือ

1. ศาสนา หมายถึง คำสั่งสอนของศาสดา และมีผู้อธิบายว่า คำสั่งสอนนั้นมีความหมาย 2 อย่างคือ “คำสั่ง” หมายถึงส่วนที่เป็นวินัย ซึ่งมีลักษณะบังคับให้ปฏิบัติ เช่นเดียวกับกฎหมายที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม โดยไม่เปิดโอกาสให้มีข้ออ้างแต่อย่างใด ส่วน “คำสอน” หมายถึงหลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่มีเกณฑ์บังคับอย่างวินัย นอกจากมีลักษณะในเชิงแนะนำว่า เมื่อปฏิบัติตามหลักธรรมข้อนี้แล้วจะเป็นผลดีอย่างนั้นอย่างนี้ หรือถ้าขาดหลักธรรมข้อนั้นแล้ว จะเกิดเป็นผลร้ายอย่างนั้นอย่างนี้ โดยทั่วไปคำว่า “ศาสนา” เป็นที่เข้าใจกันในความหมายนี้

2. คำว่า “ศาสนา” ในบางแห่งมีความหมายเท่ากับ “ข่าวสาร” หรืออย่างที่นิยมเขียนว่า “ข่าวสาส์น” ศาสนาในฐานะที่เป็นข่าวสารนี้จะเห็นได้ชัดว่า เมื่อศาสดาทำการประกาศศาสนาใหม่ ๆ หลักคำสอนที่ประกาศออกไปแล้ว ได้แพร่กระจายจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง จากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง หรือจากเมืองหนึ่งไปยังอีกเมืองหนึ่ง ผู้นำข่าวสารโดยธรรมชาติในสมัยโบราณคือพ่อค้าพานิช ที่ออกเดินทางไปค้าขายยังเมืองต่าง ๆ ดังนั้น ศาสนาในฐานะที่เป็นข่าวสาร ย่อมหมายความว่า เป็นข่าวสารทางศีลธรรม เป็นข่าวสารว่าด้วยระบบพื้นฐานของโลก เพราะหลักศีลธรรมนี้เองคือหลักพื้นฐานของโลก โลกดำรงอยู่ด้วยหลักศีลธรรม ถ้าปราศจากหลักศีลธรรม แม้ทั้งโลกก็พินาศได้

3. คำว่า “ศาสนา” ในบางแห่งมีความหมายทางการปกครอง อย่างที่บัญญัติเป็นชื่อของวิชาทางการปกครองว่า “รัฐศาสนศาสตร์” ซึ่งว่าด้วยหลักการปกครอง ศาสนาในความหมายนี้ย่อมหมายความว่า ศาसनั้นมีเป้าหมายเพื่อให้บุคคลมีความสามารถในการปกครอง มีหลักกรรมหลายประการที่เป็นหลักการปกครองอย่างสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสนามีความมุ่งหมายให้แก่บุคคลรู้จักปกครองจิตใจของตนเองได้ ในที่บางแห่งกล่าวว่า ถ้าปกครองจิตใจของตนเองได้เสียอย่างเดียว ก็สามารถปกครองได้ทุกอย่าง ในความหมายนี้ ศาสนาให้ประสิทธิภาพในการปกครองได้อย่างลึกซึ้งกว่ากฎหมายทั้งปวง (สุวรรณ เพชรนิล, 2522: 180-181)

แนวคิดศรัทธาความเชื่ออย่างพุทธมามกะ ของท่านพุทธทาสภิกขุ มีความเชื่ออย่างพุทธมามกะ ซึ่งอาจจะแตกต่าง จากความเชื่อของชนเหล่าอื่น ความเชื่อของพุทธมามกะนั้นคือ

1. พุทธมามกะ เชื่อโดยตรงต่อเหตุผล และด้วยความเป็นผู้อยู่ในอำนาจแห่งเหตุผล ข้อนี้นิยมทำให้ความเชื่อมีพอเหมาะพอสม ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และเคียงคู่กัน ไปด้วยปัญญา ถือกันเป็นแบบฉบับว่า การเชื่อมงาย เป็นสิ่งที่น่าอับอายอย่างยิ่ง พระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นจตุรรวมแห่งความนับถือ ของพุทธมามกะนั้น เป็นผู้ที่มีรู้ และดำเนิน ไป ตามหลักแห่งการใช้เหตุผล จึงเป็นผู้กำจัดความมงายของโลก

2. พุทธมามกะ เชื่อว่า พระพุทธเจ้าเป็นผู้ที่ได้บำเพ็ญพระองค์เอง มาเป็นเวลาเพียงพอ จนสามารถบรรลุถึงด้วยพระองค์เอง และทรงชี้ทางให้มนุษย์ มีความสะอาด ความสว่างและความสงบเย็น ได้จริง เมื่อ พิจารณาคุณประวัติแห่งคำสอน และการกระทำของพระองค์แล้ว คนทุกคนแม้กระทั่งผู้ที่ไม่นับถือพระองค์ ก็ย่อมเห็นได้ทันทีว่า พระองค์เป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยความสะอาด ความสว่าง ความสงบถึงที่สุด จนสามารถสอนผู้อื่นในธรรมะ ที่พระองค์ได้ทรงบรรลุนั่นเอง ทำพระองค์ให้ได้นามว่า พระพุทธเจ้า

3. พุทธมามกะ เชื่อว่า พระธรรม ที่พระพุทธเจ้าได้ทรงบรรลุ และนำมาสอนนั้น คือความจริงอันตายตัวของสิ่งทั้งปวง อันมีอำนาจที่จะบันดาลสิ่งทั้งปวงให้เป็นไปตามกฎนั้น และโดยเฉพาะที่มีค่าต่อมนุษย์มากที่สุด ก็คือ กฎความจริง ที่รู้แล้ว สามารถทำผู้นั้น ให้ปฏิบัติถูกในสิ่งทั้งปวง และ พ้นทุกข์สิ้นเชิง พระธรรมนี้มีอยู่ สำหรับให้ มนุษย์เรียนรู้ และทำตาม จนได้รับผลจากการกระทำ เป็น ความพ้นทุกข์สิ้นเชิง ทั้งทางกาย และ ทางใจ

4. พุทธมามกะ เชื่อว่า พระสงฆ์ คือบรรดามนุษย์ที่มีโชคดี มีโอกาสก่อนใคร ในการได้รู้ ได้ปฏิบัติ และได้รับผลของการปฏิบัติ ในพระธรรม ถึงขนาดที่พ้นจากทุกข์ ยิ่งกว่าคนธรรมดาด้วยความแนะนำของพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ จึงเป็น ผู้ที่ควรได้รับการนับถือ และถือเอาเป็นตัวอย่าง และเป็นที่ยำเพ็ญบุญ ของผู้ที่ประสงค์จะได้บุญ ใด ๆ ก็อาจเป็นพระสงฆ์ที่แท้จริงได้ ไม่ว่า ชาย

หญิง บรรพชิต หรือฆราวาส เด็ก หรือผู้ใหญ่ มั่งมี หรือ ยากจน คนเป็นพระสงฆ์ ได้ด้วยการ ประพฤติ และการบรรลัทธิธรรม ที่มีอยู่ในตัวเขา ไม่ใช่เพราะการเข้าพิธี หรือ การเสกเป่า ต่าง ๆ

5. พุทธมามกะ เชื่อว่า โลกนี้ไม่มีบุคคลใดสร้าง หรือ คอยบังคับให้เป็นไป หากแต่เป็น สิ่งที่หมุนเวียนไปเอง ตาม กฎของสังขารธรรม คือ กฎกรรมชาติ อันประจำอยู่ในส่วนต่าง ๆ ที่ ประกอบ กันขึ้นเป็น โลก มันเป็น กฎธรรมดา หากแต่ว่า มีบางสิ่งบางอย่าง ลึกลับ ซับซ้อน ประณีต และมหัศจรรย์ พอที่จะทำให้คน บางพวกหลงไปว่า มีผู้วิเศษคนใดคนหนึ่ง เป็นผู้สร้างสิ่งต่าง ๆ เมื่อ มนุษย์เรามีความรู้เท่าทันความเป็นไป ของสิ่งเหล่านี้ ได้มากเพียงใด ก็สามารถ ปรับปรุงตนเอง ให้ ได้รับ ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น หรืออยู่กันได้ ด้วยความผาสุก มากเพียงนั้น ไม่ต้องมีคัมภีร์ ซึ่งอ้าง ว่าส่งมาจากสวรรค์ คงมีแต่คัมภีร์ ที่คนผู้เข้าถึงธรรมะแล้ว รู้เห็นได้อย่างไร ก็บอกไปอย่างนั้น จน ผู้อื่นสามารถเข้าถึงธรรมะได้ อย่างเดียวกันก็พอแล้ว เราเรียกคนเหล่านั้นว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลาย

6. พุทธมามกะ เชื่อว่า มนุษย์แต่ละคนล้วนมีกรรม หรือการกระทำของตนเอง เป็น เครื่องอำนวยความสุข และ ความทุกข์ แล้วแต่ว่า เขาได้ทำไว้อย่างไร ในขณะที่แล้วมา ทุกคนมี กรรม เป็นของตนเอง เป็นเครื่องปรุงแต่งตัวเอง บังคับความเป็นไปของตัวเองโดยเด็ดขาด จนกล่าว ได้ว่า เรามีกรรมนั้นแหละเป็นตัวเราเอง ถ้าเขาอยากมีหรืออยากอยู่ใน โลกที่งดงาม เขาก็ต้องทำ กรรมดีโดยส่วนเดียว ถ้าเขาเบื่อต่อการเป็นอยู่ใน โลกทุก ๆ แบบ เขาก็มีวิธีทำให้จิตใจของเขาสูง พอที่จะไม่ทำอะไร ๆ ให้เป็นกรรม อย่างหนึ่งอย่างใดขึ้นมาได้ และอยู่เหนือกรรม โดยประการทั้ง ปวง ผู้ที่ทำการชั่วไว้ จักต้องได้รับโทษ หรือ มีการทำคืนที่สมควรแก่กันเสียก่อน จึงจะพ้นจาก กรรมชั่วนั้น เว้นเสียแต่ เขาได้ทำกรรมดีไว้มากอีกทางหนึ่ง ถึงกับช่วยให้เขามีจิตใจสูง พ้นอำนาจ ของกรรมไปเสียก่อน ที่มันจะให้ผลได้

7. พุทธมามกะ เชื่อว่า ตัวแท้ของศาสนานั้น คือ ตัวการกระทำที่ถูกต้อง ตามกฎแห่ง ความจริง จนได้รับผลของการกระทำ เป็นความสะอาด ความสว่าง และ ความสงบ จริง ๆ หากใช่เป็น เพียงคัมภีร์ หรือ คำสั่งสอน หรือการสวดร้องท่องบ่น วิงวอน บวงสรวง พุทธมามกะ มีศาสนาของ ตน ๆ อยู่ที่ กาย วาจา ใจ อันสะอาด ของตนเอง ความสะอาด ความสว่าง และ ความสงบ นี้ คือ ความหมาย อันแท้จริง ของคำว่า พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งที่แท้ ทั้งสามองค์ เป็นองค์ เดียวกัน พุทธมามกะ จึงทำใจของตน ให้ปักค้ำ ลงที่ ความสะอาด ความสว่าง และ ความสงบ เท่านั้น

ทั้งหมดนี้ คือ ความเชื่อ 7 ประการ ของพุทธมามกะ (พุทธทาสภิกขุ: 2538)

แนวคิดเกี่ยวกับสินค้าการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

สินค้าทางการท่องเที่ยว (The Tourist Product) ในความหมายเฉพาะสินค้าทางการท่องเที่ยว หมายถึงการบริการ (Service) และสินค้า (Goods) ที่นักท่องเที่ยวซื้อ ในความหมายกว้าง ๆ ทั่วไป สินค้าทางการท่องเที่ยวหมายถึง สิ่งที่นักท่องเที่ยวกระทำ ณ แหล่งท่องเที่ยว และบริการที่นักท่องเที่ยวใช้ รวมถึงการเดินทาง และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีบริการให้นักท่องเที่ยว

Kosters (1985) ได้จำแนกสินค้าทางการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

1. Macro-Tourist Product หมายถึง การรวมทั้งการบริการ และสินค้าทั้งหมด ระหว่างการเดินทาง และการพักผ่อนของนักท่องเที่ยว

2. Micro-Tourist Product หมายถึง การบริการอย่างเดียวหรือ 2-3 อย่างที่นักท่องเที่ยวใช้ในระหว่างการเดินทางและการเข้าพักแรม เช่น การโดยสารเครื่องบิน หรือ การพักค้างคืนในห้องพักรวมของโรงแรม เป็นต้น ทั้งนี้สินค้าทางการท่องเที่ยวจะหมายความรวมถึง

2.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ชายทะเล เกาะวนอุทยาน น้ำตก เป็นต้น

2.2 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ วัด โบราณสถาน และสถานที่ต่าง ๆ

2.3 กิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นต่าง ๆ

(พลอยศรี โปราณนันทน์, 2544: 45)

ความหมายของวัตถุมงคล คำว่า วัตถุมงคลที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ส่วนหนึ่ง หมายถึง พระเครื่อง เพราะเห็นว่าเป็นคำที่ไพเราะเหมาะสม (พระมหาเจด จริญญาธิ์, 2541: 124) และถือว่าการเกิดพระเครื่องเป็นการนำเอาสิ่งที่เป็นพุทธคุณ เข้าผสมผสานกับความเชื่อที่เป็นไสยขาว ทำให้กลายเป็นวัตถุสำเร็จรูปที่รวมของ บรรดาของขลังทั้งมวลให้อยู่ในวัตถุเดียวกัน (เสรี เสริฐสนธิ, 2540: 38)

วัตถุมงคลเป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นใหม่ในช่วง หลังปี พ.ศ. 2500 ลงมา เพราะตรวจสอบตามหนังสือที่พิมพ์ก่อนปี พ.ศ. 2500 จะไม่พบคำว่าวัตถุมงคลเลย จะมีแต่คำว่าเครื่องรางของขลัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์ พระพิมพ์ หรือคำว่ามงคลเฉย ๆ จะพบคำว่าวัตถุมงคลในสิ่งพิมพ์ ระหว่างในช่วง ปี พ.ศ. 2519 จนถึงปัจจุบันเป็นจำนวนมาก โดยจะให้ความหมายทั้งที่เป็นคำเรียกแทนพระเครื่องอย่างเดียว และในความหมายรวมถึงเครื่องรางของขลังทุกชนิดที่มีอยู่ (สุชน ศรีหิรัญ, 2519: 17)

วัตถุมงคล เป็นเรื่องของความเชื่อ ศรัทธาในสิ่งของซึ่งอาจเป็นทางด้านศาสนา หรืออาจเป็นตามสมัยนิยมก็ได้ วัตถุมงคลจะมีมากมายในสังคมไทย เช่น พระเครื่อง, พระกริ่ง, พระกริ่งปวเรศ, ปลัดจิก, ฝ้ายันต์, ตะกรุด, มีดหมอ, กุมารทอง องค์เทพที่เป็นทางศาสนาอื่น ๆ เช่น พระพรหม, พระตรีมูรติ, พระราหู

วัตถุมงคล ภายนอกกาย หรือ อาจจะเรียกเครื่องรางของขลัง ปกติเป็นเรื่องนอกคำสอนของพระพุทธศาสนา ถูกจัดอยู่ในประเภทไสยศาสตร์มากกว่า แต่เป็นที่นิยมกันมาแต่โบราณ ด้วยเห็นว่าพลังหรืออำนาจนั้นมาจากพุทธคุณ พลังสีต่าง ๆ ที่ปรากฏในวัตถุมงคล หมายถึงพลังของวัตถุมงคลนั้นที่เปล่งอำนาจออกมา พิจารณา จากสี ความใส ความกว้างของออร่า การตรวจอำนาจมงคลวัตถุ โดยออร่า เช่นภาพถ่ายเป็นกระบวนการที่ใช้วิทยาศาสตร์มารองรับว่ามีพลังงานประจู่อยู่จริง ส่วนผลที่ว่า นำมงคลวัตถุนั้นไปใช้จะเกิดผลตามปรารถนาหรือไม่ ก็เป็นที่ตัวผู้ใช้เอง

คำว่า "เครื่องรางของขลัง" ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายไว้สั้น ๆ ว่า เครื่องราง เป็นคำนามหมายถึง ของที่นับถือว่าป้องกันอันตราย ยังไม่ออกฟันไม่เข้า เช่น ตะกรุด ผ้ายันต์ เหล็กไหล ของขลัง น. ของที่มีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ ที่เชื่อกันว่าอาจบันดาลให้สำเร็จได้ดังประสงค์ (บทความพระเครื่อง และข่าววัตถุมงคล, เว็บไซต์: 2554)

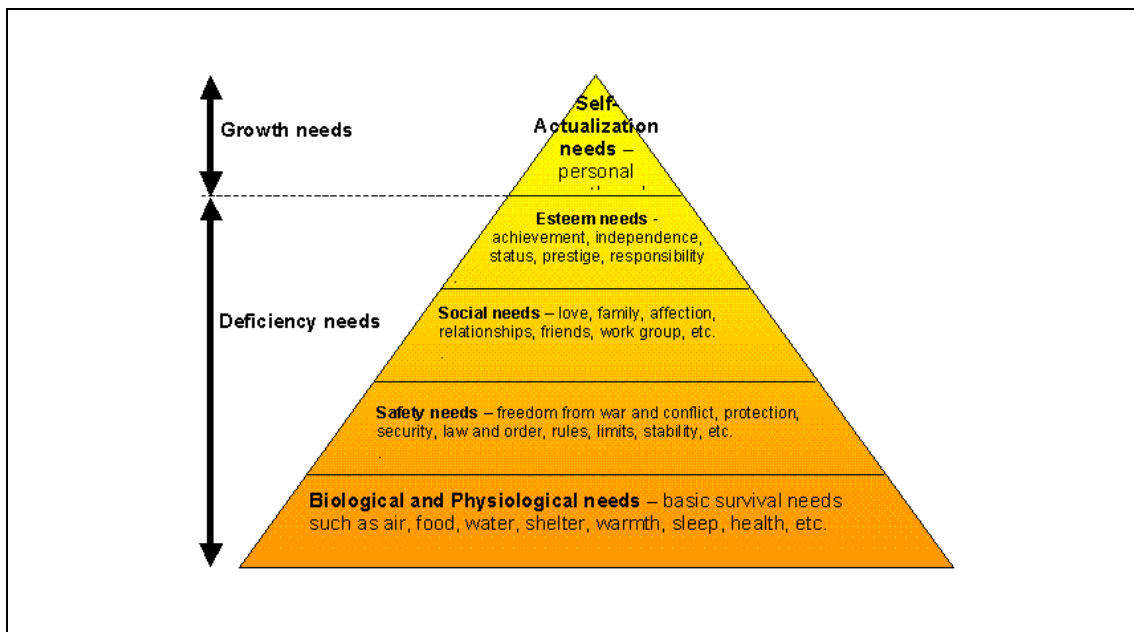
สาเหตุที่ทำให้ของที่ระลึก หรือสินค้าการท่องเที่ยวเชิงศาสนามีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไป ทั้งในด้านจุดประสงค์แห่งการสร้าง รูปแบบรูปทรงและในการนำไปใช้นั้น อาจเนื่องมาจาก

1. มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม
2. มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ซึ่งการพัฒนาเปลี่ยนแปลงจะส่งผลให้เกิดการออกแบบที่ดี มีหลักเกณฑ์ในการยึดถือปฏิบัติที่ถูกต้อง หน้าที่ของการนำไปใช้ (Function), การประหยัด (Economy), ความทนทาน (Durability), วัสดุ (Material), โครงสร้าง (Construction), ความงาม (Beauty), ลักษณะเด่นพิเศษเฉพาะอย่าง (Personality) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อการจัดการสินค้าการท่องเที่ยวเชิงศาสนาทั้งสิ้น (ประเสริฐ สีรัตน์, 2531: 142)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

หากมีการถามว่าเพราะเหตุใดผู้คนจึงได้เดินทางท่องเที่ยวไปยังที่ต่าง ๆ ก็คงมีคำตอบที่ประกอบเหตุผลหลายประการ เช่น ต้องการไปเยี่ยมญาติ ต้องการอากาศที่ดีในช่วงนั้น ต้องการไปพักผ่อนตากอากาศที่ชายหาด สิ่งเหล่านี้คือแรงจูงใจที่นำไปสู่ความต้องการทางการท่องเที่ยว ความต้องการในการเดินทางท่องเที่ยวเป็นความต้องการที่มากกว่าความต้องการในชีวิตประจำวัน แต่เป็นการแสดงออกถึงความต้องการในสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวซึ่งนำมาพิจารณาความหมายของความต้องการดังนี้

ภาพที่ 3 ทฤษฎีแรงจูงใจ

1. ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการลำดับต่ำสุดและเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้โดยมีอาหารและที่พักอาศัย เขาก็จะมีกำลังที่จะทำงานต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศ การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับนี้ได้

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้นหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึงความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยจากอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ต่อพนักงานทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงาน ความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) เมื่อมีความปลอดภัยในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิดผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคมสังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคมได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเอง ชื่นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความ

ต้องการเหล่านี้ได้แก่ ๗ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ทำหาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

5. ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพ และการทำงาน เป็นต้น

สิ่งกำหนดด้านจิตใจของความต้องการทางการท่องเที่ยว เป็นความจริงที่ว่านักท่องเที่ยว เป็นเหมือนสินค้าที่เป็นตัวแทนของการหลีกเลี่ยงจากความจริงในชีวิตประจำวัน หรือความหมายของการสนองตอบต่อความต้องการของตัวเอง ในขณะที่การท่องเที่ยวสามารถตอบสนองได้มากกว่านี้ เพราะการท่องเที่ยวมีลักษณะของสินค้าที่แตกต่างกันไปจากการซื้ออื่น ๆ การซื้อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะไม่ได้เป็นการซื้อโดยเหตุผลทางร่างกาย แต่มีความหมายต่อความต้องการที่จะเติมประสบการณ์ และความฝันให้กับนักท่องเที่ยว โดยการเป็นเจ้าของสิ่งที่แต่ละคนไม่ได้หลังการเดินทางแล้วสิ่งที่ปรากฏอยู่มากเป็นของที่ระลึก และรูปภาพเพื่อรักษาความทรงจำ ซึ่งก็ไม่แน่ว่าเมื่อเขาเดินทางไปยังที่นั่นอีกครั้ง ประสบการณ์ที่ได้รับจะเหมือนกับครั้งแรกหรือไม่ โดยปรกตินักท่องเที่ยวมักจะมองหาสิ่งที่ดีที่สุดของปีแห่งการทำงานนั้น ผู้คนมักจะซื้อของขวัญวันหยุด เช่น ชุดว่ายน้ำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าที่จะคอยช่วยเตือนความทรงจำถึงถิ่นวันระหว่างวันหยุดนั้น และความทรงจำเหล่านี้ก็ได้ช่วยสร้างความสดชื่นให้กับนักสร้างวันหยุดในช่วงที่กลับมาทำงานอีกครั้ง อย่างไรก็ตามประสบการณ์ในวันหยุดนั้น ไม่ได้มีอยู่แต่เพียงประสบการณ์ในสถานที่ต่าง ๆ เท่านั้น เวลาที่มีส่วนสำคัญเช่นกัน

มักเป็นที่ถกเถียงกันว่าวันหยุดต่าง ๆ เหล่านี้ ได้บรรลุความต้องการในส่วนลึกของจิตใจหรือไม่ Cohen และ Taylor (1976) Crompton (1979) และ Mathieson and Wall (1982) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจต่อการท่องเที่ยวไว้ตรงกัน สรุปได้ดังนี้

1. แรงจูงใจจากความต้องการหลีกเลี่ยง (The escape motivation) เป็นความปรารถนาที่ต้องการหลีกเลี่ยงจากสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคย
2. ความต้องการพักผ่อน (Relaxation) เกี่ยวเนื่องกับความต้องการที่จะหลีกเลี่ยง แต่เป็นความต้องการที่จะพักผ่อนสภาพร่างกายปละจิตใจของตัวเองด้วย
3. การละเล่น (Play) เป็นการปล่อยตัวไปกิจกรรมของเด็ก ๆ ผู้ใหญ่ที่เข้าร่วมกับเกมส์การเล่นของเด็ก ๆ เป็นเสมือนการถอยวันเวลาอย่างอิสระ โดยปราศจากความกังวล เหมือนอยู่ในวัยเด็กอีกครั้ง

4. เป็นการเพิ่มสัมพันธในครอบครัว (Strengthening family bonds) ทั้งพ่อและแม่ต่างต้องทำงานเต็มเวลา วันหยุดพักผ่อนจึงเป็นเหมือนกับเวลาที่เขาทั้งสองจะได้เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในทางกลับกัน วันหยุดก็สามารถเป็นเหมือนวันที่คู่สามีภรรยาจะได้มีโอกาสระลึกถึงว่า การทำงานนั้นทำให้เวลาแห่งการแยกจากกันของเขาทั้งสองนั้นมีมากขึ้น ชีวิตประจำวันมักหมดไปกับหน้าที่การงาน และการบีบบังคับในการมีส่วนร่วมด้วยกันในแต่ละวันนั้นเป็นการเพิ่มความเครียดให้กับชีวิตสมรส ดังนั้น วันหยุดพักผ่อนจึงเป็นการสรรหาเวลาของพ่อแม่ได้มีโอกาสอยู่ร่วมกับลูก ๆ และยังเป็นการเพิ่มความสัมพันธ์ในครอบครัวอีกด้วย

5. สถานภาพทางสังคม (Prestige) เป็นเสมือนการส่งเสริมความสามารถของบุคคลในการเลือกสถานที่สำหรับวันหยุดเป็นการชั่วคราว การเลือกไปสถานที่ต่าง ๆ นั้นเป็นเหมือนแพ้นที่แสดงออกถึงสถานะ สถานที่ท่องเที่ยวได้กลายเป็นเครื่องกำหนดอีกสิ่งหนึ่งของวิถีชีวิต เป็นการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของบุคคลต่อผู้อื่น ไม่ใช่เฉพาะสถานที่แต่หมายรวมถึงรูปแบบของที่พักและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

6. การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) เป็นตัวแทนสำหรับกลุ่มบุคคลซึ่งไม่คำนึงถึงประเพณีวัฒนธรรม และไม่สนใจที่อยากรู้ในภูมิหลังของแต่ละคน แต่เป็นกลุ่มคนที่มีงานอดิเรกหรือมีความสนใจในการใช้เวลาว่างเหมือนกัน เช่น การวาดภาพ การถ่ายภาพ การท่องเที่ยวของกลุ่มคนที่มีความคิดคล้ายคลึงกันจะช่วยให้มีโอกาสร่วมแบ่งปันประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และทำให้รู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ไม่รู้สึกโดดเดี่ยวกับการท่องเที่ยวนั้น

7. โอกาสในการสร้างความสัมพันธ์ทางเพศ (Sexual opportunity) ความสัมพันธ์ทางสังคมย่อมเปิดโอกาสการสร้างความสัมพันธ์ทางเพศ สิ่งเหล่านี้สามารถปรากฏออกมาอาจจะเป็นเพียงความต้องการทางกายหรือจากอารมณ์ผูกพันรักใคร่

8. โอกาสของการได้ศึกษาในสิ่งต่าง ๆ (Educational opportunity) หัวใจของการท่องเที่ยวคือการเดินทางได้พบสิ่งใหม่ ๆ ได้เรียนรู้สถานที่ต่าง ๆ ได้พูดคุยกับผู้คนที่มีวัฒนธรรมและความคิดที่แตกต่างกัน มีโอกาสไปเยือนโบราณสถานที่สำคัญ ๆ ได้ชมผลงานทางศิลปะ นับว่ามีผู้คนจำนวนมากที่มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อโอกาสทางการศึกษา

9. เป็นการค้นพบตนเอง (Self-fulfillment) การค้นหาเพื่อให้อับรรลุถึงความปรารถนาของตนเอง อาจเป็นวัตถุประสงค์ของนักเดินทาง ซึ่งเราไม่สามารถทราบได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงชีวิตหรือการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์หลังจากการเดินทางหรือไม่ อาจเป็นไปได้ที่นักเดินทางบางคนได้ลาออกจากราชการที่ทำงานหลังจากการเดินทางท่องเที่ยวแล้วล่องเรือไปในทะเล หรือนักท่องเที่ยวอื่น ๆ อาจกลับมาที่อยู่เดิมด้วยประสบการณ์ที่หลากหลายที่สามารถช่วยสร้างกำลังใจให้เข้มแข็งต่อสู้กับอุปสรรคทั้งหลายต่อไป

10. เป็นการบรรลุความปรารถนาของตนเอง (Wish fulfillment) ในบางครั้งการท่องเที่ยวได้กลายเป็นคำตอบของความฝันของบุคคล ความฝันที่บุคคลที่ต้องการรักษาไว้ชั่วนานแสนนาน การเพิ่มประสบการณ์อาจมีการแปลความหมายเป็นความอดทนในความเป็นจริง เช่น ใครบางคนอาจเดินทางไปลุ่มน้ำเอมะซอน ในประเทศบราซิล สัมผัสชีวิตธรรมชาติโดยการออกล่าสัตว์ ใช้อาวุธติดำบรรพ์ หรือการเดินทางโดยรถมา รถไฟ หรือแม้แต่การล่องแพ การชมพิพิธภัณฑสถาน เพื่อทำให้ความฝันเป็นจริงขึ้นมา

11. การได้จับจ่ายซื้อของ (Shopping) แม้ว่าการจับจ่ายซื้อของไม่ใช่หนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวปกติที่นิยมมากที่สุด แต่ก็เป็นไปได้ที่ต้องการหลีกเลี่ยงห่างจากบ้านเป็นการชั่วคราว วัตถุประสงค์เพื่อการซื้อของ โดยเฉพาะสินค้าที่มียี่ห้อราคาแพง จะเห็นได้จากบรรดาร้านค้าที่ขายสินค้าเหล่านี้มักมีพนักงานขายเป็นคนชาติเดียวกับนักจับจ่ายไว้บริการ เช่น ร้านขายเครื่องสำอางในกรุงปารีส หรือร้านขายนาฬิกาที่มีชื่อเสียงในสวิสเซอร์แลนด์ เป็นต้น

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแรงจูงใจทางด้านจิตใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกวันหยุดเพื่อเข้าไปมีส่วนร่วมกับประเภทของการท่องเที่ยวมากกว่าหนึ่งประเภทในเวลาเดียวกัน อย่างไรก็ตาม แรงจูงใจที่แตกต่างกัน และความต่างระหว่างลำดับขั้นของนักท่องเที่ยว ย่อมทำให้รูปแบบการท่องเที่ยวมีเพิ่มขึ้นอยู่เสมอ

SWOT มีความหมายย่อมาจากคำว่า Strengths, Weaknesses, Opportunities และ Threats ซึ่งการวิเคราะห์ จุดแข็งจุดอ่อนที่เรียกว่า SWOT ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (S W) สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วยปัจจัยที่อยู่ภายในองค์กร ได้แก่ โครงสร้างวัฒนธรรม และทรัพยากรขององค์กร โครงสร้างจะแสดงให้เห็นถึงการรวมกลุ่มงาน ความสัมพันธ์ทางอำนาจหน้าที่ การไหลเวียนของงาน การติดต่อสื่อสารภายใน ซึ่งวัฒนธรรมองค์กร (Corporate culture) จะหมายถึงความเชื่อ ความคาดหวัง และค่านิยมร่วมกัน โดยทั่วไปจะปรากฏขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานที่ระบุดึงพฤติกรรมที่ยอมรับกันของบุคคลตั้งแต่ผู้บริหารจัดการลงมาจนถึงพนักงานระดับล่างสุด ส่วนทรัพยากรขององค์กร (Corporate resources) จะหมายถึง ทรัพยากรทุกอย่างภายในองค์กร ได้แก่ คน เงินทุน วัตถุดิบ เทคโนโลยี และทักษะ ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในประกอบด้วย

1.1 จุดแข็ง (Strengths) หมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กร ที่ต้องวิเคราะห์การดำเนินงานภายใน เช่น การบริหารการเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนาเพื่อการพิจารณาถึงจุดแข็งของการดำเนินงานภายในเหล่านี้เป็นระยะ และใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของการดำเนินงานเหล่านี้อยู่เสมอ

1.2 จุดอ่อน (Weakness) หมายถึง การดำเนินงานภายในองค์กรที่ไม่สามารถกระทำได้ดี เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การวิจัยและพัฒนา จะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จ

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (OT) สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย ปัจจัยที่อยู่ภายนอกและไม่ได้อยู่ภายใต้การควบคุมระยะสั้น ซึ่งสภาพแวดล้อมภายนอกจะมีอยู่สองส่วนคือ สภาพแวดล้อมการดำเนินงานและสภาพแวดล้อมโดยทั่วไป สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน (Task environment) จะประกอบด้วย ปัจจัยที่กระทบและถูกกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงาน ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ ผู้มีส่วนได้เสีย รัฐบาล ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ชุมชน คู่แข่งขัน และกลุ่มผลประโยชน์ สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (General environment) จะประกอบด้วยปัจจัยที่ไม่กระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานระยะสั้น ปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจระยะยาวได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี การเมืองและกฎหมาย ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย

2.1 โอกาส (Opportunities) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการแข่งขันเพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหล่านี้ เช่น การพัฒนาของคอมพิวเตอร์ การเปลี่ยนแปลงของประชากร และการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและทัศนคติ และการแข่งขันจากต่างประเทศ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจจะทำให้ความต้องการของลูกค้าเปลี่ยนแปลงไป

2.2 อุปสรรค (Treats) หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอก ที่คุกคามต่อการดำเนินงานขององค์กร สภาพแวดล้อมเหล่านี้ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีและการแข่งขัน

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็งและจุดอ่อน) และสภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาสและอุปสรรค) สามารถแสดงเป็นตาราง SWOT ได้ดังนี้

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการวิเคราะห์ SWOT

ปัจจัยภายใน	S = ระบุจุดแข็งภายใน	W = ระบุจุดอ่อนภายใน
O = ระบุโอกาสภายนอก	SO = ยุทธศาสตร์เชิงรุก	WO = ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา
T = ระบุอุปสรรคภายนอก	ST = ยุทธศาสตร์เชิงรับ	WT = ยุทธศาสตร์เชิง

ตาราง SWOT นี้ให้เห็นว่ายุทธศาสตร์ทางเลือกจะมีอยู่ 4 อย่าง ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว อาจจะดำเนินยุทธศาสตร์ผสมกัน

1. ยุทธศาสตร์เชิงรุก (SO Strategies) เมื่อผลของการพิจารณาปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอยู่ในช่องจุดแข็งและโอกาส (O) เป็นยุทธศาสตร์เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เมื่อผู้ดำเนินการมีจุดแข็งและโอกาสเอื้ออำนวย

2. ยุทธศาสตร์เชิงพัฒนา (WO Strategies) เมื่อปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในไปอยู่ในช่องจุดอ่อน (W) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องโอกาส (O) เป็นยุทธศาสตร์ที่ปรับจุดอ่อนให้เป็นจุดแข็ง เพื่อให้สามารถดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกได้เมื่อโอกาสเอื้ออำนวยแต่ผู้ดำเนินการมีจุดอ่อน

3. ยุทธศาสตร์เชิงรับ (ST Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่ปรับอุปสรรคให้เป็นโอกาส เพื่อให้ดำเนินยุทธศาสตร์เชิงรุกได้ หากผู้ดำเนินการมีจุดแข็งแต่โอกาสไม่เอื้ออำนวยให้เนื่องจากปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดแข็ง (S) แต่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกในช่องอุปสรรค (T)

4. ยุทธศาสตร์เชิงถอย (WT Strategies) เป็นยุทธศาสตร์ที่ปรับการดำเนินงานเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ไปเป็นรูปแบบอื่น เนื่องจากปัจจัยความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายในอยู่ในช่องจุดอ่อน (W) และปัจจัยแห่งความสำเร็จของสภาพแวดล้อมภายนอกอยู่ในช่องอุปสรรค (T) (สมยศ นาวิกาน, 2546 : 80-81)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือทัวร์ธรรมะ ทำให้เกิดข้อถกเถียงขึ้นในสังคมว่า "วัดควรเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่?" เพราะมองว่าวัดสมควรเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ สถานที่ที่อยู่ของสงฆ์ และสถานที่เผยแผ่ศาสนา ซึ่งหากไม่มีการศึกษาการจัดการที่เหมาะสม จะทำให้วัดสูญเสียคุณค่าของความเป็นวัดไป

พัชรินทร์ อิมพิทักษ์ ได้เขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ "Traveler Leisure & Business" คอลัมน์ Travel in Trend โดยอ้างอิงจากโครงการวิจัยจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) "เรื่องรูปแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในจังหวัดกรุงเทพมหานคร" ที่มีพระมหาสุทิตย์ อากาศโร สังกัดวัดสุทธิวาราม เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย โดยหาความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยววัด บทความนี้มีเนื้อหาสำคัญคือ จากผลการศึกษาจากพระสงฆ์และผู้ที่เกี่ยวข้องพบว่า วัดมีความเหมาะสมที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้และเที่ยวชมในด้านวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม พุทธศิลปกรรม และการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนา แต่ควรมีการจัดการในเชิงพื้นที่และผลกระทบต่อวิถีของชาวพุทธและพระสงฆ์ ขณะที่การเรียนรู้จากการท่องเที่ยวจะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ แต่กระบวนการจัดการ

จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของพุทธศาสนา วัฒนธรรมประเพณีของไทย และความเคารพต่อสถานที่ และวิถีชาวพุทธ และการเที่ยวชมวัดและความงดงามของศิลปกรรมจะนำไปสู่การเรียนรู้ในด้านอื่นๆ ดังนั้น ควรมีการใช้สื่อสัญลักษณ์ที่เหมาะสม และการเรียนรู้จากภายในและความเป็นตัวตนของวัดและชุมชน

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศรวม 800 คน พบว่าคนไทย ที่เดินทางเที่ยววัดส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย อายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุด รองลงมาคือ 31-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาตอนปลาย และอนุปริญญาตามลำดับ เหตุผลหลักในการท่องเที่ยว คือ พักผ่อน ไหว้พระพุทธรูป ชมวัด

สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่าส่วนใหญ่เป็นผู้ชายอายุประมาณ 21-30 ปีมากที่สุด รองลงมา คือ 31-40 ปี การศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญามากที่สุด รองลงมา คือมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวเป็นครั้งแรก 52.1% ครั้งที่ 2 ประมาณ 28.3% และครั้งที่ 3 ประมาณ 19.5% การท่องเที่ยวจะเป็นการเที่ยวชมความงามด้านศิลปกรรมเจดีย์ พระปรางค์ พระอุโบสถ และยังสนใจกิจกรรม การสวดมนต์ การนั่งสมาธิ

ขณะที่ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในวัด มีมากมายตั้งแต่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อสถานที่ โอกาส และวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและระเบียบวัด โดยส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ การไม่ช่วยรักษาสภาพแวดล้อม และขาดความเป็นระเบียบในการเที่ยวชม โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย การรुक้าของร้านขายสินค้าและบริการภายในวัด จนเกิดข้อขัดแย้งกับชุมชน ไปจนถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้ให้บริการบางกลุ่ม แต่ทั้งนี้ผลการศึกษจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวัด สามารถเป็นสถานที่ท่องเที่ยวได้ โดยวัดสามารถจัดการเพื่อรองรับทางการท่องเที่ยวได้ เช่น มีการดูแลและอนุรักษ์โบราณวัตถุ โบราณสถาน และสถาปัตยกรรมภายในวัดในระดับดี รองลงมา ได้แก่ มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวภายในวัดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม การจัดพื้นที่ภายในวัด เช่น สถานที่ไหว้พระ สถานที่ถ่ายรูป หรือที่นั่งสมาธิ ไหว้พระ สวดมนต์ การให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของวัดหรือทางพระพุทธศาสนา การกำหนดเขตพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวและการเที่ยวชมภายในวัด ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า วัดถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย แต่ก็จะต้องมีการวางระบบการจัดการให้เหมาะสม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (บทความเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ traveler leisure & Business คอลัมน์ Travel in Trend: 4 ตุลาคม, 255

งานวิจัยของ เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ (2538: 56, 58, 134) เรื่อง “พฤติกรรมกรการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย” โดยสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างประชากรชาวไทยอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 3,706 คนในพื้นที่รวม 13 จังหวัดในปี พ.ศ. 2537 พบว่า

1. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชอบไปเป็นศูนย์การค้าและตลาดในเมือง รองลงมาเป็นประเภทวัด วัง อนุสาวรีย์ ภูเขา น้ำตก ป่า ถ้ำ เขื่อน ทะเล และเกาะ

2. กิจกรรมที่ทำระหว่างท่องเที่ยวแยกเป็น เพื่อพักผ่อน ซื้อสินค้า เที่ยวชมธรรมชาติและที่น้อยที่สุดเป็นการเที่ยวชมวัฒนธรรม

3. สิ่งจูงใจในการเลือกไปท่องเที่ยว ได้แก่ คำชวนของเพื่อนหรือญาติ เคยไปแล้วประทับใจ ข่าวสารจากวิทยุโทรทัศน์ บทความในหนังสือ วารสาร และรายการนำเที่ยว

4. ความต้องการข้อมูลข่าวสาร เพศชายมีความต้องการข้อมูลมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย กลุ่มอายุน้อยต้องการข้อมูลมากกว่ากลุ่มอายุมาก กลุ่มคนโสดต้องการข้อมูลมากกว่ากลุ่มที่สมรส กลุ่มอาชีพมีเงินเดือนประจำต้องการข้อมูลมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น การศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องการข้อมูลข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา กลุ่มที่มีรายได้สูงต้องการข้อมูลมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ กลุ่มที่อยู่ในเขตเทศบาลต้องการข้อมูลมากกว่ากลุ่มที่อยู่นอกเขตเทศบาล สำหรับข้อมูลที่ต้องการส่วนใหญ่คือ เรื่องเส้นทาง ระยะเวลา และแหล่งท่องเที่ยว

พระมหาสุเทพ ผิวเผือก (2545: 110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวที่มีต่อวัดและชุมชน” ศึกษาเฉพาะกรณีวัดไร่โรงวัว ต.บางตาเถร อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี พบว่า การบริหารจัดการท่องเที่ยวทำให้วัดมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้วัดมีทุนในการพัฒนาทางกายภาพมากขึ้น และคนในชุมชนก็ได้รับผลประโยชน์จากการจ้างงานของวัด และจากการประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แต่เป็นปัญหามาซึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ กับกฎเกณฑ์ของวัด รวมทั้งมีผู้เห็นช่องทางในการฉกฉวยประโยชน์จากการท่องเที่ยว เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากวัดในรูปแบบต่าง ๆ ปลดปล่อยให้มีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวโดยอิสระ นำไปสู่การเกิดขึ้นของระบบพุทธพาณิชย์ ส่งผลกระทบต่อกระบวนการศึกษาอบรมของวัด ไม่อาจจัดการเรียนการสอนหรือควบคุมให้มีการปฏิบัติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงแบกรับปัญหาการจัดการขยะที่เพิ่มมากขึ้น

ปรีดาพร อารักษ์สมบุรณ์ (2546: 106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของ วัดโสธรวรารามวรวิหาร” จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การบริหารจัดการภาพพจน์และชื่อเสียงของ วัดโสธรวรารามวรวิหาร บุคลากร การให้บริการ อาคารสถานที่ เส้นทาง การคมนาคม สภาพแวดล้อมในบริเวณวัด และความศรัทธาในองค์หลวงพ่อโสธรฯ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก

วัชรภรณ์ ระยัยศรี (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ” ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่มาเที่ยววัดในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าศิลปกรรมไทยเป็นสิ่งควรช่วยกันอนุรักษ์และศึกษา กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวชอบ ได้แก่ การเที่ยวชมทางด้านศิลปกรรมความสวยงามของวัด และ

ประโยชน์ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการเดินทางมาที่วัด คือ การได้พักผ่อนหย่อนใจ การได้คลายความเครียด เกิดความสบายใจ และได้พัฒนาจิตใจให้รู้สึกสงบ

ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิญญาณ (Spiritual theory) เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวกับกฎแห่งกรรมในพุทธศาสนา จำลอง ดิษยวิช (2545) ได้อธิบายความหมายของคำว่าจิตวิญญาณ ไว้ดังนี้ "จิตวิญญาณ หมายถึง ภาวะจิต (the life continuum) ในพุทธศาสนา หรือจิตไร้สำนึก (the unconscious) ในจิตวิเคราะห์" จิตวิญญาณ ซึ่งเป็นส่วนลึกภายในจิตใจของมนุษย์มีแรงจูงใจที่ทรงพลังอย่างหนึ่งคือ "กรรม" กรรมเป็นการกระทำของเรา ไม่ว่าจะเป็นทางใจ ทางวาจา หรือทางกาย ถ้ากระทำความดีก็จะส่งผลไปในทางที่ดี ถ้ากระทำความชั่วก็จะส่งผลไปในทางที่ไม่ดี ทำกรรมเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น สมดังคำกล่าวที่ว่า "ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว" พลังกรรมและผลของกรรมถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญอย่างหนึ่ง ในชีวิตประจำวันของเรา และถูกเก็บสะสมไว้ในจิตไร้สำนึก ความสุขจะเกิดขึ้นได้เพราะ เป็นผลของการ กระทำความดี แต่ในทางตรงกันข้ามความทุกข์จะเกิดขึ้น เนื่องจากผลของการกระทำความที่ไม่ดี

พระมหามนตรี วุฒิกโก (2542: 199) ได้ศึกษา อิทธิพลของวัดดุมงคลที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบัน พบว่า ทศนคติและความเชื่อในสังคมไทยปัจจุบันมีความเชื่อเรื่องวัดดุมงคล ก่อนข้างสูง ทั้งยังเชื่อมั่นในอาณาเขตของวัดดุมงคลที่ได้รับการปลุกเสกจากพระภิกษุในพระพุทธศาสนา และเข้าใจว่า วัดดุมงคลเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนา จึงได้ยอมรับและศรัทธาต่อวัดดุมงคลอย่างสนิทใจ

อภิรักษ์ จุฬาศินนธ์ (2546: 166) ได้ศึกษา แรงจูงใจในการบูชาวัดดุมงคลของหลวงพ่อดุดตมะ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า โดยส่วนใหญ่คนบูชาวัดดุมงคลเป็นคนมีอายุช่วง 31-40 ปี เพศชาย มีอาชีพข้าราชการ รัฐวิสาหกิจ มีความรู้ระดับปริญญาตรี และเมื่อพิจารณาแรงจูงใจในการบูชาวัดดุมงคล 5 ด้าน ทั้งด้านความศรัทธาในหลวงพ่อดุดตมะ ด้านความต้องการเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ด้านความสนใจในพุทธศิลป์ ด้านความภาคภูมิใจในธุรกิจ และด้านความศรัทธาในพระพุทธศาสนา พบว่ามีแรงจูงใจในด้านต่าง ๆ สูงทุกด้าน โดยแรงจูงใจด้านความศรัทธาในหลวงพ่อดุดตมะสูงที่สุด

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่กล่าวถึงพฤติกรรมการความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบกับความเหมาะสมใจการจัดการสถานที่ท่องเที่ยว ที่สัมพันธ์กันกับองค์ประกอบในการท่องเที่ยวอื่น ๆ อันประกอบไปด้วยสิ่งหลัก ๆ คือ ความดึงดูดใจ (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) และสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) โดยที่องค์ประกอบเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่ถือเป็นส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งผู้ศึกษาถือว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่มีคุณภาพ มีการจัดการที่ดีและความพร้อม ย่อมเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าในตัวเอง ส่งผลทำให้แรงศรัทธาที่ผู้คนที่นับถือในศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะยังคงนับถือในสิ่ง ๆ นั้นอย่างตลอดไม่มีวันเสื่อมสลายหรือหายไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตั้งอยู่ที่เลขที่ 40 หมู่ที่ 2 ตำบลพุดสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน เพราะถือว่าการท่องเที่ยวเชิงศาสนา จัดอยู่ในกลุ่มของความเชื่อ ความศรัทธา ความเมตตาในใจ ในด้านของวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural) ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาตามรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา
2. ประชากรผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ศึกษา ที่มีหน่วยในการวิเคราะห์สอดคล้องกับโจทย์ความมุ่งหมาย โดยเลือกพื้นที่ด้วยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อให้ได้แหล่งศึกษาตาม ที่พึงประสงค์ ได้แก่ อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตำบลพุดสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย งานท่องเที่ยวเชิงศาสนา ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการปฏิบัติภาคสนาม สัมภาษณ์และตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ประวัติ ความเป็นมา ความเชื่อทางศาสนา โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่จัดสร้างขึ้น เก็บข้อมูลนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาดังนี้

1. สัมภาษณ์ที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
  - 1.1 ทรัพยากรทางธรรมชาติ อันได้แก่

- 1.1.1 ภูมิทัศน์: สนามหญ้า สวนหย่อม
  - 1.1.2 พืช: ต้นไม้ ดอกไม้ ไม้ประดับ
  - 1.1.3 สัตว์: ปลา นก
  - 1.1.4 น้ำ: ลำคลอง บ่อน้ำ สระน้ำ
  - 1.2 ทรัพยากรทางวัฒนธรรม อันได้แก่
    - 1.2.1 มรดกวัฒนธรรม: สถานที่ทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถาน อนุสาวรีย์
    - 1.2.2 มรดกด้านศาสนา: พระพุทธรูป อาคาร ที่ประดิษฐาน รูปปั้น องค์จำลอง หนังสือธรรม เป็นต้น
    - 1.2.3 วัดมุงกล: สถานที่จำหน่ายวัตถุทางวัฒนธรรม
  - 1.3 ทรัพยากรด้านการบริการ อันได้แก่
    - 1.3.1 การเดินทางท่องเที่ยวและ การบริการรถพ่วง
    - 1.3.2 การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวบริเวณจุดประชาสัมพันธ์
    - 1.3.3 การให้บริการข้อมูลตามจุดสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์
  - 1.4 ทรัพยากรกิจกรรม ประเพณี วันสำคัญทางศาสนา อันได้แก่
    - 1.4.1 วันทางศาสนา: มาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา วันประสูติพระพุทธเจ้า วันจุติพระแม่กวนอิม
    - 1.4.2 งานเทศกาล: สงกรานต์ ปีใหม่ สารท ลอยกระทง งานการกุศล งานบวงสรวงประจำปี
    - 1.4.3 งานบูชา สักการะประจำปี ตามจุดต่าง ๆ ภายในอุทยาน
    - 1.4.4 กิจกรรมศาสนา: การรักษาศีล ปฏิบัติสมาธิ สวดมนต์ ถาวนา
2. ดำรวจตรวจสอบพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ตามความต้องการพื้นฐานทั่วไป 10 ประการ อันได้แก่ ป้ายบอกทาง เครื่องหมายบ่งบอกมาถึงจุดท่องเที่ยว ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ห้องสุขา ร้านอาหารเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายวัตถุมุงกล การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว การกำหนดเส้นทางการเดินท่องเที่ยว การมีมัลติมีเดียให้ข้อมูล บริการรถรับส่ง

ประชากรผู้ให้ข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาคั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของประชากร และกลุ่มคนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

1. กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มคณะทัวร์ ตลอดจนผู้มาเยือนอุทยานฯ จำนวน 50 คน
2. เจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาได้ทำการสร้างขึ้น มีทั้งหมด 2 ชุด คือ ชุดสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวนักมานุษยวิทยาพระโพธิสัตว์กวนอิม และชุดสำหรับเจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ ในแต่ละชุดจะทำการแบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา รวมไปถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการ เป็นแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราและรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัด
2. ศึกษาเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ในการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ข่าวสาร
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาทำการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง
4. นำร่างแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ครอบคลุมเนื้อหา และมีความสอดคล้องกันของคำถาม
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา
6. นำเสนอแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ
7. นำไปแก้ไขปรับปรุงตามที่ได้รับคำแนะนำส่งอาจารย์ที่ปรึกษา
8. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา หรือการท่องเที่ยวตามวัดต่าง ๆ เพื่อนำมาประมวลเข้าเป็นคำถามในแบบสอบถาม
2. ศึกษาสถานที่อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม เพื่อหาประเด็นในการศึกษา และแนวทางวิธีการจัดการ
3. ศึกษาข้อคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาประมวลเข้าเป็นคำถามในแบบสอบถาม

4. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีการลงพื้นที่ศึกษาจริงเป็นระยะ ๆ ในระหว่างเดือนตุลาคม 2553 ถึง มิถุนายน 2554 โดยจะให้ประชากรกลุ่มที่ต้องการศึกษา ทำการตอบแบบสอบถามในช่วงกลางเดือน เมษายน 2554 (ช่วงวันหยุดยาวเทศกาลสงกรานต์ จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก)

5. รวบรวมแบบสอบถามทำแบบบันทึกเพื่อทำการวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน

6. ทำการสรุปข้อมูลที่บันทึกไว้แล้วจัดข้อมูลให้เป็นระบบ รวบรวมคำตอบตามประเด็นคำถามที่ได้กำหนดไว้ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางการจัดการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ประกอบกับผู้ศึกษานำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัย การลงพื้นที่ แบบสอบถาม รวมถึงการสนทนากับนักท่องเที่ยว ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่เกิดขึ้นว่าในเรื่องเดียวกัน มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลายคนให้ข้อมูลที่ตรงกัน หรือสอดคล้องกันหรือไม่ แล้วดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากที่ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายแล้วสรุปให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับบริบท และสภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ตลอดจนปัญหาและแนวทางการแก้ไขเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษา เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา อุทยานศาสนา พระโพนสัณฑ์กวณโิม จังหวัดเพชรบุรี จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในอุทยานฯ ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษา โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาได้ทำการสร้างขึ้น มีทั้งหมด 2 ชุด คือ ชุดสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาอุทยานศาสนาพระโพนสัณฑ์กวณโิม และชุดสำหรับเจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ ในแต่ละชุดจะทำการแบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา รวมไปถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการ เป็นแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

ซึ่งจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา โดยใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามดังกล่าว ทางผู้ศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการแยกให้เห็นผลวิเคราะห์ โดยจะทำการแยกผลวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 1 ผลการสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่มีต่อการท่องเที่ยว

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 4 แนวทางการบริหารจัดการให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานศาสนาพระโพนสัณฑ์กวณโิม

อุทยานศาสนาพระโพนสัณฑ์กวณโิม เริ่มก่อสร้างตั้งแต่ปลายปี 2538 ระยะเวลาดำเนินการในลักษณะสวนเกษตร โดยใช้ชื่อว่า สวนเกษตรพุทธสรรค์เม้าท์เทนวิวส์ และเมื่อต้นปี 2541 ก็เปลี่ยนชื่อเป็น อุทยานศาสนาพระโพนสัณฑ์กวณโิม บนพื้นที่ 180 ไร่ ตั้งอยู่เลขที่ 40 หมู่ที่ 2 ตำบลพุทธสรรค์

อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 76170 สถานที่ที่เป็นมงคล ท่ามกลางป่าเขาลำเนาไพร อากาศบริสุทธิ์ ธรรมชาติสวยงาม และผู้คนที่อยู่ภายในรับประทานอาหารมังสวิรัต มีศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ โกศลกิติวงศ์ (ต่อมาได้อุปสมบทมีชื่อทางพระว่า ส.อริยวังโส ภิกขุ) โดยหลังจากที่ท่านมรณภาพแล้ว นายสุนัย โกศลกิติวงศ์ (น้องชาย) ได้ดำเนินการจัดสร้างและดูแลต่อตามแนวทางที่ได้สร้างอุคมการณ์ไว้ 10 ประการ คือ

1. ช่วยบำบัดทุกข์ทั้งกายและใจให้ทุกคนชั้น
2. ประหารกิเลสของมนุษย์ที่เห็นแก่ตัวให้เบาบางลง
3. ทำลายความเชื่อที่มงายหลงเข้าใจผิด
4. ผดุงความเป็นธรรมของสังคม
5. เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และสันติภาพเป็นสรณะ
6. ส่งเสริมศาสนาให้ดีขึ้นทุกวิถีทาง
7. ยินดีอุปถัมภ์นักปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่หวังพระนิพพาน
8. ร่วมมือกับผู้รารณาเป็นพระโพธิสัตว์
9. ส่งเสริมจริยธรรมและคุณธรรมเข้าสู่จิตใจเยาวชน
10. ยืนยันโลกหน้ามีจริงเพื่อไม่ให้มนุษย์ทำบาปมากขึ้น

สำหรับการเที่ยวชมภายในอุทยานนั้นมี 2 รูปแบบ คือ

1. การเดินเที่ยวชม สามารถเดินชมภายในได้ตามอัธยาศัยตามสถานที่ต่อไปนี่
2. ใช้บริการรถพ่วงเพื่อไปส่งนักท่องเที่ยว ณ จุดขึ้น-ลงรถพ่วงที่ โรงบุญ เพื่อให้

นักท่องเที่ยวเดินเข้าไปสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้านในเสียค่าบริการรถพ่วง ไป-กลับ ท่านละ 10 บาท (สำหรับเด็ก พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ไม่เสียค่าบริการ)

สถานที่ท่องเที่ยว จุดพักผ่อน และจุดรับรองนักท่องเที่ยวมีดังต่อไปนี้

1. ถ้ำเขามรกต เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเฉลิมพระเกียรติฯ 3 องค์ ภายในถ้ำประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ และสี่ธาตุกายสิทธิ์ ซึ่งประกอบด้วยธาตุศักดิ์สิทธิ์ 4 อย่าง คือ พระบรมสารีริกธาตุ หยก ปรัตถ พญาสมิงเหล็ก ได้ประดิษฐานในถ้ำมรกตนี้ รวมทั้งหลวงปู่ทวด (เหยียบน้ำทะเลจืด) สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี ฤาษีเดินดง ฤาษีนารอด ฯ นับเป็นสิริมงคลอย่างสูงยิ่งสำหรับผู้ที่ได้มีโอกาสสักการบูชาสี่ธาตุกายสิทธิ์สักครั้งหนึ่งในชีวิต

ภาพที่ 4 ถ้ำเขมรยุค

2. อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 72 พรรษา มหาราช เป็นอาคาร 4 ชั้น สำหรับเป็นศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและจัดแสดงนิทรรศการศาสนาของโลก แห่งเดียวในเอเชียและแห่งที่สามของโลก จัดแสดงพระพุทธรูป พระศาสนา และพระเจ้า พร้อมทั้งวัดมุงกลอันศักดิ์สิทธิ์ของแต่ละศาสนาทั่วโลกที่หาชมได้ยากในปัจจุบัน จัดแสดงไว้เป็นหมวดหมู่ให้ท่านได้ศึกษาหาความรู้ในหลักคำสอนของแต่ละศาสนา ภายในอาคารประกอบด้วย

ชั้นที่ 1 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ชั้นที่ 2 นิทรรศการ 12 ศาสนาของโลก

ชั้นที่ 3 นิทรรศการศาสนาพุทธ ฝ่ายมหายาน

ชั้นที่ 4 นิทรรศการศาสนาพุทธ ฝ่ายหินยาน

ภาพที่ 5 อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 72 พรรษา

3. อาคารบรมครู เป็นอาคาร 2 ชั้น ชั้นล่างเป็นสำนักงานและจัดแสดงโมเดลของอุทยานฯ ชั้นบนประดิษฐานพระพุทธรัดนะ พระบรมโพธิสัตว์ศรีอริยเมตไตรย หลวงปู่ทวด(เหยียบน้ำทะเลจืด) สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังษี ท้าวมหาพรหมชินนะปัญจะระ พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร(เจ้าแม่กวนอิม) และเป็นที่เก็บสังขารพระอริยวงโส ที่มรณภาพตั้งแต่วันที่ 7 มกราคม 2548 แต่สังขารท่านไม่นำเปื่อย

ภาพที่ 6 อาคารบรมครู

4. แดนสิบสองนักษัตร เป็นที่ประดิษฐานของเทพประจำปีเกิดสิบสองนักษัตรประทับนั่งอยู่บนนักษัตรทั้งสิบสองปีเกิดตั้งแต่ปีชวดจนถึงปีกุน และที่ด้านหน้าแทนประดิษฐานของแต่ละนักษัตรจะมีคำพยากรณ์ปีเกิดให้ท่านได้อ่านพิจารณา

ภาพที่ 7 แดนสิบสองนักษัตร

5. เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว องค์เจ้าแม่กวนอิมแกะสลักจากหยกขาวประทับนั่งบนดอกบัวที่มีขนาดใหญ่และสวยงามองค์หนึ่งของเมืองไทย เหมาะสำหรับอธิษฐานขอพร ขอโชค ขอลาภ ขอให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข พระแม่กวนอิมประทับบนดอกบัวเป็นปางประทานพรหลังจากสำเร็จโพธิจิตแล้ว และการที่ประดิษฐานอยู่โดดเด่นปราศจากวิหารครอบคลุมนั้น เพราะความเชื่อหยกขาว เป็นหนึ่งในสี่ธาตุกายสิทธิ์ของโลก สามารถดูดซับพลังจากสุริยัน จันทราได้

ภาพที่ 8 เจ้าแม่กวนอิมหยกขาว

6. ศาลาบูรพาจารย์ เป็นศาลาอเนกประสงค์เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธชินราช พระแก้วมรกตจำลอง พระพุทธรูปหยกขาว อยู่ต่อผ่อสัก พระสยามเทวาธิราช เป็นที่ตั้งของสำนักงานทูตสันติภาพแห่งโลกและห้องบูรพาจารย์ ซึ่งเป็นห้องที่สานุศิษย์ได้ร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อรำลึกและรวบรวมผลงานของท่านทูตสันติภาพฯ (พระอริยวังโสภิกขุ) ในการทำงานด้านศาสนาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีของศาสนิกชนของแต่ละศาสนา ในอันที่จะสร้างสันติสุขและสันติภาพอันแท้จริงให้เกิดขึ้นในโลกมนุษย์ พร้อมทั้งใบประกาศเกียรติคุณของผู้นำประเทศและองค์กรต่าง ๆ ที่มอบให้กับท่านในสมัยที่ยังเป็นฆราวาส

ภาพที่ 9 ศาลาบูรพาจารย์

7. แคนพุทธเกษตร มีความเชื่อกันว่าแคนพุทธเกษตร หรือสวรรค์ชั้นดุสิตเป็นที่สถิตของเทพพรหมบรมครู และพระโพธิสัตว์ผู้ที่จะมาประสูติตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต ภายในแคนพุทธเกษตรนี้ได้สร้างพระพุทธรูปประจำวันเกิดให้บูชา ซึ่งคนสมัยโบราณเชื่อกันว่า ถ้าผู้ใดมีพระประจำวันเกิดไว้สักการบูชาแล้ว จะบังเกิดความเป็นสิริมงคล เจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จในชีวิต โดยมีพระประจำวันเกิดทั้ง 7 วันดังนี้

- 7.1 ผู้ที่เกิดวันอาทิตย์ บูชาพระปางถวายเนตร
- 7.2 ผู้ที่เกิดวันจันทร์ บูชาพระปางห้ามญาติ
- 7.3 ผู้ที่เกิดวันอังคาร บูชาพระปางไสยาสน์
- 7.4 ผู้ที่เกิดวันพุธ บูชาพระปางอุ้มบาตร
- 7.5 ผู้ที่เกิดวันพฤหัสบดี บูชาพระปางนังสมาธิ
- 7.6 ผู้ที่เกิดวันศุกร์ บูชาพระปางรำพึง
- 7.7 ผู้ที่เกิดวันเสาร์ บูชาพระปางนาคปรก

ภาพที่ 10 แดนพุทธเกษตร

8. ลานปฏิบัติธรรม เป็นลานป่าไผ่ที่ร่มรื่นเหมาะสำหรับนั่งปฏิบัติธรรมทำสมาธิ หรือพักผ่อนหย่อนใจ กราบไหว้ขอพรพระปางประทานพร ณ ลานปฏิบัติธรรมแห่งนี้

ภาพที่ 11 ลานปฏิบัติธรรม

9. แดนมิตรต่างดาว เป็นสถานที่ให้ท่านเข้าไปศึกษาและค้นหาคำตอบเรื่องของจักรวาล เรื่องของมนุษย์ต่างดาวและชมภาพอนันตจักรวาล ที่จะทำให้ท่านเข้าใจเรื่องของจักรวาลต่าง ๆ สัมผัสความลึกลับของแต่ละจักรวาลที่นักดาราศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์กำลังค้นหาคำตอบกันอยู่ รวมถึงความเป็นอยู่ของมนุษย์จักรวาลอื่น รวมถึงเรื่องของพระเจ้า และเทพพรหมในดินแดนอันเป็นทิพย์ที่จะทำให้ท่านเข้าใจเรื่องของจักรวาล พร้อมทั้งได้คำตอบทั้งทางวิทยาศาสตร์และวิญญาณศาสตร์ ณ ดินแดนแห่งนี้

ภาพที่ 12 แดนมิตรต่างดาว

10. แดนมหายานเต้า ศาสนาพุทธของชาวจีนมีการผสมผสานกับความเชื่อดั้งเดิมของศาสนาเต้าและขงจื้อ ซึ่งมีพิธีกรรมบางอย่างแตกต่างกันไป แดนมหายาน-เต้านับเป็นแดนที่สำคัญอีกแดนหนึ่งที่ต้องเข้าไปกราบไหว้ขอพรปรมาจารย์ และเทพเจ้าอีกหลายองค์ที่น่าสนใจ เช่น เต้าจื้อ ขงจื้อ พระอรหันต์จี๋กิง ปรมาจารย์ต๊กม้อ ไ้เสียงเล่ากุน เป็นผู้มีตบะบารมีและเป็นอาจารย์ของแปดเซียน เจ็กเซียนฮ่องเต้ ผู้เป็นใหญ่แห่งสวรรค์ เทพเจ้าแห่งดวงดาวไท้แปะกิมแซ เทพเจ้ากวนอู เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ ไ้ฉิงเอี้ย เทพเจ้าแห่งโชคกลาง สก ลก ชิว ซึ่งผู้คนทั่วไปนิยมนำไปสักการบูชาตามบ้านที่อยู่อาศัย อาคารสำนักงาน และร้านค้า เพื่อนำความโชคดีมาสู่ทะเลสาบที่พักอาศัย

10.1 เจ็ก เซียน ฮ่องเต้ หรือพระอินทร์ของชาวจีน เจ็ก เซียน ฮ่องเต้ ผู้เป็นใหญ่ในสวรรค์ มีหน้าที่ดูแลดวงวิญญาณในนรกภูมิ ที่รับการปลดปล่อย ให้มาอยู่ในเมืองมนุษย์ในเทศกาลต่าง ๆ และควบคุมดวงวิญญาณ เหล่านี้ มิให้ ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้มนุษย์เดือดร้อนนอกจากนี้แล้ว เจ็ก เซียน ฮ่องเต้ ยังคอยดูแล และช่วยเหลือมนุษย์ที่ทำความดีในโลกมนุษย์มิให้ตกเคราะห์ลำบาก ท่านจะคอยช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน

10.2 ไ้ฉิง เอี้ย เป็นเทพเจ้าแห่งเงินตรา หรือเทพเจ้าแห่งโชคกลาง เป็นขุนคลังแห่งสวรรค์ มีสองปาง คือ ปางบู๊ (นักรบ) และปางบู๊น (บัณฑิต)ปางบู๊ หน้าตาดู ประทับบนหลังเสือหรือบางครั้งเหยียบบนหลังเสือ หัตถ์ถือกระบอง ปางบู๊น เป็นเทพเจ้าที่มีหน้าตาดู ไ้ฉิง เอี้ย เป็นเทพเจ้าที่ให้คุณเรื่องนี้ ช่วยทวงหนี้ให้ผู้บูชา ลูกหนี้จะไม่กล้าเบี้ยวหรือหนีหนี้ ใครขัดเรื่องเงินทองท่านจะช่วย ศาลเจ้าต่าง ๆ นิยมสร้างไ้ฉิง เอี้ย เพื่อความเป็นสิริมงคลว่าให้การเงินดีและมั่นคง วันเกิดของท่านตรงกับวันที่ 5 หรือวันชีวโหวง ของตรุษจีน แต่ชาวจีนจะเช่นไหว้ตั้งแต่วันที่สี่หรือวันชีวลี่

10.3 เทพเจ้ากวนอู กวนอู เป็นชายร่างใหญ่ สว่างาม สูงหกศอก เสี่ยงก้องกังวานดุจ พยัคฆ์ ใบหน้าแดง กำ่า ดั่งผลพุทราสุก มีบุคลิกพุดน้อย แต่รักษาคำพูดยิ่งชีวิต มือถือง้าวเป็นอาวุธ ประจำตัว ขจัด ความไม่เป็นธรรม กวนอู ได้รับการเคารพในฐานะเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ กล่าวกันว่า ใครที่ไม่เชื่อมาหวังทุจริต เมื่อได้เห็นหรือสบตากับเทพเจ้ากวนอู มักจะละอายแก้ไข ไม่กล้าคิด

ภาพที่ 13 แดนมหายานเต้า (บันทึกภาพโดยผู้ศึกษา, 28/05/2554)

11. แดนสุขาวดี หมายถึงดินแดนที่มีแต่ความสุข ปราศจากทุกข์ เป็นสวรรค์ที่งามวิจิตร ดารดาษไปด้วยไฟโรจนรัตน์ มีภูเขารัตนฉัตรเรียงรายดุจกำแพงแก้ว มีสระโบกขรณี 7 สระ ที่กว้างใหญ่ไพศาล ผู้ใดมาเกิดในแดนสุขาวดีจะอุบัติขึ้นในดอกบัวดอกใดดอกหนึ่งในสระใดสระหนึ่ง แดนสุขาวดีจึงได้ชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า “ดินแดนแห่งดอกบัว” พื้นที่วัดจีนจึงนิยามวาทลายดอกบัว และใบบัวเพื่อสมมติว่า วัดเป็นแดนสุขาวดี แดนสุขาวดีอยู่ห่างจากโลกไปทางทิศตะวันตกราวหกแสนโกฏิ-สวรรค์ ชาวจีนเรียกสวรรค์แห่งนี้ว่า “สุดใจ้วไซทิ” แปลว่าสวรรค์ทางทิศตะวันตกของ พระพุทธองค์ มีองค์มิตตภาพพุทธเจ้าปกครอง พระโพธิสัตว์สี่ตัวกวนอิมเป็นอัครสาวกเบื้องขวา พระมหาสถามปราปต์มหาโพธิสัตว์ (พระโพธิสัตว์ผู้ทรงอิทธิฤทธิ์) เป็นอัครสาวกเบื้องซ้าย พร้อมด้วยพระมหาโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ และพระอรหันต์อีกมากมายเหลือคณานับดุจเม็ดทรายในมหาสมุทร

11.1 ประตูลุสุขาวดี ที่ด้านหน้าประตูลุสุขาวดีจะมีท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ประดิษฐานอยู่ ด้านหน้า เพื่อให้ผู้ที่มาเที่ยวชมที่ดวงไม่ดี มีเคราะห์ถูกลมพัด อธิษฐานขอขามมีท้าวจตุโลกบาล ทั้งสี่แผ่บาปมีสลายสิ่งอัปมงคลทั้งหลายในตัวเราให้หมดสิ้นไป เมื่อก้าวผ่านประตูลุสุขาวดีเข้ามาแล้ว ท่านจะได้กราบสักการบูชาขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกมากมายภายในแดนสุขาวดี

11.2 แปลเขียนผู้ยิ่งใหญ่ พระยูไล หรือพระอมิตภพพุทธเจ้า พระอมิตภพพุทธเจ้า พุทธะ หมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น อมิตภพพุทธเจ้า หมายถึง แสงสว่าง ไม่มีที่สิ้นสุด อมิตภพพุทธเจ้า จึงหมายถึง พระผู้มีภูมิรัฐภูมิธรรม กว้างไกลหาที่สุดมิได้ ในพระพุทธรูปศาสนามหายานกล่าวถึงพระพุทธรูป 5 พระองค์ อันได้แก่ พระรัตนสัมภวะ พระอภโยภยะ พระไวโรจนะ พระอมิตภะ และพระอโฆสิทธิ อติตพระพุทธรูปเจ้าทุกพระองค์ทรงมีคุณานุภาพเท่ากัน พระสมณ โคดมทรงเป็นผู้รู้แจ้ง เป็นที่พึ่งของโลกช่วยสัตว์โลกให้พ้นทุกข์ เมื่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ทรงตรัสรู้นั้น เนื้อหาแห่ง พุทธะเหมือนกันทั้งหมด

11.3 พระเมตไตรยโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์องค์นี้มีรูปประดิษฐานอยู่บนแท่นบูชา ตามอารามทั่วไป เป็นรูปพระสงฆ์จีน ครองจีวรแบบจีน ปล่อยส่วนท้องให้เห็นท้องพลุ้ยใหญ่ รูปร่างอ้วนท้วนสมบูรณ์ ใบหน้าหัวเราะร่าเริงมาก และมีอุ้งย่ำขนาดใหญ่อยู่ที่มือขวา มือของท่าน ช่างซ้ายถือลูกประคำ ในที่บางแห่งจะเห็นมีรูปเด็กปีนป่ายขึ้นไปบนร่างท่านซึ่งเป็นเครื่องแสดงว่า ท่านเป็นพระที่ใจดีมาก ไม่มีวิตกกังวลและห่วงใย ไม่มียึดมั่นถือมั่นอะไร เป็นที่เคารพรักของพวก เด็กๆ มาก รูปพระโพธิสัตว์องค์นี้ ในตำนานพุทธศาสนามหายานถือว่าเป็นรูปปั้นของพระ “หลวงพ่อดู่งยามใหญ่” เป็นพระภิกษุในยุค 5 รัชกาล เป็นชาวเมืองฮองฮัว มณฑลเม่งจิว ท่านบอกฉายาว่า “เขยจื้อ” หรือ “เซียงเทงจื้อ” โดยปกติท่านมีลักษณะอาการแสดงความเป็นสุขตลอดเวลา ไปไหนมาไหนจะมียามใบใหญ่ติดตัวไปด้วย จึงได้รับฉายาว่า “หลวงพ่อดู่งยามใหญ่” ท่านพูดอะไร มักจะเป็นอรรถ มีความหมายในทางนิกายเซ็น (รยาน) ในปีที่ 3 แห่งรัชกาลเจงเม็ง (พ.ศ. 1460) ท่าน ได้นั่งเข้าสมาธิถึงแก่มรณภาพไปที่แท่นหินวัดงักลิ้ม ก่อนดับได้เขียนคาถาไว้บทหนึ่งว่า พระเมตไตรย คือ พระเมตไตรยแบ่งกายเป็นพันหมื่น โกฎิ ให้คนได้เห็นตลอดเวลาแต่คนก็ไม่รู้จัก ฉะนั้น บรรดาพุทธสาวก จึงต่างสันนิษฐานว่าหลวงพ่อดู่งยามใหญ่คือพระเมตไตรยมาโปรดแล้วเลยออก ฉายาท่านว่า พระเมตไตรยโพธิสัตว์

11.4 ลานบูชาฟ้าดิน ที่ตีแปะบ้อ หรือ ที่กิ่ง ชาวจีนตั้งแต่ยุคโบราณมีความเชื่อเรื่อง จิตวิญญาณ มีการบวงสรวงดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ ฮองเต้หรือพระจักรพรรดิจินได้สร้างเสาฟ้า ดินขึ้น เพื่อเป็นสถานที่บูชาเทพดา และเสด็จไปทำพิธีบวงสรวงเป็นประจำทุกปี เพื่ออธิษฐานให้ พืชพันธุ์ธัญญาหารของแผ่นดินอุดมสมบูรณ์ และให้อาณาประชาราษฎร์ร่มเย็นเป็นสุข ณ เสาฟ้าดิน แห่งนี้ได้ประกอบพิธีเพื่อความศักดิ์สิทธิ์แก่ผู้มีศรัทธา ท่านสามารถอธิษฐานให้มีสุขภาพพลานามัย แข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ให้อยู่เย็นเป็นสุข และประสบโชคกลาง

ภาพที่ 14 แดนสุขาวดี

12. แดนห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่ การสร้างห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่ที่โลกถึม อันประกอบด้วย แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระโพสพ แม่พระเพลิง แม่พระพาย เพื่อให้ศาสนิกชนได้ระลึกถึงพระคุณห้าแม่ที่มีพระคุณต่อมนุษยชาติและสรรพสัตว์ทั้งหลาย เราควรที่จะสักการบูชาเพื่อขอบพระคุณต่อห้าแม่ เพื่อแสดงความกตัญญูทดแทน และบังเกิดความป็นสิริมงคลความเจริญรุ่งเรืองต่อผู้ที่สักการบูชาท่าน

ภาพที่ 15 แดนห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่

13. แดนพราหมณ์-ฮินดู เป็นการจำลองเขาไกรลาสซึ่งเป็นที่ประทับของมหาเทพ-มหาเทวี ที่ศาสนิกชนในศาสนาพราหมณ์-ฮินดูให้ความเคารพและกราบไหว้บูชาขอพร ซึ่งมีลักษณะประเภทพหุเทวนิยม อันประกอบด้วย พระศิวะมหาเทพ พระพรหม พระพิฆเนศวร พระกฤษณะมหาเทพ พระวิษณุกรรมมหาเทพ พระนารายณ์มหาเทพ พระศรีมหาอุมาเทวี พระสุรัสวดีเทวี พระลักษมีเทวี ซึ่งมหาเทพ-มหาเทวีแต่ละพระองค์ก็จะมีคนหลากหลายสาขาอาชีพที่

สักการบูชาบูชาขอพร เพื่อให้บังเกิดความเจริญรุ่งเรืองและความสำเร็จในอาชีพที่ทำอยู่ เช่น พระพิฆเนศ พระวิษณุกรรม พระพรหม พระศรียมาทิว พระลักษมีเทวี ตามความเชื่อและศรัทธาของแต่ละบุคคล

ภาพที่ 16 แดนพราหมณ์-ฮินดู

14. แดนหุบเขาสี่อริยสงฆ์ แดนอริยสงฆ์หรือหุบเขาสี่อริยสงฆ์ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปปางรำพึง และพระอริยสงฆ์ทั้งสี่ภาคของประเทศไทย และได้จำลองน้ำตกทั้งสี่ภาคที่พระอริยสงฆ์แต่ละองค์

14.1 ภาคเหนือ “ครูบาศรีวิชัย” เกิดในตระกูลชาวนายากจนในจังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ 11 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2421 เวลาพลบค่ำ ขณะที่มารดาท่านจะคลอดนั้นเกิดพายุลมแรง ฝนตกหนัก ไฟแลบฟ้าผ่า มีแสงกระจายทั่วกระท่อมปลายนาของท่าน ท่านจึงได้รับชื่อว่า “ฟ้าส่อง” หรือ เรียกภาษากลางว่า “ฟ้าร้อง” เมื่ออายุ 10 ขวบ ขณะที่ฟ้าส่องกำลังเลี้ยงวัวอยู่ มีพระครูองค์ผ่านมา ท่านพูดกับพระครูองค์ว่า “โตขึ้นเจ้าจะบวชอย่างท่านนะ” พระครูองค์หันมามองเห็นเงาตลอดเหนือศีรษะฟ้าส่อง พระครูองค์จึงไปพบกับบิดามารดาของ ฟ้าส่องและบอกว่า “ถ้าให้ลูกโยมผู้นี้บรรพชาในพระพุทธศาสนาแล้วเขาจะไม่สึก จะจำเริญพระศาสนาให้รุ่งเรืองทั่วถิ่นลานนาไทย” บิดามารดาฟังแล้วรู้สึกไม่สบายใจ ไม่อยากให้ลูกชายบวชตลอดชีวิต จนกระทั่งฟ้าส่องอายุ 18 ปี มีความคิดอยากบวช รุนแรงขึ้นอ่อนนวยอนบิดามารดาจนได้บวชเณร สองปีต่อมาท่านได้บวชพระ ท่านมีความเคร่งครัด ต่อพระธรรมวินัยมากขึ้น และฉันภัตตาหารมังสวิรัต ในปี พ.ศ. 2478 ได้สร้างถนนขึ้นคอยสุเทพมีผู้ศรัทธาร่วมงานมากยิ่งขึ้น ท่านได้ริเผยแพร่ พระพุทธศาสนา และพัฒนาวัดเพื่อพัฒนาจิตใจของพุทธศาสนิกชน ทั่วลานนา ต่อมาในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2481 ท่านบอกลูกศิษย์ว่า “ภายใน

หนึ่งชั่วโมงเราจะจากท่านไปแล้ว เรารู้กาลเวลานี้มานานแล้ว อย่าเสียใจหากชีวิตเราลึ้นสุดลง” หลังจากนั้นท่านสิ้นลมด้วยอาการสงบ

14.2 ภาคอีสาน “พระอาจารย์มั่น” เกิดในสกุลแก่นแก้ว เมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2413 ตำบลโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อท่านอายุได้ 15 ปี ท่านได้บรรพชาเป็นสามเณร สองปี ต่อมาท่านต้องสึกตามคำขอร้องของบิดา พออายุได้ 22 ปี ท่านขออนุญาตบิดามารดาบวช บิดามารดาเต็มใจให้บวชแล้ว พระอาจารย์มั่นเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมาก ในขณะที่ท่านบำเพ็ญจิต มีพระอรหันตสาวกเสด็จมาร่วมอนุโมทนาในนิมิตด้วย พระอาจารย์มั่น เผยแผ่พระพุทธศาสนาทั่วภาคอีสาน ทำให้มีศาสนิกชนเลื่อมใสศรัทธาในท่านมากมาย จนกระทั่งในวันมาฆบูชาปี พ.ศ. 2492 ท่านได้เทศน์เป็นครั้งสุดท้ายก่อนเริ่มอาพาธมีพระรุดงค์จำนวนมากมาวมกันอยู่ ประหนึ่งโลกธาตุดับสนิทโดยไม่ได้นิมิตหรือนัดแนะกัน หลังจากนั้น ท่านจึงขอให้บรรดาศาสนิกษณ์นำท่านไปทิ้งสังขารที่จังหวัดสกลนครบรรดาศิกษณ์และผู้มีศรัทธาได้นำอัฐิของท่านไปบูชา จนกาลล่วงมาได้สี่ปี อัฐิของท่านได้มีลักษณะ เปลี่ยนไปเป็นพระธาตุพระสุปฏิปันโนในภาคอีสานส่วนใหญ่เป็นศิษย์ผู้สืบทอดของ พระอาจารย์มั่น

14.3 ภาคกลาง “สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี” เกิดในสมัยรัชกาลที่หนึ่ง เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2331 เป็นบุตรโอรสนอกเสวตฉัตรของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่ออายุ 7 ขวบ บวชเณรที่วัดไชโย จังหวัดอ่างทอง ตาและมารดาพยายามให้สึก ท่านจึงหนีลงเรือเดินทางไปเมืองบางกอก ไปอยู่กับเจ้าอาวาสวัดอินทร์ บางขุนพรหม ท่านเจ้าอาวาสเห็นหน้าตาดีจึงส่งไปหาเจ้าอาวาสวัดระฆัง ก่อนที่สามเณร โตจะ ไปวัดระฆัง เจ้าอาวาสวัดระฆังฝันว่ามีช้างเผือกเชือกหนึ่ง โผล่ขึ้นไปในกุฏิท่านแล้วหรือพระไตรปิฎกลงมา แล้วเกี่ยวพระไตรปิฎกกินจนหมด วันรุ่งขึ้นสามเณร โตจึงมาอยู่ที่วัดระฆัง ระยะเวลาได้ไปศึกษาเพิ่มเติมที่วัดมหาธาตุ ต่อมาเสมียนตราดั่งพาไปเทศน์ที่วัดพระแก้ว เจ้าฟ้า ผู้เป็นบิดาทรงจำรดประคดได้จึงกราบทูลพระราชบิดาให้ทรงทราบว่าเป็น พระโอรสพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกจึงทรงรับเณรไว้ในพระบรมราชานุเคราะห์ สมัยรัชกาลที่สาม พระภิกษุโตได้เดินทางไปบำเพ็ญที่ดงพญาเย็นและที่อื่น ๆ ครั้นถึงสมัยรัชกาลที่สี่ มีประกาศหาตัวพระภิกษุโตเพื่อให้มาช่วยราชการด้านศาสนจักร พระภิกษุโตได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตามลำดับและเป็นสมเด็จพระพุฒาจารย์ องค์ที่ห้า แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นอกจากท่านจะเป็นนักเทศน์แล้ว ยังเป็นผู้มีพลังจิตสูง ท่านได้สร้างพระเครื่อง เรียกกันว่า “สมเด็จพระวัดระฆังฯ” มีชื่อเสียงโด่งดังและเป็นที่ต้องการของพุทธศาสนิกชนมาจนถึงทุกวันนี้ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) พรหมรังสี ทิ้งสังขารในสมัยรัชกาลที่ห้า เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2415 สิริชามายุ 84 ปี

14.4 ภาคใต้ “หลวงปู่ทวด” เดิมชื่อปู่ เกิดที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2125 บิดาเป็นชาวอิสลาม มารดาเป็นชาวพุทธท่านชอบการบวชตั้งแต่วัยเยาว์เป็นเด็ก หลีกจากบวชได้เดินทางไปศึกษาเล่าเรียนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาต่อที่วัดพุทธไสวรรย์ เมืองไชยา ซึ่งเป็นเมืองหลวงในขณะนั้น ต่อมาพระเจ้าอยู่หัวทรง แต่งตั้งให้ท่านเป็นเจ้าอาวาสวัดพุทธไสวรรย์ ครั้งหนึ่งท่านได้เดินทางกลับไปเยี่ยมบ้านที่จังหวัด สงขลา การเดินทางในสมัยนั้นใช้เรือเป็นพาหนะ ระยะเวลาไปกลับใช้เวลาหนึ่งปี ขากลับพวก ลูกเรือซึ่งเป็นชาวอิสลามเล่นการพนันกันจนล้มตักน้ำจืดใส่โองในเรือ เมื่อออกเรือไม่มีน้ำกิน ก็พากันกล่าวหาว่า เพราะมีภิกษุจัญไรอยู่ในเรือ จึงตกลงจะจับท่านปล่อยไว้ที่เกาะหนูเกาะแมว ท่านจึง อธิษฐานว่า “หากแม่ข้านี้สามารถจะสืบต่อพระพุทธศาสนา ทำให้ศาสนารุ่งเรืองได้ ก็ขอให้ น้ำทะเล บริเวณที่เท้าเหยียบลงไปนี้จะกลายเป็นน้ำจืดเกิด” น้ำก็จืดตามคำอธิษฐาน ลูกเรือได้ตักไว้ใช้ 13 โอง มีใช้จนถึงไชยา ท่านจึงได้ฉายาว่า “หลวงปู่ทวดเหยียบน้ำทะเลจืด” ปี พ.ศ. 2190 พระรามาริบัติที่ 2 อยู่ทอง ได้สถาปนาให้ท่านเป็นสมเด็จพระสังฆราชแห่งกรุงไชยา หลวงปู่ทวดไม่คิด ยศถาบรรดาศักดิ์ จึงหนีไปบำเพ็ญที่น้ำตกทรายขาว จังหวัดปัตตานี จนสำเร็จเป็นพระโพธิสัตว์ที่นั่น วันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2224 ท่านได้ทิ้งสังขารที่เมืองอีโป ประเทศมาเลเซีย

ภาพที่ 17 แดนหุบเขาสี่อริยสงฆ์

15. วิหาร ตี่ จ่าง อ้วง “คนจีนเรียกว่า” ตี่ จ่าง อ้วง “พระองค์ท่านมีปณิธานคล้ายคลึงกับ พระแม่กวนอิม คือพระองค์ ท่านต้องการจะโปรดสัตว์ที่อยู่ในนรกให้หมด ด้วยการตั้งปณิธานว่า” トラบไคนรกโลกยังมีวิญญาณมาเสวยกรรมอยู่ในนรก トラบนั้นท่านจะไม่ขึ้นจากนรก “ตำนาน กล่าวว่พระกษิติครรภ์เกิดในดินแดนที่ปัจจุบันเรียกว่ามองโกเลีย เดิมชื่อ “หมกเอียง” วันหนึ่งผู้เป็น บิดาป่วยหนัก มารดาจึงไปบนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ว่าถ้าหายป่วย แล้วจะกินเจตลอดชีวิต แต่พอวันรุ่งขึ้นผู้

เป็นบิดาก็ตาย มารดาจึงเกิดความแค้น ไม่ยอม เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์อีกไม่ไหวเจ้าไม่กินเจหันกลับ ไปกินเนื้อสัตว์โดยเฉพาะเนื้อหมา และ เนื้อแมวเมื่ออายุได้ 18 ปี มารดาเสียชีวิตลงมีนางสังหรณ์ว่า มารดาต้องตกนรกขุมลึก จึงได้ไปบวชเป็นพระแล้วปฏิบัติธรรมจนสามารถ ถอดจิตวิญญาน บุคนรกถึง 18 ขุม เพื่อไปช่วยแม่ ได้เห็นวิญญานที่ถูกทรมานอย่างน่าหวาดเสียวและทุเรศท่านจึง ตั้งปณิธานว่า เมื่อท่านสำเร็จเป็นพระโพธิสัตว์และถึงขั้นแล้วท่านจะไปโปรดสัตว์ ในนรกโลก เพราะถือว่าสัตว์นรกนั้นน่าเวทนาที่สุด ทรมานที่สุด ท่านโปรดสัตว์ อยู่ในนรกโลกนานถึง 7 กัป 1 อสงไขยแล้วในงานศพจึงนิยมนุชาท่าน แล้วก็เลยกลายเป็นประเพณี ในงานศพ จะต้องบูชาท่าน ส่วนงานมงคลนิยมนุชา พระแม่กวนอิมจนกระทั่งเกิดคำว่า "พระกวนอิมโปรดคนเป็น พระดีจึงโปรดคนตาย" รูปของพระองค์ท่านมักจะสวมหมวก ซึ่งเรียกว่า “มาลา 5 พระองค์” เนื่องจากการ ประกอบพิธีโปรดสัตว์นรกนิยมนำหมวกนี้ และโดยที่ท่านมีปณิธานโปรดสัตว์นรกมาก ก็เลยวาดท่านเป็นพระที่กำลังสวมหมวก ประกอบพิธีโปรดสัตว์นรก

ภาพที่ 18 วิหาร ตี ฉ่าง อีวง

16. วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ปางพันเนตรพันกร เป็นที่ประดิษฐานพระมหาโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรปางพันเนตรพันกร ที่แกะสลักจากไม้การบูรหอมจากประเทศจีนซึ่งสูงใหญ่ที่สุดในโลกแลนับเป็นองค์ต้นแบบขององค์แรกของประเทศไทย เป็นปางที่แสดงถึงความเอื้ออาทรที่จะโปรดสัตว์โลกผู้อยู่ในห้วงทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์ด้วยพระมหาเมตตาบารมีอันหาขอบเขตมิได้ ผู้ที่กราบไหว้ขอพรด้วยจิตศรัทธาก็จะได้รับการประทานพรและช่วยเหลือจาก เจ้าแม่กวนอิม

เจ้าแม่กวนอิม ประสูติ เมื่อวันที่ 19 เดือน 2 (นับแบบจีน)

สำเร็จโพธิจิตบารมี เมื่อวันที่ 19 เดือน 6 (นับแบบจีน)

ถึงขั้นธรรม เมื่อวันที่ 19 เดือน 9 (นับแบบจีน) รวมสิริพระชนมายุ 34 ปี 6 เดือน

เจ้าแม่กวนอิมท่านได้ตั้งปณิธานไว้ว่า “ตราบใดสัตว์โลกยังไม่พ้นทุกข์ ตรานั้นพระองค์จะไม่ยอมเข้าแดนนิพพาน” พระคาถาบูชาพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (เจ้าแม่กวนอิม) ฉบับดั้งเดิมใช้บูชาได้ทุกปาง โดยมีความเชื่อว่าผู้ที่ท่องคาถานี้เป็นประจำเช้า-เย็น จะปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ

“นะโมตัสสะมัย อะภยัมัททะ อะวะ โลกิเตสะวะราย โโพธิสัตตะวาย มหาสัตตะวาย นะมะพะทะ”

ภาพที่ 19 วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร

17. ครั้ววีไอพี เป็นสถานที่จำหน่ายอาหาร “มังสวิรัต” และเครื่องดื่มให้กับนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 20 ครั้ววีไอพี

18. โรงบุญ เป็นสถานที่จำหน่ายข้าวสาร อาหารแห้งเพื่อเป็น และมีอาหารมังสวิรัส (ฟรี) สำหรับนักท่องเที่ยวและผู้ปฏิบัติหน้าที่ภายในอุทยาน โดยค่าอาหาร จะขึ้นอยู่กับความประสงค์ของนักท่องเที่ยวหรือผู้รับประทานอาหารในการร่วมบุญสมทบทุนค่าอาหาร

ภาพที่ 21 โรงบุญ

19. ลานพาวนาสันติภาพ เป็นลานสนามหญ้าขนาดใหญ่เพื่อประกอบพิธีภาวนา อธิษฐาน เพื่อสันติสุขในประเทศไทยและโลกมนุษย์ ของโครงการสวดมนต์เฉลิมพระเกียรติฯ เพื่อความสถิตสถาพรของแผ่นดินไทย วัตถุประสงค์เพื่อ

19.1 เพื่อเชิญชวนประชาชนชาวไทย รวมพลังจิตตานุภาพที่ดีด้วยการร่วมสวดมนต์ บำเพ็ญจิตภาวนาอธิษฐาน อัญเชิญพระบารมีแห่งพระเจ้าเบื้องบนทุกพระองค์ เทพพรหม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ประทานพรให้เกิดสันติสุขในประเทศไทยและโลกมนุษย์

19.2 เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการมีจริยธรรม คุณธรรม และศีลธรรม สามารถนำหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อที่ครอบครัว สังคม ประเทศชาติ และโลกมนุษย์ก็จะดีขึ้นด้วย

19.3 เพื่อรวมพลังจิตตานุภาพของการสวดมนต์ภาวนาอธิษฐาน น้อมเกล้าฯ ถวาย เป็นพระกุศลแด่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก แด่พระประมุขของศาสนาต่าง ๆ แด่บูรพมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดชมหาราช สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์

ภาพที่ 22 ลานพาวนาสันติภาพ

20. โรงเจ เป็นสถานที่ประกอบอาหารเจ โดยจะเปิดใช้ในช่วงที่มีงานพิธีสำคัญ ๆ ต่าง ๆ

ภาพที่ 23 โรงเจ

21. หอสดมภ์ เป็นสถานที่สำหรับผู้ที่เข้ามาปฏิบัติรักษาศีลไว้ทำการสดมภ์ หรือนั่งสมาธิ

ภาพที่ 24 หอสวดมนต์

22. วัดพุทธวรรค์ เป็นวัดที่อยู่ภายในบริเวณอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม วัดนี้เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนา และเป็นสถานที่หนึ่ง ที่มีไว้สำหรับพระพิฆูสงฆ์ที่มีการบวชเรียน หรือจำพรรษาพักอยู่ ตลอดจนงานบุญ งานกุศล ตามประเพณีต่าง ๆ

ภาพที่ 25 วัดพุทธวรรค์

23. ก๊อดเฮ้าส์ เป็นที่พักส่วนตัวสำหรับผู้ที่มาปฏิบัติธรรมแบบเงียบสงบ เนื่องจากก๊อดเฮ้าส์ที่สร้างขึ้นมานั้นจะเป็นบ้านพักหลังเล็ก ๆ แยกหญิง แยกชาย มีห้องน้ำในตัว แต่จะงดการให้บริการไฟฟ้า โดยคิดอัตราค่าที่พักคืนละ 300 บาท สำหรับใช้เพื่อเป็นค่าบำรุงสถานที่ ดังนั้นเมื่อถึงเวลากลางคืน ก็จะมีแค่แสงตะเกียงที่ผู้ปฏิบัติธรรมสามารถใช้ได้

ภาพที่ 26 ก๊อดเฮ้าส์

24. ประชาสัมพันธ์ จะอยู่บริเวณด้านหน้าก่อนทางเข้า ซึ่งเป็นจุดเดียวกันกับลานจอดรถของนัก ท่องเที่ยว และลานบริการรถกลางของทางอุทยานฯ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลและแผนที่ เพื่อให้รู้จักสถานที่และเส้นทางการเดินภายในอุทยานฯ

ภาพที่ 27 ประชาสัมพันธ์

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 1

ผลการสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่มีต่อการท่องเที่ยวอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจ เก็บข้อมูลพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้ โดยการสังเกตการณ์ สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ บันทึกภาพ บันทึกเสียงและบันทึกข้อมูลลงแบบสำรวจ ซึ่งได้ผลการสำรวจแสดงโดยตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
1.1 ภูมิทัศน์: สนามหญ้า, พื้นที่, สวนหย่อม	เป็นพื้นที่เปิดโล่ง มีสนามหญ้าบริเวณจุดสักการะ มุมพักผ่อน สวนหย่อม และบริเวณอาคารนิทรรศการศาสนา การจัดสวนเป็นขนาดเล็ก ๆ	ช่วยสร้างบรรยากาศให้รู้สึกโปร่งสบาย เกิดความเป็นธรรมชาติ อีกทั้งใช้เป็นมุมนั่งพักผ่อน ที่ใกล้ชิดธรรมชาติและศาสนา
1.2 พืช: ต้นไม้ ดอกไม้ ไม้ประดับ	ต้นไม้ที่ปลูกโดยมากเป็นต้นไม้ขนาดกลาง และต้นไม้ปลูกไว้เพื่อให้ร่มเงาตลอดสองฝั่งทางเดินชมภายในอุทยานฯ สำหรับไม้ประดับ จะเลือกปลูกไม้ประดับ ประเภทที่ดูแลรักษาง่าย มีความทนทานต่อแดด ลม ฝน และไม้จำเป็นต้องรดน้ำมาก เช่น ต้นเข็ม ต้นพลูด่าง ต้นเฟื่องฟ้า ต้นโป๊ยเซียน	ช่วยสร้างร่มเงาตลอดเส้นทางเดินชมอุทยานฯ สร้างอากาศที่บริสุทธิ์ อีกทั้งให้ความสดชื่นเป็นธรรมชาติ ประกอบกับสีสันของดอกไม้ ไม้ประดับต่าง ๆ ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมถ่ายภาพธรรมชาติ ในจุดที่สักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์
1.3 สัตว์: ปลา, นก	สัตว์เลี้ยงที่พบจะเป็นปลาคราฟ ซึ่งก็มีไม่มากนัก โดยจะเลี้ยงไว้ในบริเวณของแควนมหายานเต้า ส่วนสุนัขมีอยู่บ้างแต่ไม่มาก ซึ่งสุนัขจะเลี้ยงไว้ในบริเวณของวัดพุทธสวรรค์ ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ในอุทยานฯ ส่วนสัตว์อื่น ๆ ที่อยู่ก็จะเป็นสัตว์ตามธรรมชาติ เช่น ปลาตามบ่อน้ำ กระจอก นก ต่อ แตน ผึ้ง	เกิดวิถัจกรวจจรชีวิตของสัตว์ในสวนที่เป็นสัตว์ตามธรรมชาติ เกิดการพึ่งพากันในสัตว์จำพวกแมลง ในการผสมเกสรดอกไม้ ส่วนสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ เช่น ปลา ช่วยก่อให้เกิดความสวยงาม และสุนัขช่วยในการดูแลรักษาสถานที่ ป้องกันผู้บุกรุกในเวลาเย็นค่ำ
1.4 น้ำ: ลำคลอง, บ่อน้ำ, สระน้ำ	ภายในอุทยานฯ ไม่ได้มีแม่น้ำ หรือลำคลองที่เกิดเองตามธรรมชาติ แต่มีบ่อน้ำที่ทางอุทยานฯ ได้มีการขุดไว้ตลอดทางเดินเข้า-ออก เป็นบ่อน้ำที่มีขนาดกว้างประมาณ 2 เมตร และมีการขุดเป็นสระน้ำเล็ก ๆ ภายในบริเวณแควนอริยสังคี	เพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความสดชื่น เป็นแหล่งที่อยู่ของสัตว์น้ำที่เกิดตามธรรมชาติ เช่น ปลา กบ เขียด ตลอดจนสามารถเป็นแหล่งน้ำใช้ที่สำคัญ ภายในอุทยานฯ เช่น การนำน้ำที่ได้จากบ่อน้ำที่ขุดไว้มารดน้ำต้นไม้ ให้ความชุ่มชื้นภายในสนามหญ้า ไม้ดอก ไม้ประดับต่าง ๆ

ตารางที่ 6 แสดงทรัพย์สินที่ท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

2. ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
2.1 มรดกวัฒนธรรม: สถานที่ทางวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ, อนุสาวรีย์, วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร	<p>1. สถานที่ทางวัฒนธรรมเป็นแบบจัดสร้างใหม่ เมื่อครั้งที่เริ่มดำเนินการอุทยานฯ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่สักการบูชา สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา อนุสาวรีย์พระอริยวงโส ศาลาบูรพาจารย์ ฯลฯ</p> <p>2. จุดกราบไหว้สักการะ รูปปั้นองค์จำลองทางศาสนาต่าง ๆ ภายในอุทยาน</p> <p>3. วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ลักษณะการสร้างเป็นโดมทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัสแบบสูงโปร่ง พื้นปูด้วยหินอ่อน มีประตูทางเข้า-ออก ขนาดใหญ่ทำให้ลมเข้าออกโปร่ง โล่ง สบาย</p>	<p>1. พิพิธภัณฑทางศาสนา อนุสาวรีย์ ศาลาบูรพาจารย์ จัดสร้างเพื่อแสดงผลงานและนิทรรศกาล เกี่ยวกับรางวัลทางด้านทูตสันติภาพ ของพระอริยวงโส ตั้งแต่ครั้งสมัยที่ท่านยังไม่ได้อุปสมบท</p> <p>2. เป็นที่เคารพสักการบูชา และขอพร สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้คุ้มครอง มีโชค มีชัยปลอดภัย สุขภาพแข็งแรง</p> <p>3. เป็นวิหารที่สำคัญที่สุดของอุทยานฯ ภายในเป็นที่ประดิษฐานองค์สมมุติของเจ้าแม่กวนอิมปางพันกร องค์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่แกะสลักจากไม้กระบอกหอม เป็นปางที่แสดงถึงความเอื้ออาทร โปรดสัตว์โลกผู้อยู่ในห้วงทุกข์ให้พ้นจากความทุกข์ด้วยพระมหาเมตตาบารมีอันหาขอบเขตมิได้</p>
2.2 มรดกด้านศาสนา: พระพุทธรูป, อาคาร, ที่ประดิษฐาน, รูปปั้นองค์จำลอง	<p>พระพุทธรูปในอุทยาน ประกอบไปด้วยศาสนาพุทธ พราหมณ์ ฮินดู เทพ เซียนต่าง ๆ ของทางจีน โดยแต่ละองค์นั้นมีความหมายแตกต่างกันไป ซึ่งในแต่ละจุดของที่ประดิษฐานรูปปั้นองค์จำลองต่าง ๆ เหล่านี้จะมีเจ้าหน้าที่ หรือ ป้ายเขียนอธิบายความหมาย ความศักดิ์สิทธิ์ของแต่ละองค์จำลอง</p>	<p>เป็นที่เคารพสักการบูชา กราบไหว้ ขอพร ตามแต่ศาสนาของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา แต่โดยมากร้อยละ 90 เป็นศาสนาพุทธ</p>

ตารางที่ 6 แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

2. ทรัพยากร ทางวัฒนธรรม	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
2.3 วัดมณฑล: สถานที่ จำหน่ายวัตถุ ทางวัฒนธรรม (สร้อยคอ สร้อยข้อมือ, เหรียญมงคล, เครื่องราง แขวนรถ, รูป จำลองเทพต่าง ๆ ฯลฯ)	สถานที่จำหน่ายวัตถุทางวัฒนธรรมหลัก ๆ มี 2 จุดใหญ่ คือ 1. บริเวณศาลาบูรพาจารย์ 2. บริเวณวิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร เจ้าแม่กวนอิมปางพันกร ทั้ง 2 แห่งนี้มีลักษณะเป็นร้านเล็ก ๆ ขนาด ของร้านประมาณ 16 ตารางเมตร ซึ่งมีวัตถุ ทางธรรมอยู่หลายประเภทที่นำมาจำหน่าย โดยผ่านกระบวนการพิธีขอขมาพระ อรหันต์ซึ่งรายได้หลังหักค่าใช้จ่าย จะนำเข้า เป็นเงินกองทุนบริหารจัดการ ในการทำนุ บำรุงอุทยานฯ และเสริมสร้างรายได้ให้คน ในชุมชนที่อาสาเข้ามาช่วยดูแล ให้ความ สะดวก และให้ข้อมูลความรู้ แก่นักท่องเที่ยว ตามจุดต่าง ๆ ซึ่งนอกจาก 2 แหล่งใหญ่ ๆ ที่ จำหน่ายวัตถุมงคลแล้ว ตามจุดต่าง ๆ ก็จะมี เหรียญมงคลจักรวาล ที่เชื่อถือกันว่าศักดิ์สิทธิ์ ป้องกันอันตรายจำหน่ายอีกด้วย	เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ สำหรับผู้ที่ มีความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธคุณ พลังคุณงามความดีของ ตนจะมีส่วน ในให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ช่วยคุ้มครองตนให้ มีความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้า แล้ว คลาดปลอดภัย ร่างกายแข็งแรง ภัยอันตรายทั้งหลายไม่มากถ้ำกลาย เจริญก้าวหน้าทางอาชีพ การงาน เศรษฐกิจ
3. ทรัพยากร การบริการ	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
3.1 การ เดินทาง ท่องเที่ยวและ การบริการรถ พ่วง	นักท่องเที่ยวสามารถเข้าชมตามอัธยาศัย ของตนเอง หรือใช้บริการรถพ่วง ณ จุด ประชาสัมพันธ์ด้านหน้า ไปยัง จุดขึ้น-ลงรถ พ่วง ที่โรงบุญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินเข้าไป สักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้านในเสียค่าบริการ รถพ่วง ไป-กลับ ท่านละ 10 บาท (เด็ก แม่ชี พระภิกษุ สามเณร ไม่เสียค่าบริการ)	ช่วยอำนวยความสะดวกให้ นักท่องเที่ยว ป้องกันปัญหาการจราจร ฝุ่น คิวรถ มลภาวะทางเสียง อีกทั้ง ช่วยเสริมสร้างอาชีพให้แก่ชาวบ้าน ในการประกอบอาชีพขับรถพ่วงรับ- ส่ง นักท่องเที่ยว

ตารางที่ 6 แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

3.ทรัพยากร การบริการ	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
3.1 การ เดินทาง ท่องเที่ยวและ การบริการรถ พ่วง	นักท่องเที่ยวสามารถเดิมชมตามอัครยาชัย ของตนเอง หรือใช้บริการรถพ่วง ณ จุด ประชาสัมพันธ์ด้านหน้า ไปยัง จุดขึ้น-ลงรถ พ่วง ที่โรงบุญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินเข้า ไปสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ด้านในเสีย ค่าบริการรถพ่วง ไป-กลับ ท่านละ 10 บาท (เด็ก แม่ชีพระภิกษุ สามเณร ไม่เสีย ค่าบริการ)	ช่วยอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ป้องกันปัญหาการจราจร ผุ่น ควันรถ มลภาวะทางเสียง อีกทั้งช่วยเสริมสร้าง อาชีพให้แก่ชาวบ้านในการประกอบ อาชีพขับรถพ่วงรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว
3.2 การ ให้บริการ ข้อมูล นักท่องเที่ยว บริเวณจุด ประชาสัมพันธ์	เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ จะให้ข้อมูล เบื้องต้นแก่นักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยว ที่มานั้น มีทั้งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้ว และยังไม่ เคยเดินทางมา โดยเจ้าหน้าที่จะอธิบาย ภาพโดยรวมภายในอุทยานว่ามีจุดท่องเที่ยว จุดใดบ้างและจุดที่สำคัญที่สุดของที่อุทยาน ศาสนา ๆ ที่ทุกคนต้องเดินทางไปสักการะ คือ เจ้าแม่กวนอิมปางพันกร	เป็นการสร้างสัมพันธ์และการบริการที่ ดีต่อนักท่องเที่ยว อีกทั้งเปรียบเสมือน เป็นการให้ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นแก่นัก ท่องเที่ยวให้ทราบถึงสถานที่และ ความสำคัญของจุดสักการะต่าง ๆ
3.3 การ ให้บริการ ข้อมูลตามจุด สักการะสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์	ตามจุดสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จะมีเจ้าหน้าที่ ที่ผ่านการอบรมความรู้ เกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของจุดที่ทำการสักการะ คอย บริการให้ข้อมูล	ช่วยเสริมสร้างข้อมูล ประวัติสถานที่ สักการะในเชิงลึก แก่นักท่องเที่ยว อีกทั้ง ทั้งเจ้าหน้าที่จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำ ในการกราบไหว้สักการะ วิธีในการ ปฏิบัติ เช่น การจุดธูป หรือ ลำดับการ ไหว้

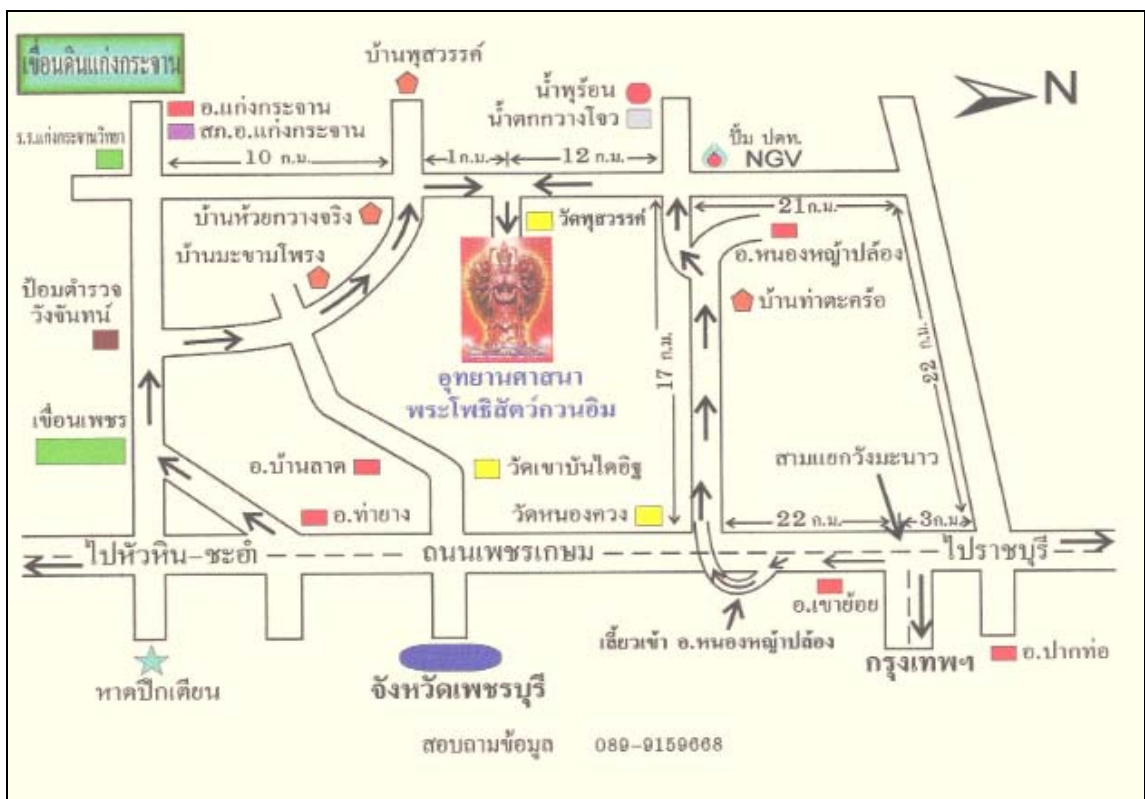
ตารางที่ 6 แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

4. ทรัพยากร กิจกรรม ประเพณีวัน สำคัญทาง ศาสนา	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
4.1 วันสำคัญ ทางศาสนา: มาฆบูชา วิ สาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา	1. วันมาฆบูชา 2. วันวิสาขบูชา 3. วันอาสาฬหบูชา 4. วันเข้าพรรษา 5. วันออกพรรษา	เป็นวันสำคัญทางศาสนาพุทธ มีการจัดพิธีเพื่อการระลึก และบูชาพระพุทธรองค์ เช่น ประสูติ ตรัสรู้ ปรีชาญาณ โดยจัดกิจกรรมทางธรรม และสวดมนต์เพื่อเป็นพุทธบูชา และระลึกถึงพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ
4.2 งาน เทศกาล: สงกรานต์ ปี ใหม่ สารท ลอยกระทง งานการกุศล งานประจำปี	1. วันสงท่ายปีเก่า 31 ธันวาคม 2. วันขึ้นปีใหม่ 1 มกราคม 3. วันตรุษจีน 4. วันลอยกระทง ขึ้น15ค่ำเดือน12 5. วันแม่แห่งชาติ 12 สิงหาคม 6. วันพ่อแห่งชาติ 5 ธันวาคม 7. วันสงกรานต์ 15 เมษายน มีพิธีบวง สรวงเจ้าที่ทั่วโลกและศาลเจ้าที่ต่าง ๆ 8. ทอดกฐินสามัคคี ณ วัดพุทธสวรรค์ ช่วง เดือน พฤศจิกายน	เป็นวันที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มา สักการะขอพรพระแม่กวนอิมปางกั้นกร เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นเทศกาล วันหยุดประจำปี ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ที่มีความสนใจทางธรรม นิยมมา สักการะ หรือ ต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในการสวดมนต์ อธิษฐานจิตบารมีในวัน เทศกาลสำคัญ ๆ
4.3 งานบูชา สักการะ ประจำปี ตาม จุดต่าง ๆ ภายในอุทยาน	1. งานวันเจ้าแม่กวนอิมทึงซันซ์ 26 ตุลาคม (19 เดือน 9 แบบจีน) 2. งาน วันเจ้าแม่กวนอิมสำเร็จอำนาจ ฌาน โพธิจิตบารมี 30 กรกฎาคม 3. พิธีบวงสรวงสักการบูชาพระศิวะ มหาเทพ 5 กรกฎาคม 4. พิธีบูชาเขาไกรลาส 11 กรกฎาคม ตาม หลักศาสนาพราหมณ์ ฮินดู	เป็นวันที่ทางอุทยานฯ จัดเป็นงาน ประจำปีภายใน ณ จุดที่ทำการสักการะ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ โดยมีผู้ที่คอยติดตาม ข่าวสารภายใน และผู้ที่อยู่ในชมรมสวด พระคาถาชินนะบัญชร เข้าร่วมพิธีสัก สิทธิ์นี้

ตารางที่ 6 แสดงทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

4. ทรัพยากรกิจกรรม ประเพณีวันสำคัญ ทางศาสนา	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
	5. วันสหประชาชาติ 24 ตุลาคม มีพิธีภาวนาสันติภาพ โดยมีการเชิญผู้นำทางศาสนาต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทยมาร่วมพิธี	
4.4 กิจกรรมต่าง ๆ : การรักษาศีล ปฏิบัติสมาธิ สวดมนต์ภาวนา	1. โครงการสวดมนต์เฉลิมพระเกียรติเพื่อความสถิตสถาพรของแผ่นดินประเทศไทย 2. งานพิธีภาวนาอธิษฐานเพื่อสันติสุขในประเทศไทยและโลกมนุษย์ 3. สวดมนต์ทำสมาธิทุกวันพระ 4. โครงการสวดพระคาถาชินบัญชร	เพื่อเป็นการอบรมพัฒนาจิตใจให้สงบจากกิเลสความวุ่นวายในชีวิตประจำวันหันเข้ามาศึกษาธรรมะให้เข้าใจธรรมะ และเข้าถึงธรรมะอันจะนำทางเข้าสู่ความสงบสุขที่แท้จริง

ภาพที่ 28 เส้นทางการเดินทางมายังอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
ตั้งอยู่เลขที่ 40 หมู่ที่ 2 ตำบลทูลสวรรค์ อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี 76170

ผลการสำรวจพื้นที่และทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม โดยสรุปรวมแล้วมีความโล่งโปร่งสบาย มีความสะอาดเรียบร้อย เนื่องจากภายในอุทยานฯ มีพื้นที่ขนาดกว้างถึง 180 ไร่ ทรัพยากรทางด้านธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง มีบางส่วนที่จำเป็นต้องจัดให้มีไว้เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดสวนของบ้านพักเจ้าหน้าที่ หรือ บ้านพักคนงาน

ภายในโดยรวมมีความร่มรื่นเนื่องจากการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา และต้นไม้ส่วนใหญ่เป็นแบบขนาดกลาง แต่การปลูกต้นไม้ที่ ไม่ได้หนาแน่นเต็มพื้นที่ ซึ่งในบางจุดเมื่อเดินสำรวจแล้วยังมีความรู้สึกว้าวร้อน ควรมีต้นไม้มาปลูกเสริม หรือทำเป็นที่พักระหว่างการเดินชมพื้นที่ภายในอุทยาน เช่น บริเวณจุดที่เดินจากแควนมหายานเต้าไปทางด้านหน้าประตูสุขาวิจิ จะมีอากาศค่อนข้างร้อนกว่าจุดอื่น ส่วนทางด้านของทรัพยากรวัฒนธรรม ที่ได้นำมาประดิษฐานไว้เป็นที่เคารพบูชา หรือ เป็นที่ให้บุคคลทั่วไปได้มาศึกษาความรู้ประวัติความเป็นมานั้นเห็นว่ามีเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป มีการจัดวางแผนผังที่ตั้งไว้เหมาะสมเข้ากับการจัดพื้นที่ มีการรักษาข้อมูลประวัติความเป็นมาด้วยการทำเป็นป้ายอธิบายความหมาย ของทรัพยากรวัฒนธรรมตามจุดต่าง ๆ เส้นทางการเดินทางภายในอุทยานฯ มีการจัดไว้อย่างเป็นระบบคือ ใช้วิธีการเดินทางแบบเข็มนาฬิกา ไม่ย้อนศร โดยหลังจากรถพ่วงที่คอยให้บริการนักท่องเที่ยวนำพามาส่งยังจุดที่หนึ่งแล้ว จะมีเจ้าหน้าที่คอยกล่าวคำต้อนรับ และให้คำแนะนำการเดินทางว่าจุดต่อไปควรไปที่ใด

ผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ เพื่อประเมินมาตรฐานของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาโดยจัดระดับไว้ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. ป้ายบอกทาง (ภาพประกอบ 30)	ป้ายบอกทาง บ่งบอกถึงเส้นทางในการท่องเที่ยวค่อนข้างชัดเจน ภาษาที่ใช้เป็นคำสั้น ๆ ง่าย ๆ และเป็นภาษาไทย	ไม่ได้มีการบอกถึงความไกลของระยะทางว่าจากจุด ณ ป้ายบอกทาง ไปยังสถานที่หมายต่าง ๆ ไกลแค่ไหน และมีบางกลุ่มเป็นนักท่องเที่ยวสูงวัยต้องการให้ป้ายบอกทาง	ปรับปรุงแบบของป้ายบอกทางให้มีสีที่ชัดเจน ตัวหนังสือเพิ่มขนาดใหญ่กว่าเดิม และ มีการระบุระยะทางลงไปป้ายบอกทางให้ชัดเจน ส่วนภาษาที่ใช้ยังคงใช้

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
		ทำเป็นภาษาจีน และขนาดของตัวหนังสือในป้ายบอกทางบางจุดเล็กไป	ภาษาไทย เนื่องจากหากใช้สองภาษาแล้วยิ่งจะทำให้พื้นที่ในการเขียนข้อมูลป้ายบอกทางลดลง
2. เครื่องหมายบ่งบอกมาถึงจุดท่องเที่ยว (ภาพประกอบ 31)	ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีป้ายแสดงอย่างชัดเจนถึงการเข้าเขตอาณาบริเวณของจุดท่องเที่ยว นั้น ๆ โดยมากจะทำเป็นป้ายขนาดใหญ่ ลักษณะโค้งเป็นเหมือนซุ้ม ประตูในการเดินเข้าไปยังจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ	ในเรื่องของเครื่องหมายบ่งบอกถึงการมาถึงจุดท่องเที่ยว นั้น ไม่มีไม่มีประเด็นปัญหา แต่แค่มีในบางจุดซึ่งสีของป้ายและตัวหนังสือที่เริ่มจะจืดจางบ้างเนื่องจากป้ายนั้นอาจจะอยู่กลางแจ้งต้องเจอกับแดดและฝน	ทำการตรวจสอบความชัดเจนของป้ายแสดงจุดท่องเที่ยว และปรับปรุงในเรื่องความชัดเจน อาจจะโดยการทาสี และเขียนตัวหนังสือใหม่ โดยใช้สีที่มีคุณภาพค่อนข้างดี เพื่อป้องกันการจืดจางจากการโดนแดดและฝน
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (ภาพประกอบ 32)	ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวจะอยู่บริเวณทางเข้าคือประชาสัมพันธ์ และตรงบริเวณจุดที่ทำการขึ้นรถพวงรับ-ส่ง จะมีเจ้าหน้าที่คอยบรรยายถึงภาพรวมภายในอุทยาน ประกอบกับการแจกแผนที่ให้นักท่องเที่ยวก่อน	เนื่องจากเจ้าหน้าที่ ณ จุดนี้มีอยู่ท่านเดียวที่คอยให้ข้อมูล ประกอบกับมีหน้าที่ในการจำหน่ายบัตรรถพวง อาจจะทำให้บางครั้งตอบหรืออธิบายให้นักท่องเที่ยวฟังในภาพรวมสั้นเกินไป ทำให้เกิดแรงงูใจในกานสนใจจุดต่าง ๆ อาจจะ	โดยทั่วไปแล้วถ้าเป็นวันเสาร์-อาทิตย์ หรือ วันธรรมดา นักท่องเที่ยวมักทยอยกันมา ซึ่งปัญหาตรงจุดนี้ไม่กระทบมากนัก แต่หากเป็นวันหยุดเทศกาล วันสำคัญ ๆ ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่เสริมเพิ่มมา สำหรับขายบัตร 1 คน และให้

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
	การเข้าชมอุทยาน	น้อยลง และหากมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาก็ไม่สามารถอธิบายข้อมูลเป็นภาษาต่างประเทศได้	ข้อมูลท่องเที่ยว 1 คน ส่วนการให้ข้อมูลเป็นภาษาต่างประเทศได้ก็จะยิ่งดี แต่จากการสำรวจพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวด้วยตนเองคิดเป็น 1% เพราะนักท่องเที่ยวชาวจีน อ่องกง มักจะมากับไกด์ทัวร์อยู่แล้ว
4. ห้องสุขา (ภาพประกอบ 33)	มีมากเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว มีความสะอาด แยกชาย แยกหญิง สร้างอย่างมาตรฐานปูพื้นกระเบื้อง หลังคากระเบื้องยิบซั่มแซมกับหลังคาอัลลอยด์ชนิดโปรงแสง เพื่อให้ความสว่างและประหยัดไฟ ห้องสุขามี 5 จุด อยู่บริเวณทางเข้า ณ จุดประชาสัมพันธ์, จุดขึ้น-ลง รถพ่วง ถัดจากร้านค้า และมีตามจุดสักการะที่เป็นลักษณะอาคาร	มีน้ำสะอาดไว้ล้างชำระ แต่ไม่มีกระดาษทิชชู และความเงาของกระจกส่งหน้าไม่ใสชัดเจนเท่าที่ควร	จัดบริการกระดาษชำระ แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องมาใส่กระดาษชำระไว้ภายในทุกห้องของห้องน้ำ ซึ่งขอแนะนำว่าให้ใช้ทิชชูแบบม้วนใหญ่ โดยการแขวนไว้ ณ จุดบริเวณประตูทางเข้าห้องน้ำ ส่วนเรื่องกระจกไม่ใสนั้นแก้ไขได้โดยการเช็ดกระจกเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
<p>5. ร้านอาหาร เครื่องดื่ม (ภาพประกอบ 34)</p>	<p>จะเป็นอาหารมังสวิรัต ทั้งหมด ซึ่งจุดบริการอาหารและเครื่องดื่ม</p> <p>1. จุดประชาสัมพันธ์ จะเป็นร้านจำหน่ายน้ำดื่มและอาหารตามสั่ง นักท่องเที่ยวจะต้อง เสียค่าใช้จ่าย</p> <p>2. จุดขึ้น-ลงรถพ่วง จะเป็นโรงบุญ มีอาหารและขนมหวาน โดยไม่ เสียค่าใช้จ่าย มีเป็น กล่องรับบริจาคตั้งอยู่ ส่วนการบริจาค่นั้น ขึ้นอยู่กับกำลังทรัพย์ หรือกำลังศรัทธา</p> <p>3. ร้านค้าจำหน่ายน้ำดื่มและขนมขบเคี้ยว จะอยู่ตามเส้นทางเดิน จากศาลาบูรพาจารย์- วิหารพระโพธิสัตว์ อวโลกิเตศวร รวม 3 ร้าน โดยร้านจะมี ขนาดเล็ก ๆ</p>	<p>เนื่องจากอาหาร มังสวิรัตเป็นอาหารที่ ทำจากแป้งเป็นส่วน ใหญ่ ทำให้ผู้สูงอายุ บางท่านไม่สะดวกใน การรับประทาน เนื่องจากสุขภาพของ คนสูงอายุมักต้อง ควบคุมอาหารจำพวก แป้งและน้ำตาล</p>	<p>ให้ทำอาหารมังสวิรัต ที่มีความหลากหลาย ยิ่งขึ้น โดยเพิ่มอาหาร จำพวกผัก หรือ เห็ด และลดอาหารจำพวก โปรตีนเกษตร และ เสริมด้วยน้ำสมุนไพร เช่น น้ำมะตูม น้ำ กระจับ น้ำเก๊กฮวย ก็จะช่วยเพิ่มความเป็น ธรรมชาติ และให้ รสชาติอาหารมังสวิรัต เข้ากันได้ดียิ่งขึ้นใน การรับประทานอาหาร ส่วนร้านค้าที่จำหน่าย เครื่องดื่มและขนม ขบ เคี้ยวมีจำนวนเพียงพอ แต่อยากให้มีเสริม เกี่ยวกับการจัดสถานที่ นั่งพักดื่มน้ำบริเวณ หน้าร้านค้า</p>
<p>6. ร้านจำหน่ายวัตถุ มงคล และจำหน่าย ของที่ระลึก (ภาพประกอบ 35)</p>	<p>1) บริเวณศาลา บูรพาจารย์</p> <p>2) บริเวณวิหารพระ โพธิสัตว์อวโลกิเตศวร</p>	<p>ในจุดที่จำหน่ายวัตถุ มงคลและจำหน่ายของ ที่ระลึกจะมีเจ้าหน้าที่ ประจำอยู่ เพื่อคอยให้</p>	<p>เพื่อความสะดวกของ นักท่องเที่ยวที่สนใจ ซื้อวัตถุมงคล และของ ที่ระลึกได้พิจารณา</p>

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
	3) ตามจุดสักการะที่มีลักษณะที่ตั้งเป็นอาคารจะมีเหรียญมงคลจักรวาล จำหน่าย ซึ่งเชื่อกันว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ ป้องกันอันตราย ผ่อนทุกข์หนักให้เป็นเบา	ข้อมูลด้านความหมายของวัตถุมงคลและของที่ระลึก ตลอดจนประวัติความเป็นมา วิธีการปลุกเสก และราคา แต่นักท่องเที่ยวบางท่านต้องการให้ตีราคาของวัตถุต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพราะบางครั้งสนใจวัตถุมงคลแต่ไม่กล้าที่จะถามราคาหลาย ๆ อย่าง และหลาย ๆ ครั้ง	ถึงกำลังทรัพย์ของตนเองและ บางครั้งจะได้ไม่รู้สึกเงินเวลาถามราคา จึงแนะนำให้ทำสลากราคาติดไว้ที่วัตถุมงคล และของที่ระลึกเพื่อให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น
7. การให้ข้อมูล การสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว (ภาพประกอบ 36)	ในการให้ข้อมูลต่อนักท่องเที่ยวแบ่งเป็น - การให้ข้อมูลโดยมีเอกสารแจก - การให้ข้อมูลโดยมีเจ้าหน้าที่ที่ผ่านการอบรมประวัติความเป็นมา ความรู้เกี่ยวกับสถานที่สักการะ ณ จุดต่าง ๆ ที่ได้รับผิดชอบ - การให้ข้อมูลโดยแผ่นป้ายแสดงความหมายของสถานที่หรือสิ่งสักการะนั้น ๆ	การให้ข้อมูลที่สมบูรณ์ควรมี 3 แบบรวมกันคือ เอกสาร เจ้าหน้าที่ และแผ่นป้ายความหมาย แต่จากการสำรวจพบว่า บางสถานที่ไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลเช่น แคนพุทธเกษตร จะมีเพียงแผ่นป้ายความหมาย ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคสำหรับนักท่องเที่ยวที่อ่านภาษาไทยไม่ได้ ทำให้ไม่เข้าใจความหมายขององค์สมมุติต่าง ๆ ที่ทางอุทยานนำมาไว้ให้สักการะ	ให้หาเจ้าหน้าที่มาคอยให้ข้อมูลตามจุดสักการะต่าง ๆ ให้ครบถ้วน หากไม่สามารถทำได้ อาจจะใช้วิธี บันทึกลงเพื่อเปิดบรรยายความหมายขององค์สมมุติ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เข้าใจยิ่งขึ้น

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
8. การกำหนดเส้นทางการเดินท่องเที่ยว (ภาพประกอบ 29)	มีการกำหนดเส้นทางการเดินทางภายในเป็นแบบเดินทางเดียว คือเดินทางในลักษณะเป็นวงกลม ไม่มีการย้อนศรเพื่อจะได้ชมสถานที่ได้ครบทุกจุด และในการเดินทางจะมีรถพ่วงคอยรับ-ส่ง ณ จุดทางเข้าไปยังศาลาบูรพาจารย์ (ถือเป็นจุดที่ 1) จากจุดนี้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางด้วยตนเองตามลูกศรและป้ายบอกทางการเดินชมอุทยาน	การเดินทางเดียวถือเป็นวิธีการที่มีระเบียบ แต่สำหรับนักท่องเที่ยวที่สูงอายุจะรู้สึกไม่พร้อมกับการเดินทางไกล เพราะส่วนใหญ่มีความประสงค์เดียวในการเข้ามาเพื่อสักการะพระแม่กวนอิม ดังนั้นผู้สูงอายุจะรู้สึกเหนื่อยมาก และเมื่อพบว่าจุดที่สักการะพระแม่กวนอิม สามารถเดินตัดย้อนศรแล้วก็คิดว่าก็มักจะย้อนศรเข้ามาทำให้ดูแล้วขาดระเบียบ	กำหนดเป็นแบบเดินทางเดียว แต่ให้แบ่งออกเป็นสองทางย่อย คือ 1. แบบวงใหญ่ คือสามารถเที่ยวชมและสักการะจุดสำคัญต่าง ๆ ได้ทั้งหมด และ 2. แบบวงเล็ก คือสามารถตัดเข้าเพื่อสักการะพระแม่กวนอิมได้โดยตรง แล้วจากนั้นบรรจบทางเดินออกมาเป็นทางเดียวกัน กับผู้ที่เดินเที่ยวชมและสักการะ แบบวงใหญ่
9. การมีมัคคุเทศก์ให้ข้อมูลความรู้ (ภาพประกอบ 37)	มัคคุเทศก์ในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมประวัติความเป็นมาและข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่สักการะ ณ จุดต่าง ๆ มีการแต่งกายเป็นเอกลักษณ์คือ เสื้อขาวกางเกงขาว และมีป้ายชื่อ-สกุล ของเจ้าหน้าที่แขวนไว้ให้เห็นชัดเจน	จำนวนมัคคุเทศก์หรือเจ้าหน้าที่ที่คอยให้ข้อมูลนั้นมีไม่ครบทุกจุดสักการะ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลจะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเป็นจำนวนมาก แต่เจ้าหน้าที่อุทยานฯ ยังมีเท่าเดิมทำให้การบริการนักท่องเที่ยวบางครั้งอาจจะไม่ทั่วถึง	ปลูกฝังเยาวชน บุตรหลานของเจ้าหน้าที่ให้มีความรักในวัฒนธรรมเชิงศาสนา และนำมาจัดฝึกอบรมอาสาสมัครมัคคุเทศก์เพื่อสามารถให้ข้อมูลในเบื้องต้นแก่นักท่องเที่ยวในเทศกาลต่าง ๆ

ตารางที่ 7 แสดงผลสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ (ต่อ)

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
10. บริการรถรับ-ส่ง (ภาพประกอบ 38)	บริเวณประชาสัมพันธ์ ก่อนทางเข้ามีลานจอดรถไว้บริการ ไม่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวขับรถเข้าไป โดยอุทยานได้จัดรถพ่วงรับ-ส่งไว้บริการซึ่งคิดค่าบำรุงในการให้บริการท่านละ 10 บาท (เด็ก แม่ชี พระภิกษุ สามเณร ไม่เสียค่า บริการ) เพื่อตัดปัญหาการจราจร จอแจเสียงดังภายใน ยกเว้นแต่หากนักท่องเที่ยวท่านใดมีความพิการไม่สามารถขึ้นรถพ่วงที่จัดไว้ได้ ทางอุทยานก็จะอนุโลมให้นำรถส่วนตัวขับไปจอด ณ บริเวณที่สักการะพระแม่กวนอิมปางพันกร	ในช่วงที่เป็นงานเทศกาลหรืองานสักการะสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำปี จำนวนรถพ่วงบริการรับ-ส่ง มีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา ทำให้ต้องเสียเวลาในการรอคิว และบางครั้งหากมีอากาศที่ร้อน ก็ยังจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเบื่อ และไม่อยากเดินชมจุดอื่น ๆ ภายในอุทยาน ยกเว้นการเข้าไปสักการะพระแม่กวนอิมปางพันกร	จัดเพิ่มจำนวนรถที่คอยให้บริการรับ-ส่ง นักท่องเที่ยว ให้มีจำนวนมากขึ้น โดยการนำรถสองแถวที่วิ่งภายในตำบล เข้ามาช่วยเสริมสำหรับช่วงงานเทศกาลประจำปีต่าง ๆ ที่ทางอุทยานฯ ได้จัดขึ้น เพื่อลดปัญหาความแออัดจากการนั่งรอ และทำให้นักท่องเที่ยวมีเวลามากขึ้นในการเข้าชมจุดต่าง ๆ ภายในอุทยาน อีกทั้งเป็นการช่วยสร้างอาชีพเสริมให้กับผู้ที่ขับรถสองแถวอีกด้วย

ระดับปัญหาที่พบ

ระดับมาตรฐาน

ไม่พบปัญหา

สูงมาก

พบปัญหาน้อยมาก

สูง

พบปัญหาน้อย

ปานกลาง

พบปัญหามาก

ต่ำ

ผลสำรวจถึงอำนาจความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการลงพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ปัญหาที่ประสบ เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไข ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจนี้ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่า ภายในอุทยานฯ มีการทำป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจนแต่บางจุดสภาพไม่ค่อยดีนัก และยังขาดการบอกระยะทางของจุดหมายที่จะต้องเดินทางไปถึงยังจุดสักการะต่าง ๆ ภายในมีการกำหนดเส้นทางเดินเข้า-เดินออก และเครื่องหมายบอกทิศทางการเดินอย่างชัดเจน โดยจะเป็นการเดินท่องเที่ยวในลักษณะตามเข็มนาฬิกา เมื่อมาถึงจุดสักการะก็จะมีป้ายเครื่องหมายบ่งบอกถึงจุดสักการะให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ รวมถึงมีป้ายคำบรรยายให้ข้อมูลตามจุดต่าง ๆ ประกอบกับเอกสารแผ่นพับข้อมูลเนื้อหาเพื่อใช้ประกอบการเที่ยวชมภายใน แต่อย่างไรก็ตาม ตามจุดต่าง ๆ ก็ยังมีเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำนักท่องเที่ยวและอธิบายความรู้เพิ่มเติม และมีบริการห้องสุขาที่ได้มาตรฐานโดยแยกชาย-หญิง สภาพภายนอกและภายในห้องสุขาจัดอยู่เกณฑ์มาตรฐานปานกลางแต่ยังคงความสะดวก โดยไม่มีการเก็บเงิน แต่มีกล่องรับบริจาคเพื่อสมทบทุนในการซื้ออุปกรณ์ นานาทำความสะอาด และระหว่างเดินจะมีร้านขายเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึกตั้งจำหน่ายอยู่อย่างเป็นระเบียบ

จากข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมฯ ทางผู้ศึกษาได้ศึกษาและประเมินผลว่าจัดอยู่ใน “ระดับมาตรฐานปานกลาง” เนื่องจากบางจุดยังต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุงดังตารางที่ 2 ตามที่ผู้ศึกษาได้รวบรวมและแสดงไว้

ภาพที่ 30 ป้ายบอกทาง

ภาพที่ 31 ป้ายเครื่องหมายบ่งบอกมาถึงจุดท่องเที่ยว

ภาพที่ 32 ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

ภาพที่ 33 ห้องสุขา

ภาพที่ 34 ร้านอาหารเครื่องดื่ม

ภาพที่ 35 ร้านจำหน่ายวัตถุดิบ และของที่ระลึก

ภาพที่ 36 คำบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว

ภาพที่ 37 จุดที่เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลความรู้

ภาพที่ 38 บริการรถพ่วงรับ-ส่งนักท่องเที่ยว

ผลวิเคราะห์ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ จำนวน 15 คน ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบข้อมูลว่า ภายในอุทยานฯ มีการจัดแบ่งหน้าที่งานอย่างเป็นสัดส่วน มีการประชุมร่วมกันทุกฝ่ายเดือนละ 1 ครั้ง ตลอดจนมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการจัดการดูแลและบริหารจัดการหน้าที่ต่าง ๆ โดยมีวาระครั้งละ 2 ปี ซึ่งทางอุทยานฯ ได้แบ่งคณะกรรมการออกเป็น 3 หน่วยงานหลัก คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหาในการวางแผนการดำเนินงานภาพรวมของอุทยานฯ เพื่อกำหนดกรอบการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มงาน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย และหาวิธีการจัดการพัฒนาให้อุทยานฯ สามารถคงอยู่ได้ตลอดไปตามเจตนารมณ์ของผู้เริ่มก่อการ ที่มีความตั้งใจจะให้อุทยานฯ นี้เป็นเสมือนแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อเปิดโอกาสให้คนได้มาหาแหล่งธรรมชาติและกราบไหว้ ขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ต้นเคารพนับถือเพื่อความสุขทางใจ

2. คณะกรรมการบริหารภายนอก ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี, หน่วยงานกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม, หน่วยงานหนังสือพิมพ์ปฏิรูปจังหวัดเพชรบุรี ทำการประชาสัมพันธ์ให้ผู้คนเป็นที่รู้จักตามสื่อต่าง ๆ ตลอดจนติดต่อสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อเชิญชวนนักเรียน นักศึกษาให้เข้ามาสัมผัสความเป็นธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเคารพนับถือ

3. คณะอนุกรรมการบริหารภายใน ทำหน้าที่ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในอุทยานฯ คอยให้บริการอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว ดูแลรักษาสภาพความสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการให้นักท่องเที่ยว ตลอดจนดูแลชีวิตความเป็นอยู่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ทำงานประจำและพำนักอาศัยหรือรักษาชี้อยู่ในอุทยานฯ รวมไปถึงการดูแลบริหารรายรับ รายจ่าย ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ภาพที่ 39 รายชื่อคณะกรรมการอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

รายชื่อเจ้าหน้าที่ ที่ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์ในช่วงวันที่ 23, 30 เมษายน 2554

1. คุณสุนัย โกศลกิตติวงศ์ ประธานกรรมการบริหาร
2. คุณสุรินทร์ ราชปราน เจ้าหน้าทีบริหารงานด้านกิจกรรมประจำปี
3. คุณสมบุญ มีหน้าที่ช่วยดูแลด้านอาคารและสถานที่ภายในตามจุดต่าง ๆ
4. คุณวันชัย ตรีไพชยนต์ศักดิ์ ทำหน้าที่เป็นพนักงานต้อนรับและประชาสัมพันธ์
5. คุณเกร์อรัตน์ แก้วใจ เจ้าหน้าที่ข้อมูลประจำศูนย์ข้อมูลจุดบูรพาจารย์
6. คุณชัยวัฒน์ ทำหน้าที่เขียนบทความประชาสัมพันธ์
7. คุณชาลินี พรหมนิล เจ้าหน้าที่ธุรการและงานบริหารรายรับ-รายจ่าย ของอุทยาน
8. คุณรังสรรค์ ด้านการจัดระเบียบสถานที่และการบริหารจัดการบุคลากร
9. คุณวิโรจน์ แซ่เพ็ญ เจ้าหน้าที่บริหารให้ข้อมูลและให้อำนวยความสะดวก ณ จุดที่
สักการะพระโพธิสัตว์กวนอิมปางพันกร ซึ่งจุดนี้ถือว่าเป็นจุดสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องมากราบบูชา
10. คุณประสพโชค เจ้าหน้าที่บริหารให้ข้อมูลและให้อำนวยความสะดวก ณ จุดที่
สักการะพระโพธิสัตว์กวนอิมปางพันกร ซึ่งจุดนี้ถือว่าเป็นจุดสำคัญที่นักท่องเที่ยวต้องมากราบบูชา
11. คุณฐิติมา เจ้าหน้าที่ข้อมูล ณ จุดแดนมิตรต่างดาว
12. คุณดาวรุ่ง หาญใจ ไทย มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการจำหน่ายวัตถุมงคล
13. คุณประเสริฐ รักสุจริต เจ้าหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย และจัดบริการสถานที่จอดรถ
14. คุณชนะกิจ เจ้าหน้าที่ประสานงานพิธีการระหว่างอุทยานฯ กับสำนักปูสาวรรค์ (ช.
เพชรเกษม 65) ซึ่งกลุ่มคนที่อยู่สำนักปูสาวรรค์ จะถือเป็นกลุ่มคนเดียวกันกับผู้ที่เคารพนับถือต่อพระ
อริยวงโส (ผู้ก่อตั้งอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม)
15. คุณปราณี เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลจัดการเรื่องอาหารการกิน เพราะทุกคนที่อยู่ในอุทยาน
ศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จะทานมังสวิรัต

จากการที่ได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ส่วนใหญ่จะ มาร่วมกันดำเนินงานด้วยจุดประสงค์หลักคือ การต้องการสร้างกุศล ต้องการมีความสุข ทางใจ ต้องการถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา ให้คนที่เข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานฯ โดยถือว่าเป็นการแนะนำให้นักท่องเที่ยวได้มากราบไหว้และขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเมื่อได้กราบไหว้แล้วก็จะมีความรู้สึกเอิบอิมใจ และทำให้เกิดความสุขทางใจ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งอุทยานฯ และมีกิจกรรมในการสวดมนต์ไหว้พระซึ่งถือเป็นสิ่งที่ดีที่เกิดจากแรงศรัทธา

อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ถือเป็นหน่วยงานท่องเที่ยวเชิงศาสนาของกลุ่มเอกชน ที่ร่วมกันจัดตั้งขึ้น โดยเกิดจากการรวบรวมทุนทรัพย์จากผู้ที่มีจิตศรัทธาและซื้อที่ดินมาบริจาครวม

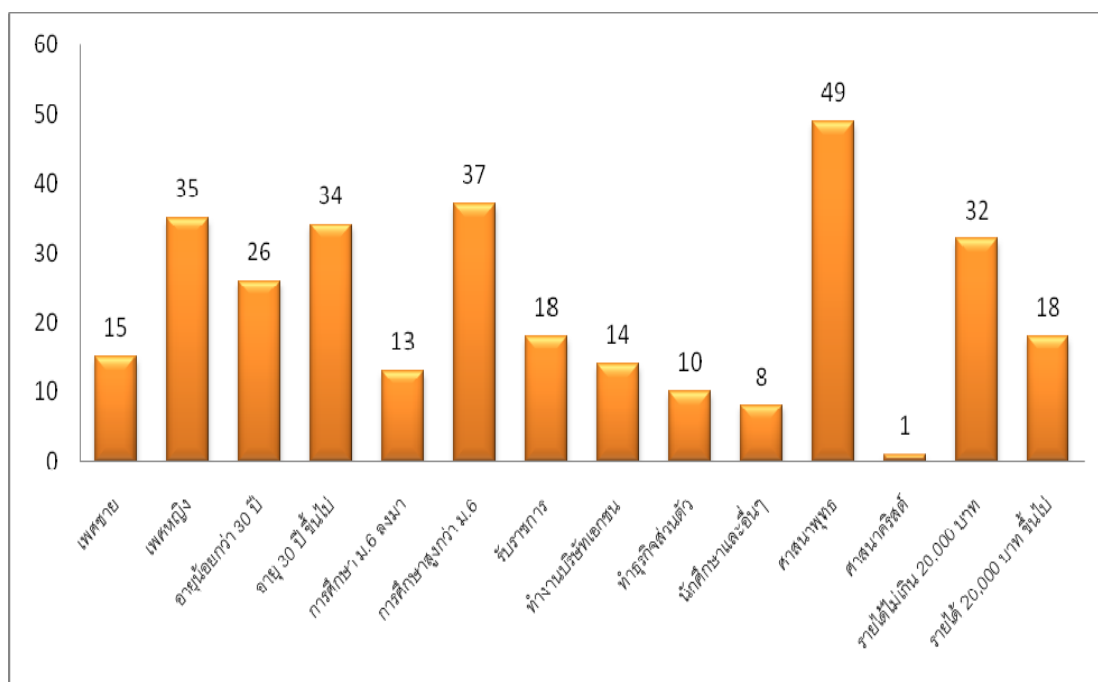
แล้ว 180 ไร่ ตามความคิดความตั้งใจและตามวัตถุประสงค์ของท่าน ศาสตราจารย์ ดร. สุชาติ โกศลกิตติวงศ์ (พระอริยวงฺโส) ที่ต้องการเน้นที่นี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรม เพื่อสร้างสันติภาพความสงบสุข สำหรับกำลังคนและเจ้าหน้าที่ในการทำงานจะได้รับค่าตอบแทนกันคนละแบบ เพราะเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานนั้นมีทั้งแบบสมัครใจ เนื่องจากต้องการสร้างกุศลและสร้างความสุขทางใจ เพื่อให้ศาสนายังคงอยู่ต่อ แต่สำหรับคนงาน ชาวบ้านที่เข้ามาช่วยดูแลเก็บกวาดสถานที่ หรือความเชื่อในคุณงามความดีของพระโพธิสัตว์กวนอิม และความเชื่อทางด้านจิตใจว่าเมื่อมากราบไหว้ขอพรแล้วจะแคล้วคลาดปลอดภัย ซึ่งจากการวิเคราะห์ห้วงสัมภพณ์ของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต่างลงความเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่า อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นเนื่องจาก อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมเน้นความสงบ ความเป็นธรรมชาติและผู้คนที่นี่ เดินมาจากการได้พบเห็นป้ายประชาสัมพันธ์ รวมถึงมาด้วยใจศรัทธาต่อพระโพธิสัตว์กวนอิม จึงได้เข้ามากราบไหว้เพื่อขอพรอยู่ตามจุดจำหน่ายรูป เทียน ทางอุทยานก็ถือเป็นการสร้างอาชีพให้ผู้คนในระแวกนั้น โดยให้ค่าตอบแทนวันละ 200 บาท ส่วนอาหารเป็นอาหารมังสวิรัตมีให้ทานฟรี

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์และบันทึกเทปสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จำนวน 15 คน ในมุมมองของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ได้ผลการสัมภาษณ์สรุปคือ เจ้าหน้าที่ทุกคนมองว่าสถานที่แห่งนี้ เป็นสถานที่เปิดให้กับผู้ที่สนใจมากราบสักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหมาะกับผู้คนทุกเพศทุกวัย และคนที่มาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่เดินทางมาด้วยความตั้งใจที่จะมาสักการะพระโพธิสัตว์กวนอิมซึ่งแกะสลักจากไม้การบูรหอมปางพันกร เนื่องจากมีความเชื่อในคุณงามความดีของพระโพธิสัตว์กวนอิม และความเชื่อทางด้านจิตใจว่าเมื่อมากราบไหว้ขอพรแล้วจะแคล้วคลาดปลอดภัย ซึ่งจากการวิเคราะห์ห้วงสัมภพณ์ของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต่างลงความเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่า อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นเนื่องจาก อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมเน้นความสงบ ความเป็นธรรมชาติและผู้คนที่นี่ เดินมาจากการได้พบเห็นป้ายประชาสัมพันธ์ รวมถึงมาด้วยใจศรัทธาต่อพระโพธิสัตว์กวนอิม จึงได้เข้ามากราบไหว้เพื่อขอพร

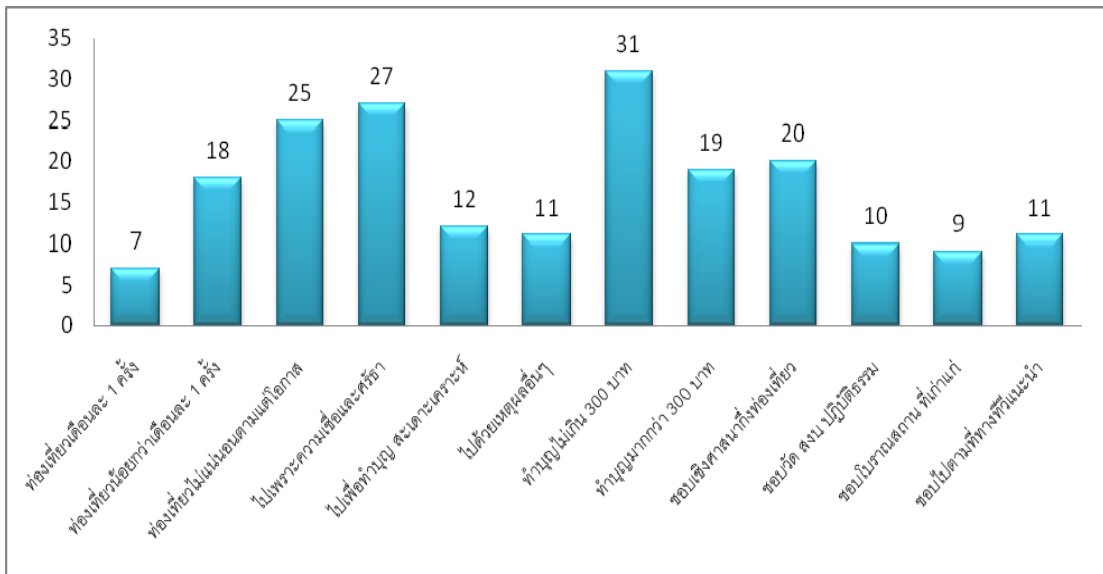
ผลการวิเคราะห์ตอนที่ 3

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว กลุ่มคณะทัวร์ ตลอดจนผู้มาเยือนอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จำนวน 50 คน

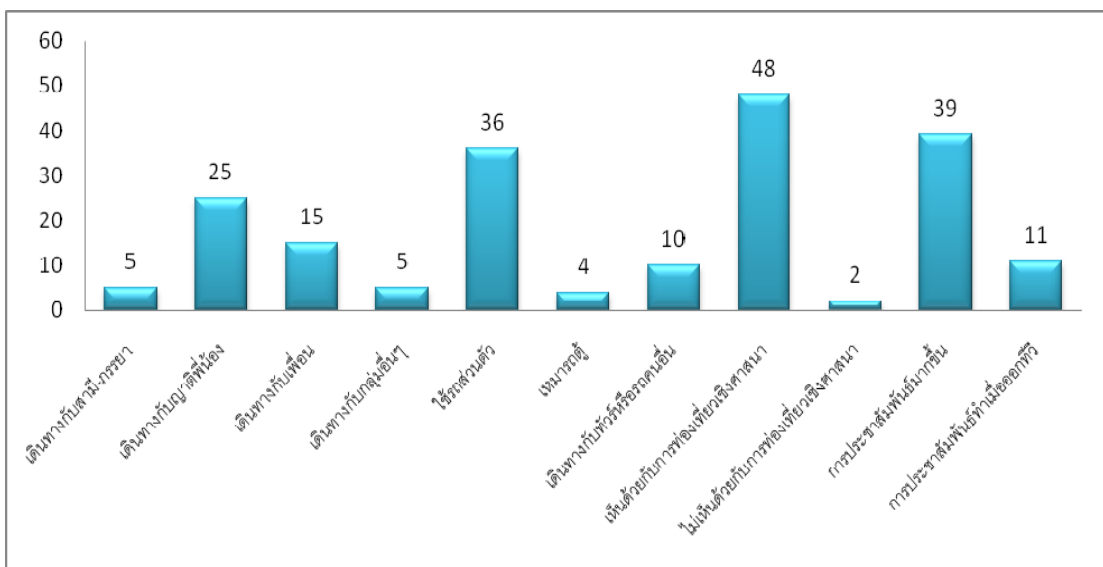

แผนภูมิที่ 1 ผลการสอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว

จากแผนภูมิการสอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ทำให้เห็นได้ว่าเพศหญิงช่วงอายุ 30 ปีขึ้นไป จะไปมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา มากกว่าเพศชาย อาจด้วยเพราะเพศชายมีกลุ่มเพื่อนฝูงสนุกสนานเฮฮามากกว่าเพศหญิง และกลุ่มคนที่เดินทางมานั้นการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง-ดี ลักษณะการประกอบอาชีพหลายหลายคละเคล้ากันไป โดยมีรายได้ในระดับปานกลาง และนักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมดที่เดินทางมาเป็นชาวพุทธ

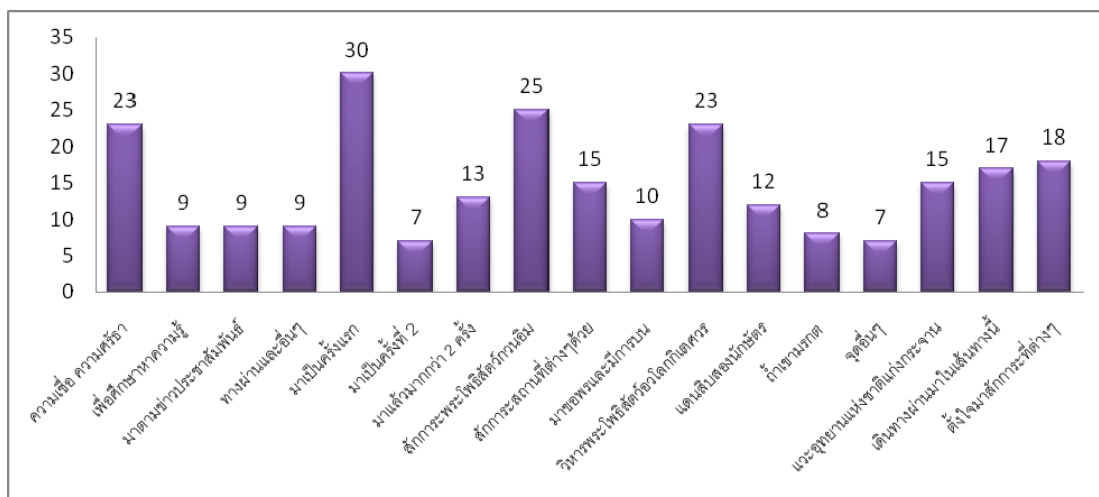
แผนภูมิที่ 2 ผลการสอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

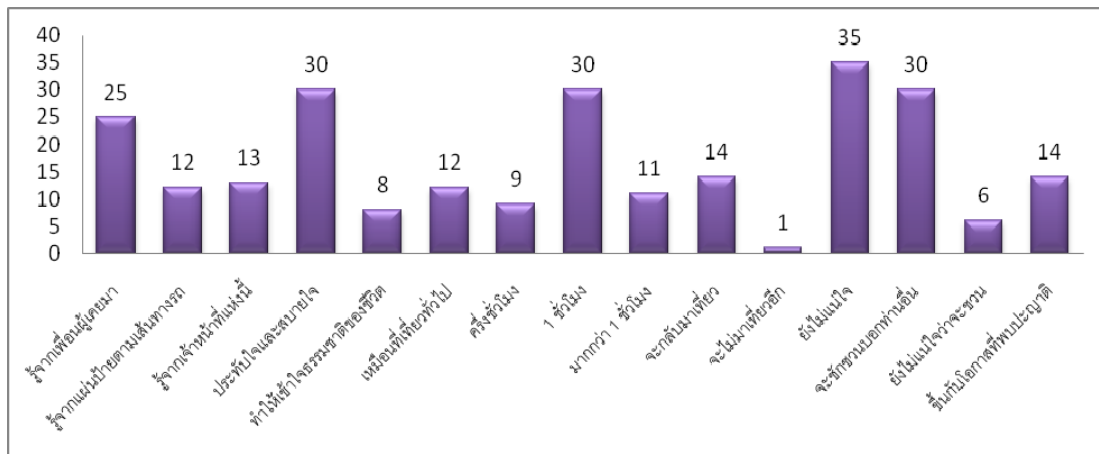
แผนภูมิที่ 3 ผลการสอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา (ต่อ)

จากแผนภูมิการสอบถามสถานภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา จะเห็นว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ท่องเที่ยวเชิงศาสนากันไม่บ่อย ขึ้นอยู่กับช่วงของเทศกาล วันเกิด วันชง และการใช้จ่ายกับการท่องเที่ยวในศาสนานั้นไม่สูง การเดินทางโดยมากจะเดินทางเป็นกลุ่มขนาดเล็กคือ เป็นการเดินทางในกลุ่มของครอบครัวด้วยรถส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวเกือบ

ทุกคนเห็นด้วยที่มีการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพราะอย่างน้อยก็เป็นเหมือนตัวกระตุ้นให้คนในปัจจุบันมีความสนใจในศาสนา ความเชื่อเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

แผนภูมิที่ 4 ผลการสอบถามวัตถุประสงค์การเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

แผนภูมิที่ 5 ผลการสอบถามวัตถุประสงค์การเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

จากแผนภูมิการสอบถามวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม เดินทางมาด้วยความศรัทธาในพระแม่กวนอิม หวังที่จะได้เข้ามาสักการะขอพรเพื่อเป็นสิริมงคล แต่จากสถิติแล้วผู้ที่เดินทางมานั้นส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางมาครั้งแรก โดยทราบแหล่งท่องเที่ยวนี้จากผู้ที่เคยเดินทางมาก่อนหรือจากเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงผู้ที่ต้องการมาพักที่เขื่อนแก่งกระจานแล้วเห็นป้าย

ประชาสัมพันธ์ริมทางวิ่ง เกิดความสนใจจึงทำให้แวะเข้ามากราบสักการะ เพื่อเป็นสิริมงคลและเพื่อให้เกิดความสบายใจ โดยจะใช้เวลาในการเที่ยวชมอุทยานฯ และกราบสักการะประมาณ 1 ชั่วโมง แต่ก็มีนักท่องเที่ยวบางท่านเข้ามาที่อุทยานฯ แล้วรู้สึกว่าเป็นเสมือนแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป ไม่ค่อยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา สาเหตุอาจเนื่องมาจาก อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้ไม่มีพระภิกษุสามเณร หรือ แม่ชี บวชจำพรรษา ที่มีก็จะเป็นคนละคนของผู้ที่มีความศรัทธาในองค์พระแม่กวนอิมที่รวมกันสวนมนต์ พาวานาในช่วงเย็น

ตารางที่ 8 แสดงผลความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ประเด็นที่ใช้วัดความพึงพอใจ		ระดับความพึงพอใจ				
		พอใจ มาก	พอใจ	ปาน กลาง	เฉย ๆ	ไม่ พอใจ
		5	4	3	2	1
1	เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร	15	31	3	1	0
2	เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในจุดต่าง ๆ ที่สักการะได้ดี	10	30	6	4	0
3	การให้บริการรถพ่วงรับ-ส่ง ช่วยอำนวยความสะดวกและเกิดบรรยากาศที่ดี	21	22	5	2	0
4	อัตราค่าบริการรถพ่วงรับ-ส่งมีความเหมาะสม	16	23	7	2	2
5	มีการให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง อย่างยุติธรรม	16	26	4	3	1
6	การเดินทางมามีความสะดวก / ปั่นรถจักรยาน / มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน	20	22	6	1	1
7	มีสถานที่จอดรถเพียงพอ สะดวก กว้างขวาง	20	23	4	1	2
8	ร้านจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มมีจำนวนเพียงพอ และราคาเหมาะสม	7	25	15	3	0
9	คุณภาพและรสชาติ ของอาหารมังสวิรัติน่ารับประทาน	6	21	13	8	2
10	มีลูกศรชี้บอกทาง หรือป้ายประกาศ แสดงให้เห็นถึงสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานฯ อย่างชัดเจน	14	25	8	1	2
11	กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ท่านได้รับ	8	27	11	3	1
12	สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์เครื่องใช้ และความสะอาดของบ้านพัก ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ โดยรวม	12	24	8	3	3

ตารางที่ 8 แสดงผลความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม (ต่อ)

ประเด็นที่ใช้วัดความพึงพอใจ		ระดับความพึงพอใจ				
		พอใจ มาก	พอใจ	ปาน กลาง	เฉย ๆ	ไม่ พอใจ
		5	4	3	2	1
13	สถานที่จำหน่ายวัตถุมงคล และการจัดวางวัตถุมงคล จัดเป็นสัดส่วนอย่างเหมาะสม	11	21	9	7	2
14	ราคาของวัตถุมงคลที่จำหน่าย มีความเหมาะสม	10	18	15	6	1
15	โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้ มากน้อยเพียงไร	13	26	9	2	0

จากตารางสอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จากนักท่องเที่ยวทำให้เห็นว่า สถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาแห่งนี้อยู่ในเกณฑ์ระดับความพึงพอใจมาตรฐาน สังกัดได้จากระดับคะแนนที่นักท่องเที่ยวเลือกใส่ระดับความพึงพอใจ แต่อย่างไรก็ตามจากคำตอบที่ได้มาขอมแสดงให้เห็นว่ายังมีหลายจุดที่นักท่องเที่ยวยังรู้สึกไม่ประทับใจกับการมาท่องเที่ยวเชิงศาสนาในครั้งนี้ และอยากจะให้มีวิธีการปรับปรุงแก้ไข เช่น เรื่องของการเก็บค่าบริการรถพ่วงรับส่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวมองว่าอยากให้เป็นการบริจาคตามกำลังศรัทธา เนื่องจากมองว่าหากสถานที่ใดมีการเรียกเก็บบัตรผ่านประตูเพื่อการเข้าชม สถานที่แห่งนั้นก็จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวมากกว่าสถานที่ ที่จะไปสักการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และจากข้อเสนอแนะในประเด็นอื่นก็จะมีในลักษณะของป้ายบอกทาง ที่ไม่บอกระยะทางซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวคาดการณ์ไม่ถูกว่าระยะทางที่ตนจะเดินไปถึงจุดหมายนั้นไกลเพียงใด เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มาชมหลายช่วงอายุวัย รวมถึงสถานที่จำหน่ายวัตถุมงคลที่บางจุดเป็นจุดเล็ก ๆ ยิบย่อยเกินไปดูแล้วไม่เหมาะสม

ดังนั้น ทางผู้ศึกษาขอสรุปผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 50 คน สำหรับการสอบถามในตอนที่ 1 ถึงตอนที่ 3 ซึ่งทั้ง 3 ตอนเป็นแบบสอบถามปลายปิด คือ การให้นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเลือกคำตอบ จากคำตอบที่ผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดไว้ เนื่องจากคำตอบที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้นั้นเป็นคำตอบที่อยู่ในขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องนำมาวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม, สภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และวัตถุประสงค์ของการ

เดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี และแบบสอบถามในตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามในด้านของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาขอทำการสรุปผลโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยวที่มาว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้นมีน้อยกว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของ จ.เพชรบุรี สังเกตได้จากการตอบแบบสอบถามในประเด็นที่ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่ อาจจะเป็นด้วยปัจจัยที่สถานที่นี้อยู่ต่างจังหวัด และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มากราบสักการะนั้นไม่ใช่คนจังหวัดเพชรบุรี แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะแนะนำและมีความประสงค์จะบอกต่อ ๆ ให้นักคนอื่นทราบว่า จ.เพชรบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคืออุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ซึ่งเป็นกวนอิมที่แกะสลักจากไม้การะบูรหอมองค์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

ผลการวิเคราะห์ตอนที่ 4

แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน จากการศึกษาได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ที่เป็นคำถามปลายเปิดแบบเลือกคำตอบ, คำถามปลายเปิดเพื่ออิสระในการตอบและนำข้อมูลคำตอบแต่ละคนมารวบรวมไว้ในกลุ่มเดียวกัน, ใช้แบบสำรวจเพื่อทำตารางขอบเขตพื้นที่ในการประเมินสถานที่ท่องเที่ยว และการใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์รู้สึกเป็นอิสระเวลาตอบคำถามโดยไม่ต้องกดดัน หรือเสียเวลาในการกรอกแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ได้มานั้นผู้ศึกษาได้จัดรวบรวมออกมาในลักษณะของ ตารางเปรียบเทียบอัตราความถี่ของคำตอบทั้งในแง่คำถามปลายเปิดปลายเปิด และคำถามความพึงพอใจในสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้ผู้ศึกษาเห็นว่า แนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันนั้นควรบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในลักษณะของการจัดการท่องเที่ยวแบบผสม คือ

1. การเข้าไปจัดการกับสถานที่ ซึ่งเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมในการจัดการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ความร่มรื่นของสภาพแวดล้อม เสริมความสะอาดในจุดต่าง ๆ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นให้ตอบสนองนักท่องเที่ยว

2. การเข้าไปจัดการกับบุคคลากรเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเสมือนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ โดยการเสริมสร้างความรู้ การให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยว การสร้างความประทับใจในการให้ความสนใจต่อนักท่องเที่ยว ตลอดจนจัดให้มีการอบรมและเพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์ให้มากเพียงพอกับจำนวนกลุ่มคณะท่องเที่ยวที่มา เพื่อเพิ่มมูลค่าการถ่ายทอดทางความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา และการให้ความหมายจุดต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวมาสักการะ

3. การเข้าไปจัดการกับจุดจำหน่ายวัตถุมงคล ซึ่งเป็นเสมือนกิจการเชิงพาณิชย์ที่ทำรายได้ โดยการจัดการรูปการการสร้างจุดจำหน่ายไม่ให้สร้างออกมาแบบจุดเล็ก จุดน้อย เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้ชมวัตถุมงคลในจุด ๆ เดียว ซึ่งนอกจากจะสะดวกต่อนักท่องเที่ยวแล้ว ยังทำให้เกิดความรู้สึกว่าวัตถุมงคลที่นักท่องเที่ยวได้รับไปนั้นเป็นสิ่งที่น่าเก็บรักษา

4. การเข้าไปจัดการในด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเสมือนการต่อยอดให้คนได้รู้จัก โดยการพยายามหาวิธีเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ใช้ช่องทางวิธีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้คนเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น เช่น การเข้าไปเสนอแนะต่อสถานศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมต้น ในการนำเสนอสถานที่และประวัติความเป็นมา เหตุการณ์อันศักดิ์สิทธิ์ที่เกิด เพื่อให้นักเรียนนักศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวและปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในศาสนาตั้งแต่เบื้องต้น และเกิดการบอกต่อ นอกจากนั้นยังสามารถใช้ช่องทางวิธีประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หรือรายการท่องเที่ยวทางโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันมีหลายรายการที่พร้อมจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเมืองไทย ซึ่งหากการประชาสัมพันธ์ได้รับการปรับให้ดีขึ้นก็ย่อมส่งผลให้ผู้คนได้รู้จักนานขึ้นไปด้วย

ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการแข่งขันการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ เช่น มีการจัดสร้างตลาดชุมชน การจัดสร้างจุดเด่นจุดสนใจเพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา แต่หากเป็นการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเชิงศาสนากรณีศึกษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จะพบได้ว่าเป็นการจัดการในแง่ของการสอดแทรกธรรม โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มา มีจุดประสงค์เดียวกันคือการเข้ามาสักการะพระแม่กวนอิม ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวเคารพนับถือ แต่สำหรับจุดท่องเที่ยวอื่น ๆ ภายในอุทยานเป็นเสมือนสิ่งเติมเต็มให้นักท่องเที่ยวได้รู้จักสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ที่คนในแต่ละลัทธิ แต่ละศาสนาเคารพและกราบไหว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อมาประกอบการศึกษา ตั้งแต่การลงพื้นที่สำรวจ การค้นคว้าหาแหล่งข้อมูลอ้างอิงในเชิงทฤษฎีจากตำราเอกสาร การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ และนักท่องเที่ยว และการรวบรวมผลจากแบบสอบถามซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบการศึกษา จึงทำให้ผู้ศึกษาสามารถสรุปผลการศึกษาลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ขอบเขตของการวิจัย
3. เครื่องมือในการวิจัย
4. สรุปผล
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอุปสรรคของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

จังหวัดเพชรบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ คือ การวิจัยที่มุ่งศึกษาอุปสรรคการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม เพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม 24 จุด

1. ถ้ำเขามรก
2. อาคารเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษาฯ
- 3 อาคารบรมครู
4. แคนลีสองนักษัตร
5. เจ้ามัถกวนอิมหยกขาว

6. ศาลานูรพาจารย์
7. แดนพุทธเกษตร
8. ลานปฏิบัติธรรม
9. แดนมิตรต่างดาว
10. แดนมหายาน-เต้า
11. แดนสุขาวดี
12. แดนห้าแม่ผู้ยิ่งใหญ่
13. แดนพราหมณ์-ฮินดู
14. แดนหุบเขาสีอริยสงฆ์
15. วิหาร ตู๋จ่าง อี้วง
16. วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
17. ครั้ววิไอพี
18. โรงบุญ
19. ลาดพาวนาสันติภาพ
20. โรงเจ
21. หอสวดมนต์
22. วัดพุทธสวรรค์
23. ก๊อดเฮ้าส์
24. ประชาสัมพันธ์

ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่กำหนดศึกษาครอบคลุมประเด็นทางด้านประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธา วัตถุประสงค์ทางวัฒนธรรมและการพาณิชย์ ตลอดจนการจัดกิจกรรมทางศาสนา สำหรับงานเทศกาลในสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการศึกษาเก็บข้อมูล ลงพื้นที่ สัมภาษณ์ สอบถาม และบันทึก เทป ตั้งแต่ช่วงเดือนน ตุลาคม 2553-มิถุนายน 2554

ขอบเขตด้านประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว และ ผู้ที่จัดการดูแลการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่สามารถแสดงความคิดเห็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา คือ

1. เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

เครื่องมือในการวิจัย

การนำเสนอผลการศึกษา เรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา “อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม” จังหวัดเพชรบุรี จากการเก็บรวบรวมข้อมูลภายในอุทยานฯ และตามบริเวณสถานที่ต่าง ๆ ที่ทำการศึกษา โดยผู้ศึกษาได้ใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาไว้ 3 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มนักท่องเที่ยว กลุ่มคณะทัวร์ ตลอดจนผู้มาเยือนอุทยานฯ จำนวน 50 คน
2. เจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีทั้งหมด 2 ชุด คือ ชุดสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม และชุดสำหรับเจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องภายในอุทยานฯ ในแต่ละชุดจะทำการแบ่งออกเป็น 3 ตอน ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการข้อมูลและร่วมแสดงความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

ตอนที่ 3 สอบถามปัญหาในการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ความเชื่อ ความศรัทธา รวมไปถึงข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการ เป็นแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

ซึ่งจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา โดยใช้แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามดังกล่าว ทางผู้ศึกษาจะทำการเก็บรวบรวมและนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการแยกให้เห็นผลวิเคราะห์ โดยจะทำการแยกผลวิเคราะห์ออกเป็น 5 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
2. ทำการวิเคราะห์ตอนที่ 1 คือ วิเคราะห์ผลการสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน
3. ทำการวิเคราะห์ตอนที่ 2 คือ วิเคราะห์ผลข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่
4. ทำการวิเคราะห์ตอนที่ 3 คือ วิเคราะห์ผลความคิดเห็น และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
5. ทำการวิเคราะห์ตอนที่ 4 คือ การหาแนวทางการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน

สรุปผล

ผลการสำรวจพื้นที่และทรัพยากรท่องเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม โดยสรุปรวมแล้วมีความโล่งโปร่งสบาย มีความสะอาดเรียบร้อย เนื่องจากภายในอุทยานฯ มีพื้นที่ขนาดกว้างถึง 180 ไร่ ทรัพยากรทางด้านธรรมชาติอยู่ในระดับปานกลาง มีบางส่วนที่จำเป็นต้องจัดให้มีไว้เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดสวนของบ้านพักเจ้าหน้าที่ หรือ บ้านพักคนงาน ภายในโดยรวมมีความร่มรื่นเนื่องจากมีการปลูกต้นไม้เพื่อให้ร่มเงา และต้นไม้ส่วนใหญ่

เป็นแบบขนาดกลาง แต่การปลูกต้นไม้ นั้น ไม่ได้หนาแน่นเต็มพื้นที่ ซึ่งในบางจุดเมื่อเดินสำรวจแล้วยังมีความรู้สึกว่าร้อน ควรมีต้นไม้มาปลูกเสริม หรือทำเป็นที่พักระหว่างการเดินชมพื้นที่ภายในอุทยาน เช่นบริเวณจุดที่เดินจากแควนมหายานเต้าไปทางด้านหน้าประตูสุขาวิ จะมียาอากาศค่อนข้างร้อนกว่าจุดอื่น ส่วนทางด้านของทรัพยากรวัฒนธรรม ที่ได้นำมาประดิษฐ์ฐานไว้เป็นที่เคารพบูชา หรือ เป็นที่ให้บุคคลทั่วไปได้มาศึกษาความรู้ประวัติความเป็นมา นั้นเห็นว่ามีเหมาะสม ไม่มากหรือน้อยเกินไป มีการจัดวางแผนผังที่ตั้งไว้เหมาะสมเข้ากับการจัดพื้นที่ มีการรักษาข้อมูลประวัติความเป็นมาด้วยการทำเป็นป้ายอธิบายความหมาย ของทรัพยากรวัฒนธรรมตามจุดต่าง ๆ เส้นทางการเดินทางภายในอุทยานฯ มีการจัดไว้อย่างเป็นระบบคือ ใช้วิธีการเดินทางแบบเข็มนาฬิกา ไม่ย้อนศร โดยหลังจากรดฟุ้งที่คอยให้บริการนักท่องเที่ยวมาส่งยังจุดที่หนึ่งแล้ว จะมีเจ้าหน้าที่คอยกล่าวคำต้อนรับ และให้คำแนะนำการเดินทางว่าจุดต่อไปควรไปที่ใด

ผลสำรวจถึงอำนาจความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ ภายในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการลงพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมปัจจุบัน ปัญหาที่ประสบ เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไข ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจนี้ทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบว่า ภายในอุทยานฯ มีการทำป้ายบอกเส้นทางที่ชัดเจนแต่บางจุดสภาพไม่ค่อยดีนัก และยังขาดการบอกระยะทางของจุดหมายที่จะต้องเดินทางไปถึงยังจุดสักการะต่าง ๆ ภายในมีการกำหนดเส้นทางเดินเข้า-เดินออกอย่างชัดเจน โดยจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะตามเข็มนาฬิกา เมื่อมาถึงจุดสักการะก็จะมีป้ายเครื่องหมายบ่งบอกถึงจุดสักการะให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ รวมถึงมีป้ายคำบรรยายให้ข้อมูลตามจุดต่าง ๆ ประกอบกับเอกสารแผ่นพับข้อมูลเนื้อหาเพื่อใช้ประกอบการเที่ยวชมภายใน แต่อย่างไรก็ตาม ตามจุดต่าง ๆ ก็ยังมีเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำ นักท่องเที่ยวและอธิบายความรู้เพิ่มเติม และมีบริการห้องสุขาที่ได้มาตรฐาน โดยแยกชาย-หญิง สภาพภายนอกและภายในห้องสุขาจัดอยู่เกณฑ์มาตรฐานปานกลางแต่ยังคงความสะดวกโดยไม่มี การเก็บเงิน แต่มีกล่องรับบริจาคเพื่อสมทบทุนในการซื้ออุปกรณ์ นำมาทำความสะอาด และระหว่างเดินจะมีร้านขายเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึกตั้งจำหน่ายอยู่อย่างเป็นระเบียบ จากข้อมูลเพื่อนำมาประกอบการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมฯ ทางผู้ศึกษาได้ศึกษาและประเมินผลว่าจัดอยู่ใน “ระดับมาตรฐานปานกลาง”

จากการที่ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์และบันทึกเทปสัมภาษณ์กับเจ้าหน้าที่บริหารจัดการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จำนวน 15 คน ในมุมมองของการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ได้ผลการสัมภาษณ์สรุปคือ เจ้าหน้าที่ทุกคนมองว่าสถานที่แห่งนี้ เป็นสถานที่เปิดให้กับผู้ที่สนใจมากราบสักการะขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เหมาะกับผู้คนทุกเพศทุกวัย และคนที่มาส่วนใหญ่จะเป็นคนที่เดินทางมาด้วยความตั้งใจจะมาสักการะพระโพธิสัตว์กวนอิมซึ่งแกะสลักจากไม้การบูรหอมปางพันกร เนื่องจากมีความเชื่อในคุณงามความดีของพระโพธิสัตว์กวนอิม และความเชื่อทางด้านจิตใจว่าเมื่อมากราบไหว้ขอพรแล้วจะแคล้วคลาดปลอดภัย ซึ่งจากการวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต่างลงความเห็นเป็นแนวทางเดียวกันว่า อุทยาน

ศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่แตกต่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นเนื่องจาก อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมเน้นความสงบ ความเป็นธรรมชาติและผู้ที่มานั้น เติมนมาจากการได้พบเห็นป้ายประชาสัมพันธ์ รวมถึงมาด้วยใจศรัทธาต่อพระโพธิสัตว์กวนอิม จึงได้เข้ามากราบไว้เพื่อขอพร

สำหรับผลสรุปผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยวจำนวน 50 คน สำหรับการสอบถามในตอนต้นที่ 1 ถึงตอนที่ 3 ซึ่งทั้ง 3 ตอนเป็นแบบสอบถามปลายปิด คือ การให้นักท่องเที่ยวตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการเลือกคำตอบ จากคำตอบที่ผู้ศึกษาได้ทำการกำหนดไว้ เนื่องจากคำตอบที่ผู้ศึกษาได้กำหนดไว้เป็นคำตอบที่อยู่ในขอบข่ายของข้อมูลที่ต้องนำมาวิเคราะห์ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม, สภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี และแบบสอบถามในตอนต้นที่ 4 เป็นแบบสอบถามในด้านของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้ศึกษาขอทำการสรุปผลโดยภาพรวมของนักท่องเที่ยวที่มาว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวเชิงศาสนานั้นมีน้อยกว่าการเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของ จ.เพชรบุรี สังเกตได้จากคำตอบแบบสอบถามในประเด็นที่ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่แน่ใจว่าจะกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่ อาจจะเป็นด้วยปัจจัยที่สถานที่นี้อยู่ต่างจังหวัด และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มากราบสักการะนั้น ไม่ใช่คนจังหวัดเพชรบุรี แต่อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ก็จะแนะนำและมีความประสงค์จะบอกต่อ ๆ ใ้บุคคลอื่นทราบว่า จ.เพชรบุรี มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งคือ อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ซึ่งเป็นกวนอิมที่แกะสลักจากไม้กระบูรหอมองค์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

อภิปรายผล

การจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยกลุ่มเอกชนผู้ที่มีความศรัทธาในพระแม่กวนอิมและพระอริยวงศา (พระอริยวงศา คือ ผู้เริ่มก่อตั้งสถานที่แห่งนี้) งบประมาณที่ใช้ในการจัดสร้างนั้นมาจากเงินทุนจากผู้ที่มีจิตศรัทธา และจากการจัดการภายในเครือข่ายของสำนักอริยวงศาที่ ช.เพชรเกษม 65 กรุงเทพฯ มิได้มีเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐบาล ซึ่ง“การท่องเที่ยว” (Tourism) จึงเป็นคำที่มีความหมายค่อนข้างกว้าง โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้อธิบายศัพท์การท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวมิได้หมายความว่าเฉพาะเพียงการเดินทาง เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานบันเทิงรื่นรมย์ดังที่คนส่วนมากเข้าใจกัน แต่การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการศึกษา เพื่อการติดต่อธุรกิจ เพื่อการศาสนา เพื่อกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนการเยี่ยมชมญาติพี่น้อง นับว่าเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จึงเป็นกิจกรรมรายได้ใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งมีผู้กล่าวว่าธุรกิจท่องเที่ยวในทุกวันนี้ เป็นธุรกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกหากเทียบกับ

ธุรกิจอื่น ๆ ด้วยกัน (นิคม จารุมณี, 2544: 1) ส่วนคำว่าวัฒนธรรม (Culture) เป็นกระบวนการดับทุกข์ เพราะเป็นเรื่องการลดความเห็นแก่ตัว ลดอัตตาตัวตนที่ท่านพุทธทาสเรียกว่า ตัวกูของกู ช่วยกำกับวิธีคิดให้ตระหนักและเห็นความสำคัญของคำว่า “ส่วนรวม” และคำว่า “เรา” มากขึ้น ช่วยให้รู้และเข้าใจว่า “ผม” “ฉัน” หรือ “กู” อยู่ในโลกนี้คนเดียวไม่ได้ ต้องอยู่ร่วมกับคนอื่น สัตว์อื่น สิ่งอื่น และต้องอยู่ร่วมกันอย่างเมตตาไมตรี เอื้อเพื่อเกื้อกูล ทำนุบำรุงกันและกันให้เจริญพร้อมกันไปทุก ๆ คน พร้อมกันไปทุก ๆ ส่วน ทุก ๆ สิ่งอย่างไม่ฝืนกฎธรรมชาติอีกด้วยจึงจะดีทนดินาน (สายันต์ ไพเราะชาญจิตร, 2553: 8) และศาสนา จัดอยู่ในหมวดวัฒนธรรมทางจิตใจ บำรุงความคิดทางปัญญา ซึ่งส่งเสริมความรู้ทางจิตใจให้่องงามสบายใจ (สามศาสนาและวัฒนธรรม, 2519: 101) ศาสนา คือ คำสั่งสอน การควบคุมกาย วาจาใจ การปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ความสามารถของจิตที่ทำบุคคลให้เข้าถึงสิ่งสูงสุดภายใต้ชื่อต่าง ๆ กัน, ศาสนา คือ ศีลธรรมซึ่งรู้สึกได้ด้วยความสะเทือนใจ ความรู้สึกเคารพเกรงขาม การบูชาสิ่งสูงสุดเป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจ และเป็นแนวทางดำเนินชีวิตเพื่อเข้าถึงสิ่งสูงสุดในอุดมการณ์ (สุวรรณ เพชรนิล, 2520 : 4)

สำหรับอุปสรรคในการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ที่ผู้ศึกษาได้พบนั้นคงได้แก่ ความเลื่อมใสศรัทธา ของตัวนักท่องเที่ยวเอง ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในปัจจุบันมีเพิ่มขึ้น และภาพข่าวทางศาสนาบางข่าวเป็นศาสนาแบบจอมปลอม จึงทำให้การจัดการในด้านต่าง ๆ ที่จะต้องจัดการตามมาไม่ค่อยประสบผลสำเร็จเนื่องจากหากไม่มีนักท่องเที่ยว ไม่มีผู้ศรัทธาก็ย่อมไม่มีปัจจัยในรูปตัวเงินเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร สถานที่หรือการจัดกิจกรรม การทำประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเริ่มมีบทบาทกับสังคมการท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น อาจเป็นเพราะการปลูกฝังการเลื่อมใสให้มีความเชื่อในศาสนา ความเชื่อในคุณงามความดีของศาสดาต่าง ๆ ซึ่งหากจะมองแล้วว่า การนำการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาเข้ามามีบทบาทในการท่องเที่ยวปัจจุบัน ก็นับว่าอย่างน้อยก็เป็นจุดกำเนิดให้เกิดการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ถึงแม้บางครั้งจะมีการค้าเชิงพาณิชย์เข้ามาแต่หากเรามีการควบคุมให้อยู่ในความเหมาะสมพอดี ก็นับว่าการจัดการในรุ่นต่อ ๆ ไปจะคงรักษาวัฒนธรรมนี้ให้คงอยู่ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาแล้วพบว่าสิ่งที่ทางอุทยานฯ ควรมีการพัฒนาปรับปรุงและนำไปใช้อันได้แก่

1. การเข้าไปจัดการกับสถานที่ ซึ่งเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมในการจัดการท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ความร่มรื่นของสภาพแวดล้อม เสริมความสะอาดในจุดต่าง ๆ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่จำเป็นให้ตอบสนองนักท่องเที่ยว

2. การเข้าไปจัดการกับบุคคลากรเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นเสมือนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการ โดยการเสริมสร้างความรู้ การให้คำแนะนำต่อนักท่องเที่ยว การสร้างความประทับใจในการให้ความสนใจต่อนักท่องเที่ยว ตลอดจนจัดให้มีการอบรมและเพิ่มจำนวนมัคคุเทศก์ให้มากเพียงพอ กับจำนวนกลุ่มคณะท่องเที่ยวที่มา โดยเฉพาะในเทศกาล เพื่อเพิ่มมูลค่าการถ่ายทอดทางความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา และการให้ความหมายจุดต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวมาสักการะ

3. การเข้าไปจัดการกับจุดจำหน่ายวัตถุมงคล ซึ่งเป็นเสมือนกิจการเชิงพาณิชย์ที่ทำรายได้ โดยการจัดการรูปการการสร้างจุดจำหน่ายไม่ให้ออกมาแบบจุดเล็ก จุดน้อย เพื่อที่นักท่องเที่ยวจะได้เลือกชมวัตถุมงคลในจุด ๆ เดียว ซึ่งนอกจากจะสะดวกต่อนักท่องเที่ยวแล้ว ยังทำให้เกิดความรู้สึกว่าวัตถุมงคลที่นักท่องเที่ยวได้รับ ไปนั้นเป็นสิ่งที่น่าเก็บรักษา โดยเสนอแนวทางให้มีจุดจำหน่ายวัตถุมงคลเพียงจุดเดียว ณ บริเวณจุดที่ผู้คนทุกคนต้องมา คือ วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ปางพันเนตรพันกร เป็นที่ประดิษฐานพระมหาโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรปางพันเนตรพันกร

4. การเข้าไปจัดการในด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเสมือนการต่อยอดให้คนได้รู้จัก โดยการพยายามหาวิธีเพิ่มกลุ่มนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น ใช้ช่องทางวิธีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้คนเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น เช่น การเข้าไปเสนอแนะต่อสถานศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมต้น ในการนำเสนอสถานที่และประวัติความเป็นมา เหตุการณ์อันศักดิ์สิทธิ์ที่เกิด เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาเข้ามาเก็บเกี่ยวและปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในศาสนาตั้งแต่เบื้องต้น และเกิดการบอกต่อ นอกจากนั้นยังสามารถใช้ช่องทางวิธีประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ หรือรายการท่องเที่ยวทางโทรทัศน์ ซึ่งปัจจุบันมีหลายรายการที่พร้อมจะแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเมืองไทย ซึ่งหากการประชาสัมพันธ์ได้รับการปรับให้ดีขึ้น ก็ย่อมส่งผลให้ผู้คนได้รู้จักแนวทางการท่องเที่ยวเชิงศาสนานี้นานขึ้นไปด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมโดยเลือกเจาะลึกลงในรายละเอียดของศาสนา
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความนิยมแหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาในประเทศไทย

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2551). **ร่างแผนยุทธศาสตร์ผู้วิกฤตและมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยว พ.ศ. 2552-2555**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2553). **กองประชาสัมพันธ์ในประเทศ**. เข้าถึงเมื่อ 13 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://thai.tourismthailand.org>
- กรมสามัญศึกษา. (2541). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2541). **รายงานการสำรวจการนับถือศาสนาของประชากรในประเทศไทย (ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541)**. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- คุณสุนัย โกศลกิตติวงศ์. **ประธานกรรมการบริหาร อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม**. สัมภาษณ์, 19-20 มีนาคม 2554.
- จิตตินันท์ นันทไพบุลย์. (2551). **การจัดการทรัพยากรบุคคลในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำลอง ดิษขวณิช. (2554). **ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตวิญญาณ (Spiritual theory)**. เข้าถึงเมื่อ 7 เมษายน. เข้าถึงได้จาก http://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior/Motivation_Theory.htm
- ชมรมศาสนศาสตร์และวัฒนธรรม. **สามศาสนาและวัฒนธรรม**. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ป.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2540). **การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม**. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- ชัยยศ สันติวังษ์ และ นิตยา เจริญประเสริฐ. (2546). **การบริหารระบบสารสนเทศเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพมหานคร: ประชุมการช่าง.
- นิคม จารุมณี. (2544). **การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. (2538). **พฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวไทย**. นครปฐม: โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- ประเสริฐ สีรัตน์นา. (2525). **ของที่ระลึก**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

- ปรีดาพร อารักษ์สมบุญ. (2546). “ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของ วัดโสธรวรารามวรวิหาร จ.ฉะเชิงเทรา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขา การท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยศรีประทุม.
- พระมหาสุเทพ ผิวเผือด. (2545). “ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยวที่มีต่อวัด และชุมชนศึกษาเฉพาะกรณีวัดไร่โรงวัว ต.บางตาเถร อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาพัฒนาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระมหามนตรี วุฒิก. (2542). “อิทธิพลของวัดอุ้มผางที่มีต่อสังคมไทยปัจจุบัน.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2534). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- พัชรินทร์ อัมพิกษ์. (2553). **Travel in Trend**. เข้าถึงเมื่อ 4 ตุลาคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamsouth.com/smf/index.php?topic=17944.0>
- พลอยศรี โปราณานนท์. (2544). การท่องเที่ยวเบื้องต้น. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พุทธทาสภิกขุ. (2538). **ชุมนุมข้อคิดอิสระ พุทธทาสภิกขุ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพ.
- วัชรภรณ์ ระยับศรี. (2551). “พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ ต่างชาติที่มาเที่ยวในบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัดอุ้มผาง. (2554). **บทความพระเครื่อง และข่าววัดอุ้มผาง**. เข้าถึงเมื่อ 24 มกราคม, เข้าถึงได้จาก <http://directorythailand.typad.net/>
- สมยศ นาวิการ. (2554). **การบริหารเชิงกลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ 1991, 2544.
- सानต์ ไพโรชาญจิตร และ ศักดิ์ชัย สายสิงห์. (2519) “อริยสัจจวัฏจักร”. ใน เอกสารเผยแพร่ วันสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ประจำปี 2519 วันที่ 21 มิถุนายน, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- สุวรรณ เพชรนิล. (2520). **ศาสนาและวัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวรรณ เพชรนิล. (2522). **วัฒนธรรมและศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสวี เสริฐสุนิต. (2540). “การศึกษาพระพิมพ์ดินเผากรุณาคุณ จังหวัดมหาสารคาม.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมจำแนกตามผู้นับถือ
ศาสนา พ.ศ. 2548. กระทรวงศึกษาธิการ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร.

หนังสือพิมพ์ปฏิรูป จังหวัดเพชรบุรี. 11, 242 (16-31 กรกฎาคม 2553).

อภิรักษ์ จุฬาศิรินทร์. (2546). “แรงจูงใจในการบูชาวัตถุมงคลของหลวงพ่อดุจดมะ จังหวัด
กาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต.

อุดม เขยกีวงศ์ และคณะ. (2548). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม. (2554). ข่าวสารและงานประชาสัมพันธ์. เข้าถึงเมื่อ
18 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://pioneer.netserv.chula.ac.th/~cvipada/history.html>

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก ก

แบบสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว

กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี

แบบสำรวจพื้นที่ทรัพยากรการท่องเที่ยว

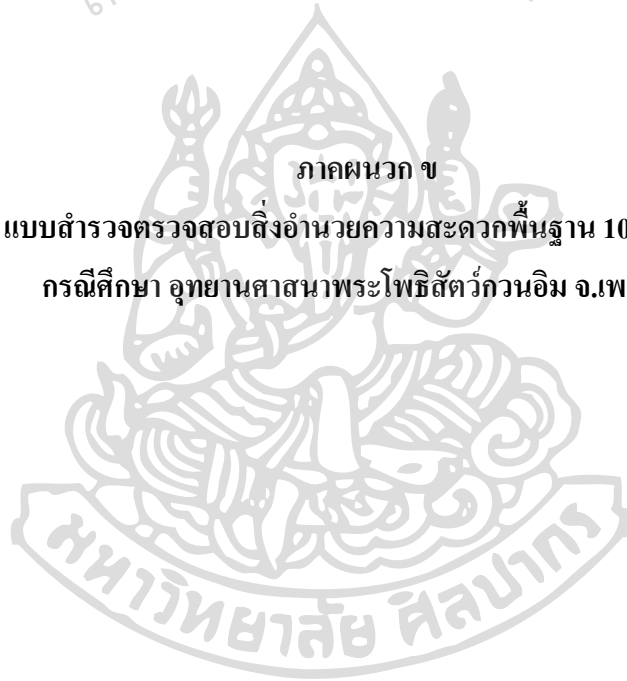
กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี

1. ทรัพยากรทางธรรมชาติ	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
1.1 ภูมิทัศน์: สนามหญ้า, สวนหย่อม		
1.2 พืช: ต้นไม้ ดอกไม้ ไม้ประดับ		
1.3 สัตว์: ปลา, นก		
1.4 น้ำ: ลำคลอง, บ่อน้ำ, สระน้ำ		
2. ทรัพยากรทางวัฒนธรรม	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
2.1 มรดกวัฒนธรรม: สถานที่ทางวัฒนธรรม, พิพิธภัณฑ, อนุสาวรีย์		
2.2 มรดกด้านศาสนา: พระพุทธรูป, อาคาร, ที่ประดิษฐาน, รูปปั้นองค์จำลอง		
2.3 วัตถุมงคล: สถานที่จำหน่ายวัตถุทางวัฒนธรรม (สร้อยคอ สร้อยข้อมือ, เหรียญมงคล, เครื่องรางแขวนรถ, รูปจำลองเทพต่าง ๆ ฯลฯ)		
3. ทรัพยากรการบริการ	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
3.1 การเดินทางท่องเที่ยวและ การบริการรถพ่วง		
3.2 การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวบริเวณจุดประชาสัมพันธ์		
3.3 การให้บริการข้อมูลตามจุดสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์		
4. ทรัพยากรกิจกรรม ประเพณี วันสำคัญทางศาสนา	ชื่อและลักษณะ	คุณค่าและความสำคัญ
4.1 วันสำคัญทางศาสนา: มาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เข้าพรรษา ออกพรรษา		
4.2 งานเทศกาล: สงกรานต์ปีใหม่ สารท ลอยกระทง งานการกุศล งานประจำปี		
4.3 งานบูชา สักการะประจำปี ตามจุดต่าง ๆ ภายใน อุทยาน		
4.4 กิจกรรมต่าง ๆ : การรักษาศีล ปฏิบัติสมาธิ สวด มนต์ ภาวนา		

สำนักหอสมุดกลาง

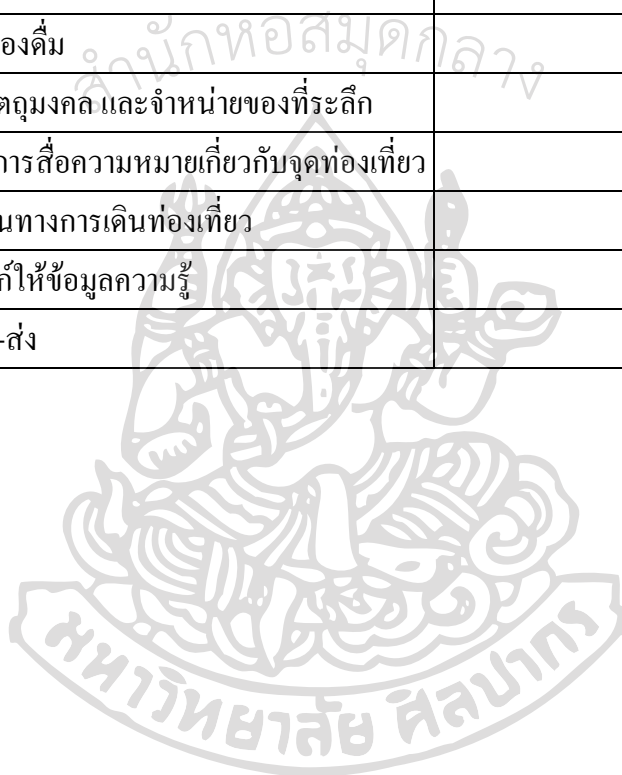
ภาคผนวก ข

แบบสำรวจตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ
กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี

แบบสำรวจตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน 10 ประการ
กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี

สิ่งอำนวยความสะดวก	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	แนวทางแก้ไข
1. ป้ายบอกทาง			
2. เครื่องหมายบ่งบอกมาถึงจุดท่องเที่ยว			
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว			
4. ห้องสุขา			
5. ร้านอาหารเครื่องดื่ม			
6. ร้านจำหน่ายวัตถุมงคล และจำหน่ายของที่ระลึก			
7. การให้ข้อมูล การสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว			
8. การกำหนดเส้นทางการเดินท่องเที่ยว			
9. การมีมัคคุเทศก์ให้ข้อมูลความรู้			
10. บริการรถรับ-ส่ง			

สำนักหอสมุดกลาง

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามแบ่งการสอบถามออกเป็น 2 ชุด

- ชุดที่ 1 กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
- ชุดที่ 2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการทำงานและการจัดการ
อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

แบบสอบถาม ชุดที่ 1 สำหรับสอบถามนักท่องเที่ยว
กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ใช้ประกอบการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะโบราณคดี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม
นางสาว สุวรรณมา มุ่งเจริญ รหัสนักศึกษา 51112316

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา
ตอนที่ 3 สอบถามวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
ตอนที่ 4 สอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

วันที่ ..... ชื่อ - สกุล..... เดินทางมาจากจังหวัด .....

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ( ) 41 - 50 ปี
( ) 21 - 30 ปี ( ) 51 - 60 ปี
( ) 31 - 40 ปี ( ) 61 ปี หรือมากกว่า
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
( ) ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ( ) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
( ) มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ( ) ปริญญาตรี
( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ( ) ปริญญาโท หรือสูงกว่า
4. อาชีพ ( ) รับราชการ ( ) ธุรกิจส่วนตัว / ร้านค้า
( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ( ) นักเรียน / นักศึกษา
( ) พนักงานบริษัทเอกชน ( ) รับจ้างทั่วไป / วิชาชีพอิสระ
( ) เลี้ยงสัตว์ / คำขายเกี่ยวกับสัตว์ ( ) เกษตรกร / ทำไร่ / ทำนา / ทำสวน
( ) อื่นๆ โปรดระบุ..... ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ

5. ศาสนา ( ) พุทธ ( ) อิสลาม
( ) คริสต์ ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ( ) ไม่มีรายได้ ( ) 20,001 - 35,000 บาท
( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท ( ) 35,001 - 50,000 บาท
( ) 5,001 - 20,000 บาท ( ) มากกว่า 50,000 บาท

ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการใช้ชีวิตประจำวันกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

- ความถี่ในการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาของท่านโดยเฉลี่ยแล้วเป็นอย่างไร
( ) เดือนละหนึ่งครั้ง ( ) ปีละครั้ง
( ) สามเดือนครั้ง ( ) ทุกเทศกาลสำคัญๆ
( ) หกเดือนครั้ง ( ) แล้วแต่โอกาส ซึ่งไม่แน่นอนในแต่ละปี
- วัตถุประสงค์ที่ท่านเดินทางไปสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาคืออะไร
( ) ความเชื่อ และ ความศรัทธา ( ) ทำบุญ สะเดาะเคราะห์, บีขง
( ) หาที่สงบเพื่อปฏิบัติธรรม ( ) ไม่สบายใจเลยต้องการให้พระทำบุญ
( ) เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ( ) ไปตามข่าวหรือข้อมูลประชาสัมพันธ์
- ค่าใช้จ่ายโดยประมาณที่ได้ใช้จ่ายไปกับการทำบุญ หรือ บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์วัดถ่มงคด
( ) 50 บาท หรือน้อยกว่า ( ) 301 - 500 บาท
( ) 51 - 100 บาท ( ) 501 - 800 บาท
( ) 101 - 300 บาท ( ) 801 บาท หรือมากกว่า
- โดยทั่วไปแล้วสถานที่ท่องเที่ยวเชิงศาสนาส่วนใหญ่ที่ท่านนิยมไปเป็นแบบใด
( ) เป็นแบบกึ่งสถานที่ท่องเที่ยวจะได้ไม่เบื่อ ( ) เป็นโบราณสถาน สถานที่เก่าแก่
( ) เป็นวัดหรือสถานที่ปฏิบัติธรรมแบบสงบ ( ) เป็นแนวประวัติศาสตร์มีตำนานเล่าขาน
( ) เป็นสิ่งมหัศจรรย์เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ( ) เป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียง ออกรายการทีวี
- โดยปกติแล้วท่านชอบเดินทางกับกลุ่มคนประเภทใด สำหรับการมาท่องเที่ยวเชิงศาสนา
( ) มากับแฟน, สามี, ภรรยา รวม 2 คน ( ) มากับกลุ่มคณะทัวร์ท่องเที่ยวทางศาสนา
( ) มากับครอบครัวหรือญาติพี่น้อง ( ) มากับกลุ่มคณะครู อาจารย์
( ) มากับกลุ่มเพื่อนฝูง ( ) ชอบเดินทางคนเดียว

6. ลักษณะการเดินทางไปท่องเที่ยวเชิงศาสนาโดยส่วนใหญ่แล้วท่านเดินทางโดยลักษณะใด

☐ รถส่วนตัว	☐ มาพร้อมกันเป็นกลุ่มกับรถของคณะทัวร์
☐ รถประจำทาง	☐ เดินทางมาพร้อมกับรถของญาติ/เพื่อน
☐ เหมารถโดยสาร/รถตู้ ในการเดินทางมา	☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

7. มุมมองของท่านเป็นอย่างใดที่ปัจจุบันได้นำการท่องเที่ยวมาเชื่อมโยงกับศาสนาเพิ่มมากขึ้น

☐ เห็นด้วยเพราะจะได้เข้าถึงศาสนาได้ง่ายขึ้น	☐ ไม่เห็นด้วยเพราะเกิดการแต่งกายไม่สุภาพ
☐ เห็นด้วยเพราะการท่องเที่ยวเป็นตัวเชื่อมที่ดี	☐ ไม่เห็นด้วยเพราะอาจทำให้เกิดค่านิยมชั่วครว
☐ เห็นด้วยเพราะทำให้คนทั่ววัยเข้าใกล้ศาสนา	☐ ไม่เห็นด้วยเพราะสองสิ่งนี้ไม่เชื่อมโยงกัน

8. แผนงานประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในปัจจุบันท่านคิดว่าเป็นอย่างไร

☐ น้อยมาก	☐ การประชาสัมพันธ์จะทำเมื่อมีผู้คนนิยมแล้ว
☐ เริ่มมีการประชาสัมพันธ์มากขึ้น	☐ เลือกประชาสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มต่างชาติ
☐ มีการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนอยู่แล้ว	☐ ประชาสัมพันธ์เฉพาะสิ่งที่เป็นที่หนึ่งของจังหวัด

ตอนที่ 3 สอบถามวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

1. วัตถุประสงค์ที่ท่านเดินทางมาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมคืออะไร

☐ ความเชื่อ และ ความศรัทธา	☐ ทำบุญ สะเดาะเคราะห์ ปิซง
☐ หาที่สงบเพื่อปฏิบัติธรรม	☐ ไม่สบายใจเลยต้องการให้พระทำบุญ
☐ เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม	☐ มาตามข่าวหรือข้อมูลประชาสัมพันธ์

2. ท่านเคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้แล้วกี่ครั้ง

☐ มาเป็นครั้งแรก	☐ มาเป็นครั้งที่ 4
☐ มาเป็นครั้งที่ 2	☐ มาแล้วมากกว่า 4 ครั้ง
☐ มาเป็นครั้งที่ 3	☐ มาบ่อยเนื่องจากเป็นคนในพื้นที่

3. กิจกรรมใดที่ท่านได้ทำเมื่อมาเที่ยวในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

☐ สักการะพระโพธิสัตว์กวนอิม	☐ สวดมนต์และทำจิตใจให้สงบ
☐ สักการะพระโพธิสัตว์กวนอิมและสถานที่ต่างๆ	☐ เข้าบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ / วัตถุมงคล กลับไปบ้าน
☐ ขอพรพระโพธิสัตว์กวนอิมและมีการบน	☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

4. สถานที่แห่งใดที่ท่านรู้สึกประทับใจที่สุดในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

☐ วิหารพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร	☐ อาคารเฉลิมพระเกียรติฯ 72 พรรษา
☐ แคนสิบสองนักษัตร	☐ ถ้าเขามรกต
☐ อาคารบรมครู	☐ อื่นๆ โปรดระบุ .....

5. ก่อนหรือหลังที่มาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมท่านวางแผนไว้ว่าจะทำอะไร
☐ ตั้งใจมาที่อุทยานนี้เพียงแห่งเดียว	☐ วางห้องเที่ยวอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
☐ ตั้งใจสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์หลายแห่งในจังหวัด	☐ มาศึกษาหาข้อมูลเพื่อไปทำรายงาน
☐ เดินทางผ่านมาในเส้นทางนี้จึงแวะสักการะ	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. ท่านรู้จักอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้จากแหล่งใด
☐ จากสื่อประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรี / ททท.	☐ จากเพื่อนหรือญาติผู้ที่เคยมาที่แห่งนี้
☐ จากแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ตามเส้นทางเดินรถ	☐ จากเว็บไซต์ google
☐ จากเจ้าหน้าที่ที่ทำงานอยู่ในสถานที่แห่งนี้	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. เมื่อท่านเที่ยวชมอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้แล้วเกิดความรู้สึกอย่างไร
-		
--	--
☐ ประทับใจและสบายใจ	☐ รู้สึกไม่อยากเบียดเบียนอาหารที่มีเนื้อสัตว์
☐ ทำให้เข้าใจธรรมชาติของชีวิต	☐ รู้สึกธรรมดาเหมือนท่องเที่ยวในวัดทั่วไป
☐ ทำให้รู้สึกเข้าถึงศาสนายิ่งขึ้น	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. ท่านใช้เวลาในการเที่ยวชมอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้นานแค่ไหน
☐ ครึ่งชั่วโมง	☐ 3 ชั่วโมง
☐ 1 ชั่วโมง	☐ 4 ชั่วโมง
☐ 2 ชั่วโมง	☐ มากกว่า 4 ชั่วโมง
9. ท่านคิดว่าจะเดินทางกลับมาที่อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้อีกหรือไม่
☐ กลับมาแน่นอน	☐ ถ้ามีกิจกรรมสำคัญถึงจะกลับมา
☐ ไม่กลับมา	☐ ยังไม่แน่ใจ
10. ท่านจะชักชวนหรือประชาสัมพันธ์ให้คนที่ยังไม่รู้จักได้มาท่องเที่ยวอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้หรือไม่
☐ จะชักชวนและประชาสัมพันธ์ต่อ	☐ ยังไม่แน่ใจ
☐ ไม่ชักชวน	☐ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่พบปะญาติหรือเพื่อนฝูง

ตอนที่ 4 สอบถามความพึงพอใจและข้อเสนอแนะปรับปรุงอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง เพื่อแสดงระดับความพึงพอใจตามความคิดเห็นของท่าน

ประเด็นที่ใช้วัดความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	พอใจ มาก	พอใจ	ปาน กลาง	เฉย ๆ	ไม่ พอใจ
	5	4	3	2	1
1 เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพเป็นมิตร					
2 เจ้าหน้าที่ให้ความรู้ในจุดต่าง ๆ ที่สักการะได้ดี					
3 การให้บริการรถพ่วงรับ-ส่ง ช่วยอำนวยความสะดวกและเกิดบรรยากาศที่ดี					
4 อัตราค่าบริการรถพ่วงรับ-ส่งมีความเหมาะสม					
5 มีการให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลังอย่างยุติธรรม					
6 การเดินทางมามีความสะดวก / ปลอดภัย / มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน					
7 มีสถานที่จอดรถเพียงพอ สะดวก กว้างขวาง					
8 ร้านจำหน่ายอาหารเครื่องดื่มมีจำนวนเพียงพอ และราคาเหมาะสม					
9 คุณภาพและรสชาติ ของอาหารมังสวิรัตินั้นอย่างไร					
10 มีลูกศรชี้บอกทาง หรือป้ายประกาศ แสดงให้เห็นถึงสถานที่ต่าง ๆ ภายในอุทยานฯ อย่างชัดเจน					
11 กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ท่านได้รับ					
12 สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์เครื่องใช้ และความสะอาดของบ้านพัก ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ โดยรวม					
13 สถานที่จำหน่ายวัตถุมงคล และการจัดวางวัตถุมงคล จัดเป็นสัดส่วนอย่างเหมาะสม					
14 ราคาของวัตถุมงคลที่จำหน่าย มีความเหมาะสม					
15 โดยรวมแล้วท่านพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนี้ มากน้อยเพียงไร					

รบกวนกรอกข้อมูล "ข้อเสนอแนะปรับปรุง" เพื่อนำไปพัฒนาในโอกาสต่อไป
ข้อเสนอแนะปรับปรุง คือ

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับสอบถามเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการ
กรณีศึกษา อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม จ.เพชรบุรี**

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้ใช้ประกอบการศึกษาหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะโบราณคดี สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม
นางสาว สุวรรณมา มุ่งเจริญ รหัสนักศึกษา 51112316

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

วันที่ ชื่อ-สกุล

ได้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่เป็นระยะเวลา ..... หน้าที่รับผิดชอบคือ.....

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง
2. อายุ ( ) น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 ปี ( ) 41 - 50 ปี
( ) 21 - 30 ปี ( ) 51 - 60 ปี
( ) 31 - 40 ปี ( ) 61 ปี หรือมากกว่า
3. ระดับการศึกษาสูงสุด
( ) ประถมศึกษา หรือต่ำกว่า ( ) อนุปริญญา หรือเทียบเท่า
( ) มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ( ) ปริญญาตรี
( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า ( ) ปริญญาโท หรือสูงกว่า
4. อาชีพ ( ) รับราชการ ( ) ธุรกิจส่วนตัว / ร้านค้า
( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ ( ) นักเรียน / นักศึกษา
( ) พนักงานบริษัทเอกชน ( ) รับจ้างทั่วไป / วิชาชีพอิสระ
( ) เลี้ยงสัตว์ / ค้าขายเกี่ยวกับสัตว์ ( ) เกษตรกร / ทำไร่ / ทำนา / ทำสวน
( ) ดูแลอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ( ) ไม่ได้ประกอบอาชีพ
5. ศาสนา ( ) พุทธ ( ) อิสลาม
( ) คริสต์ ( ) อื่นๆ โปรดระบุ .....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
( ) ไม่มีรายได้ ( ) 20,001 - 35,000 บาท
( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท ( ) 35,001 - 50,000 บาท
( ) 5,001 - 20,000 บาท ( ) มากกว่า 50,000 บาท

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวเชิงศาสนาในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม
คำชี้แจง กรุณาเติมข้อความลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านคิดว่าในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมแห่งนี้ มีสิ่งใดที่น่าสนใจเป็นพิเศษ
.....
2. วัด หรือ สถานที่ทางวัฒนธรรม หรือสถานที่ทางศาสนาในความคิดของท่านควรเป็นอย่างไร
.....
3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการนำการท่องเที่ยวมาเชื่อมโยงกับศาสนา หรือ วัฒนธรรม
.....
4. ท่านคิดว่ากิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยวทางศาสนาในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมนั้นเพียงพอหรือไม่ อย่างไร
.....
5. ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลประวัติของสถานที่ต่างๆ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม มากน้อยเพียงไร
.....
6. ท่านคิดว่าวัดพุทธทางวัฒนธรรม เช่น วัดกุ่มงคตทางศาสนาต่างๆ มีผลกับความเชื่อทางจิตใจของคนอย่างไร
.....
7. ท่านคิดว่าปัจจุบันภาครัฐหรือหน่วยงานการท่องเที่ยว มีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศาสนาหรือไม่
.....
8. แนวทางการบริหารจัดการด้านสถานที่ / กิจกรรมต่างๆ ในอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม นั้นเป็นอย่างไร
.....
9. จากสถิตินักท่องเที่ยวที่มาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม ท่านคิดว่าในอนาคตจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร
.....
10. กลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมายที่ท่านคาดการณ์ไว้แล้วนั้น ควรเป็นกลุ่มคนในวัย / อายุใด
.....
11. อุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิม มีส่วนช่วยสังคมหรือวัฒนธรรมได้อย่างไร
.....
12. แนวทางในการพัฒนา / รักษาอุทยานศาสนาพระโพธิสัตว์กวนอิมให้คงอยู่นั้นเป็นอย่างไร
.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาว สุวรรณมา มุ่งเจริญ
วัน/เดือน/ปี เกิด	25 มิถุนายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	107/20 อาคาร 1 เดอะเสตชันคอนโดมิเนียม ซ.เจริญกรุง 65 แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร
เกียรติบัตร	พนักงานดีเด่นรอบไตรมาสการทำงานที่ 1/2544 บริษัท แปซิฟิกไฟฟ์ จำกัด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	บริษัท ไบเออร์ไทย จำกัด
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้จัดการส่วนงานเงินเดือนค่าจ้างและฐานข้อมูลพนักงาน แผนกทรัพยากรบุคคล
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

